

Aprobat prin Decizia
Consiliului Local Leova
nr. 4.3. din 06.08.2021

**Strategia de dezvoltare socio-economică
a orașului Leova
pentru anii 2021-2026**

*Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Grupului de Lucru pentru Planificare
Strategică creat prin Dispoziția primarului nr.3 din 13.01.2021.*

Cuprins

1. Introducere și rezumat executiv	3
1.1. Fișa de rezumat PSM	3
1.2. Contextul național și regional	3
1.3. Comisia și echipele PSM	4
1.4. Aprobarea consiliului local	5
1.5. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a planului strategic	5
1.6. Informații generale despre comunitate	6
2. Profilul și analiza comunității	8
2.1. Caracteristici geografice și de mediu	8
2.1.1. <i>Caracteristici fizico-geografice</i>	8
2.1.2. <i>Planificare spațială</i>	9
2.1.3. <i>Resurse naturale</i>	11
2.1.4. <i>Factorii de poluare a mediului</i>	15
2.2. Demografie	16
2.2.1. <i>Resurse Umane</i>	16
2.3. Servicii Sociale	20
2.3.1. <i>Caracteristicile grupurilor vulnerabile</i>	20
2.3.2. <i>Servicii Educaționale</i>	21
2.4. Economia	39
2.4.1. <i>Structura de afaceri a economiei locale și a domeniului de afaceri</i>	39
2.4.2. <i>Comerțul și serviciile</i>	41
2.4.3. <i>Organizații din domeniul dezvoltării socio-economice</i>	43
2.5. Infrastructura	44
2.5.1. <i>Infrastructura Utilităților Publice</i>	44
2.5.2. <i>Fondul locativ</i>	50
2.6. Buna guvernare și management	51
2.6.1. <i>Gestionarea administrativă</i>	51
2.6.2. <i>Bugetul Local</i>	53
2.6.3. <i>Societatea civilă</i>	58
2.7. Analiza SWOT	60
3. Strategia de dezvoltare socio-economică	64
3.1. Viziunea comunității	64
3.2. Cadrul și direcțiile strategice	64
3.3. Planul de acțiuni pentru anii 2021 – 2026	65
3.4. Planul și cadrul de monitorizare și evaluare	76
3.4.1. <i>Etape de implementare</i>	76
3.4.2. <i>Monitorizarea strategiei</i>	76

1. Introducere și rezumat executiv

1.1. Fișa de rezumat PSM

Acest document reprezintă Strategia de Dezvoltare Comunitară (în continuare SDC) a or. Leova pentru perioada anilor 2021-2026. Aceasta a fost elaborată cu suportul Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (în continuare GLPS) constituit prin Dispoziția primarului nr.3 din 13.01.2021, cu asistența tehnică și metodologică din partea consultanților Institutului de Dezvoltare Urbană.

Strategia a urmărit elaborarea analizei diagnostic, viziunii, obiectivelor strategice și planului de acțiuni pentru perioada 2021-2026, precum și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte. Strategia pune în valoare punctele forte ale comunității și se bazează pe potențialul socio-uman, dezvoltarea economiei locale, serviciilor publice, instituțiilor infrastructurii sociale și de afaceri precum și pe capacitatea autorităților publice locale și structurilor societății civile privind asumarea responsabilității pentru procesul de dezvoltare locală.

Principiile care stau la baza elaborării documentului sunt: (i) promovarea unei guvernări locale eficiente și responsabile; (ii) promovarea unui proces decizional participativ și (iii) promovarea principiilor dezvoltării durabile la nivel local.

Principalele obiective urmărite de SDC a or. Leova sunt: (i) determinarea viziunii și direcțiilor strategice de dezvoltare, dinamica și profunzimea dezvoltării propuse; (ii) eficientizarea activității autorităților publice locale în gestionarea comunei; (iii) utilizarea eficientă a resurselor financiare; (iv) promovarea comunei (aspecte unice, irepetabile, competitive); și (v) atragerea surselor externe de finanțare (buget de stat, investiții străine, donații, granturi) pentru a implementa proiectele investiționale planificate.

Beneficiari ai Strategiei sunt locuitorii or. Leova, autoritățile administrației publice locale, structurile societății civile, instituțiile educaționale, sectorul privat, tinerii, precum și toate persoanele interesate în dezvoltarea durabilă locală.

SDC a or. Leova pentru anii 2021-2026 este structurată pe cinci compartimente și include: (i) profilul comunității (inclusiv analiza SWOT); (ii) cadrul general al strategiei (viziunea și direcțiile de dezvoltare); (iii) etapele de implementare și monitorizarea implementării strategiei; (iv) planul de acțiuni; (v) portofoliul de proiecte prioritare.

Planul de acțiuni pentru anii 2021-2026 cuprinde totalitatea acțiunilor/măsurilor orientate spre atingerea obiectivelor strategice, cu indicarea: costului estimativ, perioadei de implementare, responsabililor pentru realizarea acțiunilor, potențialelor surse de finanțare, precum și a indicatorilor de monitorizare și a rezultatelor așteptate după implementarea fiecărei acțiuni/proiect.

1.2. Contextul național și regional

SDC pentru perioada 2021-2026 este un document complex, elaborat printr-un larg parteneriat, care este corelat cu cele mai importante documente strategice naționale, sectoriale și regionale:

- Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030;
- Strategia de alimentare cu apă și sanitație pentru anii 2014-2028;
- Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova, pentru anii 2013-2027;
- Strategia de dezvoltare a turismului;
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională;
- Strategia de Dezvoltare Regională Sud;
- Programul regional sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare din Regiunea de dezvoltare Sud;
- Programul regional sectorial în domeniul managementului deșeurilor solide din Regiunea de dezvoltare Sud;
- Programul regional sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale din Regiunea de dezvoltare Sud;
- Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030.

SDC a or. Leova pentru perioada 2021-2026 constituie Carta dezvoltării pe termen mediu pentru comunitate și factorii importanți pentru dezvoltarea orașului și, în același timp, cartea de vizită a orașului și a aspirațiilor sale de dezvoltare pentru investitori, turiști și cei care sunt interesați de a se stabili în zonă. Documentul vizează:

- Asigurarea documentului integrator de planificare a dezvoltării orașului pe termen mediu și fundamentarea Planului Urbanistic General;
- Identificarea domeniilor cheie, ale aspectelor relevante și proiectelor necesare rezolvării problemelor majore, punerii în valoare a potențialului de dezvoltare și consolidării poziției orașului la nivel raional, regional și național;
- Structurarea unui pachet de proiecte care să asigure implementarea strategiei pe baza finanțării din bugetele local, raional, național și din alte fonduri derulate în prezent;
- Consolidarea și dezvoltarea parteneriatului local pentru dezvoltarea orașului;
- Crearea premiselor pentru parteneriatele zonale/regionale/naționale și accesarea rețelelor internaționale pe teme relevante pentru dezvoltarea orașului;
- Dezvoltarea capacității instituționale a partenerilor locali;
- Conectarea la prevederile documentelor relevante cu caracter strategic și director privind dezvoltarea orașului, regiunii, la nivel național și european;
- Asigurarea condițiilor pentru fundamentarea politicilor publice, programelor și proiectelor potrivit nevoilor comunității și potențialului de dezvoltare pe termen mediu pentru or. Leova.

1.3. Comisia și echipele PSM

Prezentul document reprezintă Strategia de Dezvoltare a or. Leova pentru anii 2021-2026, elaborată într-un mod participativ. Strategia de Dezvoltare Comunitară reprezintă un document de politică publică, care va ghida acțiunile Administrației Publice Locale, în următorii 5 ani, în vederea asigurării unui proces continuu și coerent de dezvoltare a localității.

Pentru elaborarea strategiei a fost creat grupul de lucru, componența căruia a fost aprobată prin Dispoziția primarului nr. 3 din 13.01.2021, după cum urmează:

Tabelul 1. Componenta grupului pentru planificare strategică

	Nume, Prenume	Funcția, calitatea deținută
1.	Bujorean Alexandru	primar, președintele grupului
2.	Crețu Oleg	viceprimar
3.	Șcedrova Galina	secretarul Consiliului orașenesc
4.	Manalachi Maria	contabil-șef
5.	Rușulschi Samuel	arhitect
6.	Vulpe Cristina	specialist APL
7.	Cozma Iurie	specialist APL
8.	Mîndru Alexei	specialist APL
9.	Cazacu Liliana	director al Centrului de Creație a copiilor or. Leova
10.	Crețu Aliona	director al Casei de Cultură or. Leova
11.	Iachimov Raisa	director al Școlii Sportive
12.	Caielev Ecaterina	director al Centrului Tinerilor Naturaliști
13.	Gheorghiu Elena	director al grădiniței de copii nr. 1 „Albinuța”
14.	Țaranu Angela	director al grădiniței de copii nr. 2 „Romanița”
15.	Gorgan Liviu	consilier local
16.	Ceban Oxana	consilier local
17.	Gumeniță Anton	consilier local
18.	Oistric Igor	consilier local
19.	Gospodinov Alexandru	consilier local
20.	Caitaz Gheorghe	consilier local
21.	Buraga Eujenii	consilier local
22.	Balan Raisa	A.O. „Parteneriat Social”
23.	Gasan Sergiu	reprezentant al societății civile
24.	Patrașco Boris	A.O. „Băștinașilor din or. Leova”
25.	Calalb Ion	Reprezentant al societății civile și grupului de tineret din or. Leova

1.4. Aprobarea consiliului local

Strategia a fost aprobată prin Decizia Consiliului local nr. 4.3 din 06.08.2021.

1.5. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a planului strategic

Acest document a fost actualizat cu scopul de a impulsiona procesul de dezvoltare socio-economică a orașului, de a stabili niște repere clare pentru conjugarea efortului comun al membrilor comunității direcționat spre îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

Metodologia de lucru a respectat logica elaborării unei strategii:

- 1) **Diagnosticul teritoriului**, bazat pe datele existente și realizat cu implicarea părților interesate (administrația publică, mediul de afaceri, societatea civilă) și a responsabililor

pe domenii. Această analiză, ce conține o dimensiune tematică, dar și una integrată, a servit drept material de lucru în cadrul grupurilor de lucru.

- 2) **Analiza SWOT** - instrument de analiză a potențialului de dezvoltare a orașului, evidențiază punctele tari și slabe, oportunitățile și amenințările rezultate din diagnosticul teritoriului pe baza unui proces participativ al părților interesate (grupuri de lucru sectoriale, workshop-uri, focus grup-uri, dezbateri cetățenești).
- 3) Strategia conține viziunea și principalele direcții strategice de dezvoltare ale orașului. Acestea sunt măsurabile în termeni de timp, relevanță și rezultate concrete.
- 4) **Planul de acțiuni 2021-2026** conține acțiunile concrete de întreprins pe termen scurt și mediu pentru atingerea obiectivelor specifice de dezvoltare stabilite în Strategie.

În același context, metodologia de elaborare a asigurat caracterul participativ și transparent al acestui document prin organizarea de interviuri, chestionare, workshop-uri, training-uri, grupuri de lucru sectoriale, consultări și audieri publice în fazele esențiale de elaborare, pentru exprimarea nevoilor și aspirațiilor tuturor categoriilor sociale. Au fost respectate principiile egalității și echității de gen, incluziunii și reprezentativității tuturor grupurilor din cadrul comunității (criterii de vârstă, sex, etnie, apartenență religioasă, categorii vulnerabile, etc.).

Pe baza planului de acțiuni, vor fi elaborate planuri anuale de activități la nivelul consiliului local Leova.

1.6. Informații generale despre comunitate

La 01.01.2021, în or. Leova sunt înregistrate valorile următorilor indicatori socio-economici:

Tabelul 2. Indicatori socio-economici

Indicatori socio-economici		2021
1.	Total populație, persoane inclusiv	9557
1.1.	Copii de vârstă preșcolară (0-6 ani)	
1.2.	Copii de vârstă școlară	1108
	Dintre aceștia elevi în clasele 1-4	437
	Dintre aceștia elevi în clasele 5-9	486
	Dintre aceștia elevi în clasele 10-12	184
2.	Număr de agenți economici	180
	- persoane fizică	47
	- persoană juridică	133
3.	Terenuri, total ha	3415,63
	Extravilan, ha	2595,12
	Intravilan, ha	820,51
4.	Bugetul total executat (venituri) anul 2020, mln. lei	23659,5
4.1.	% Venituri proprii	43,14 %
5.	Număr total de gospodării	
5.1.	% din gospodării conectate la apeduct	99%
5.2.	% din gospodării conectate la canalizare	49%

	Indicatori socio-economici	2021
5.3.	% din gospodării contract de evacuare centralizată a deșeurilor	97,5%
5.4.	% de gospodării conectate la rețeaua de gaz	68%
6.	Lungimea drumurilor locale (total), km	71,2 km
6.1.	% din drumuri locale cu acoperire rigidă (asfalt și „variantă albă”)	100%
	din drumuri locale cu îmbrăcăminte rigidă (asfalt)	42,7 km
	din drumuri locale cu îmbrăcăminte îmbunătățită (variantă albă-pietriș)	28,5 km
6.2.	% din străzi cu iluminat stradal	90%

2. Profilul și analiza comunității

2.1. Caracteristici geografice și de mediu

2.1.1. Caracteristici fizico-geografice

Denumirea:	Or. Leova
Anul și data atestării:	13 martie 1489
Suprafața totală:	3415,63 ha, inclusiv 820,51 ha intravilan, 2595,12 ha extravilan
Numărul de locuitori:	9557 persoane

Așezarea geografică

Orașul Leova este o localitate, centru de reședință a raionului Leova, situata la Sud-Vestul Republicii Moldova, latitudinea 46.4786, longitudinea 28.2552 și altitudinea de 39 metri față de nivelul mării. Prin oraș trece drumul național Chișinău–Leova–Cahul. Distanța până la orașul Chișinău este de 95 km, până la or. Cahul este de 75 km, până la or. Cantemir – 30 km, până la Cimișlia – 50 km și 22 km până la calea ferată (stația Iargara). În raza apropiată sunt amplasate: satul Sîrma - 5 km, satul Hănăsenii Noi - 7 km, satul Filipeni - 7 km, satul Romanovca - 8 km, satul Cupcui - 9 km, satul Nicolaevca - 10 km.

Istoria localității

Orașul Leova este atestat la 13 martie 1489 cu denumirea de „Târgul Sărății”. În 1489 Ștefan Vodă al Moldovei a cumpărat pământurile cu zloți tătărești, iar hotarul ajungea până la Șelisteia Baian. Apoi el a dăruit aceste pământuri slujitorilor săi Petru și Leova, de la care se pare a proveni actuala denumire – Leova. Leova împreună cu fratele său Petru cumpără o parte de moșie pe Sărata și confirmă acest act juridic în ziua de 23 ianuarie 1495. Ca târg Leova este atestat la 26 august 1806 într-un document de la Constantin Moruzzi, domnul Moldovei, prin care proprietarul orașului Leova logofătul Costache Ghica este împuternicit să strângă contribuții de la toți negustorii, care vin la iarmaroace.

Dar mai vechi ca aceasta localitate sunt Valurile lui Traian, de care a scris guvernatorul militar P.I. Fiodorov în 1837 „În apropiere de târgușorul Leova trec 2 valuri, unul începe lângă râul Prut și se îndreaptă spre est, altul mai mic e situat de-a lungul Prutului.”

După anul 1812 Leova devine punct vamal și punct de grăniceri, însă în 1835 cărmuirea județeană din Leova se transmite în satul Frumoasa, căruia i se zicea Cahul și i se conferise statut de orașel. Marii negustori din Leova fac o încercare de a întoarce cărmuirea județeană, s-au adresat cu o scrisoare din partea tuturor locuitorilor către guvernatorul Novorusiei și Basarabiei, dar au primit un refuz categoric.

Între 1856 și 1878, Leova a reintrat între granițele Principatului Moldovei și ale României. La recensământul din 1860, târgul era oficial a 32-a localitate urbană a Moldovei „românești”, după numărul populației (1845 locuitori).

La 7 octombrie 1878, după reanexarea de către Rusia țaristă, Leova avea 350 de gospodării, 5682 desetine de pământ arabil, 60 livezi mari, o moară de aburi și 6 mori de vânt. Prima școală care avea numai o singură clasă a fost deschisă în 1885, iar peste 4 ani școala avea 2 clase în care învățau 53 de băieți și 43 de fete. Conform datelor în 1904 acest târgușor avea o suprafață de 169 de hectare și 16 căi de comunicare. Târgușorul avea 2 piețe și o grădină publică.

El era așezat pe șes și avea 2 lacuri care se numeau Bujor și Potcoava. Din clădirile de administrație în târgușorul erau primăria, poliția, poșta, telegraful, o școală mixtă, un liceu evreiesc, trei școli primare, o biserică ortodoxă și cinci sinagogi. Pe la sfârșitul sec. XIX în orașul Leova activau peste o mie de negustori străini și o colonie germană, care număra 115 nemți. În târgușorul Leova la începutul secolului XX erau 1.073 de case, precum și 307 clădiri monumente.

În 1923 orașul avea 1075 case și 3422 de locuitori, iar în 1933 – 7 mii de locuitori. La începutul sec. XX aici erau 3 școli primare, un liceu evreiesc, 3 bănci, precum și o sală de teatru și cinema, o bibliotecă. În anul 1930 avea deja statutul de oraș. La recensământul din acel an au fost înregistrați 6.539 locuitori, dintre care 3.430 români, 2.324 evrei, 501 ruși, 75 țigani, 72 greci, 70 germani ș.a.

După cel de al doilea război mondial în oraș au început să se construiască case cu multe etaje, deschise noi unități de producție, fabrica de panificație, de brânzeturi, de vinuri, de etero-oleoginoase, tipografia, baza de transport auto nr. 25, organizația de construcție, combinatul de deservire socială, spitalul și policlinica, farmacii, stația veterinară, școala auto, școala profesională, librăria, grădinițe de copii, cinematograful, casa de cultură, stația sanitaro-epidemiologică. În 1998 apare primul ziar independent din orașul Leova „CUVANTUL LIBER”. În orașul Leova s-a născut mult regretatul compozitor și cântăreț Ion Aldea Teodorovici.

La 7 iulie 2006, în orașul Leova a avut loc deschiderea oficială a Centrului de Informare și Documentare pentru Tineret. Deschiderea Centrului a fost posibilă datorită sprijinului acordat de Uniunea Europeană în parteneriat cu Consiliul Județean Vaslui, România, Consiliul Raional Leova și Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătaru”, județul Vaslui.

2.1.2. Planificare spațială

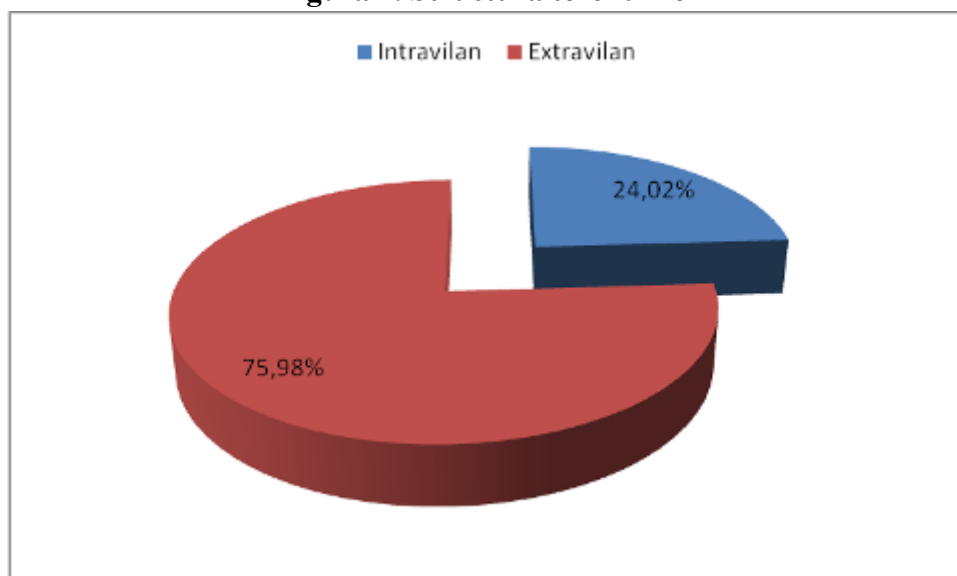
La data de 01.01.2021, suprafața totală a orașului Leova a constituit 3415,63 ha, din care ponderea extravilanului este de 75,98% (2595,12 ha), a intravilanului este de 24,02% (820,51 ha), destinat pentru construcția de locuințe, obiective sociale și alte construcții.

Relieful zonei face parte din câmpia deluroasă - ondulată a Moldovei de Sud. Elementele reliefului sunt foarte neomogene expuse pe cumpenele de apă înguste ce se întind în general de la nord la sud, versanți cu diferită înclinație, ravene și vâlcele adânci și lungi, amplitudinea variază în limitele 50m - 230 m, cele mai joase fiind amplasate în lunca Prutului. Amplasamentul de relief este în zona de silvostepă și stepă.

Intravilan - teritoriul ocupat de terenuri, amenajări și construcții ce constituie localitatea, inclusiv de terenuri prevăzute pentru extinderea ei. Limita intravilanului este stabilită prin planul urbanistic general.

Extravilan - teritoriul din afara intravilanului localității cuprins în limita teritoriului administrativ, care înglobează activități dependente sau nu de funcțiile localității conform planurilor urbanistice și planurilor de amenajare a teritoriului.

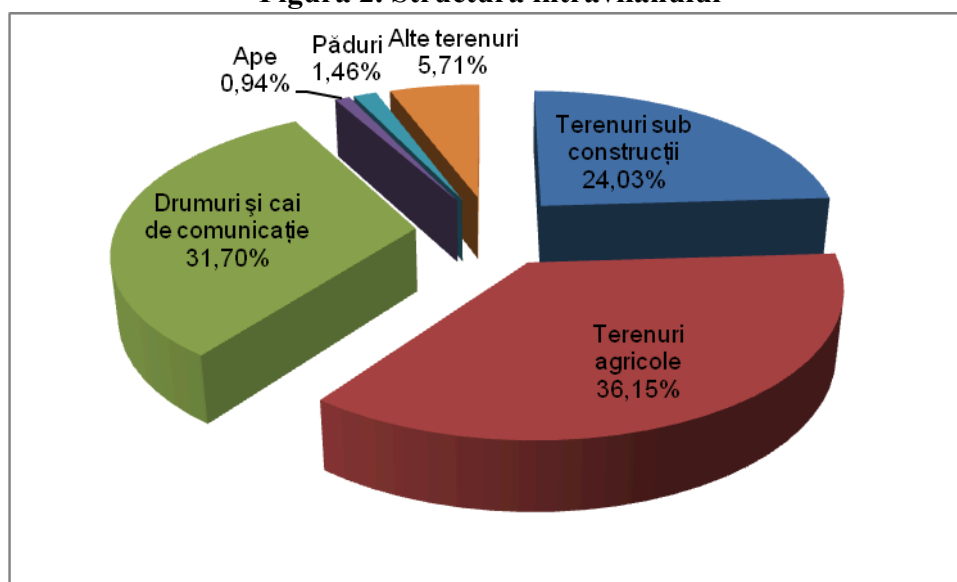
Figura 1. Structura terenurilor

Sursa: Primăria Leova

Perimetrul localității este hotarul intravilanului (teritoriului ei), care îl desparte de extravilan. Perimetrul respectiv al localității se stabilește prin reglementarea regimului proprietății funciare în conformitate cu planul general și pe baza argumentării tehnico-economice a dezvoltării orașului. Perimetrul orașelor se stabilește și se modifică de către Guvern. Perimetrul celorlalte localități se stabilește și se modifică de autoritățile administrației publice locale. Includerea terenurilor în perimetrul localității nu implică suspendarea dreptului asupra terenurilor aflate în posesiune sau în folosință. (Codul funciar, art.43).

Figura 2. Structura intravilanului

Sursa: Primăria Leova

În perioada 2016-2020 au fost înregistrate în medie aproximativ 100 de tranzacții cu terenuri anual, în afară de cazurile de moștenire sau donație. Piața imobiliară în orașul Leova are o dinamică fluctuantă, numărul de tranzacții cu terenuri diferă de la nivelul minim (87 tranzacții) și maxim (145 tranzacții) de aproximativ 2 ori.

Tabelul 3. Piața funciară, 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Numărul tranzacțiilor	105	135	145	117	87
Suprafața teren., ha	10,7035	15,3516	17,2597	13,7034	8,5227

Sursa: Primăria Leova

Numărul de tranzacții cu terenuri pentru construcție în perioada de referință a fost în creștere de aproximativ 4 ori de la 5 imobile în anul 2016 la 19 imobile în anul 2020.

Tranzacțiile imobiliare sunt realizate fără implicarea companiilor specializate și în aceste condiții informația despre obiectele propuse pentru vânzare este accesibilă locuitorilor orașului Leova și eventual locuitorilor satelor din apropiere. Consultarea părților în procesul de vânzare-cumpărare este realizat de către secretarul primăriei, angajații Agenției Servicii Publice (ASP), notarii care mediază în condițiile legii tranzacțiile. O posibilitate de a mări aria de difuzare a informației despre obiectete propuse pentru vânzare sunt mijloacele mass-media locale și naționale.

Tabelul 4. Piața imobiliară

	2016	2017	2018	2019	2020
Numărul tranzacțiilor	5	8	14	10	19
Suprafața terenuri, ha	0,3035	4,2805	2,2091	0,9061	1,628256
Valoarea totală, mii lei	-	113,14032	154,64651	508,265	43,44475

Sursa: Primăria Leova

Administrația publică locală nu ține registrul imobilelor în vânzare sau a solicitărilor de imobile, dar duce evidența proprietarilor de imobile, pentru a asigura colectarea impozitului pe imobil. Administrația publică locală organizează licitații de vânzare sau arendă a imobililor proprietate publică, în corespundere cu legislația în vigoare.

2.1.3. Resurse naturale

Ecosistemul acvatic „Lebăda albă” cu o suprafață de 30 ha amplasat la nord-vest de orașul Leova, în apropierea nemijlocită a râului Prut, deținătorul funciar este primăria Leova. Componentele principale ale rezervației sunt lacul cu baltă și teritoriile zonei de protecție din apropierea nemijlocită.

Zonele umede sunt ecosistemele unde apa și pământul se îmbină natural și asigură protecția apei, faunei, florei și populației. Aceste ecosisteme ajută la diminuarea poluării, la reducerea impactului inundațiilor, la îmbunătățirea calității apei potabile și asigură mediul de viață pentru importante specii de animale și plante.

Rezervatia naturală „Lebada Alba” este creată în scopul asigurării condițiilor optime de conservare și reabilitare a speciilor de animale și plante acvatice și de lunca, a comunităților semnificative ale lor, plasată în categoria a III-a de arii naturale protejate de stat din cadrul Uniunii Internaționale de Conservare a Naturii.

Un aspect pregnant al reliefului este prezența activă a alunecărilor de teren, diferite ca forme, dimensiuni și vârste în terenurile degradate, fragmentarea terenului fiind și ca rezultat al proceselor de eroziune. Unitatea geomorfologică predominantă este versantul.

În rezervație s-a înregistrat prezența a 111 specii de plante vasculare ierboase și numai a 4 specii de arbori caracteristici pentru luncile umede din vecinătatea albiei râului Prut. Cele mai importante asociații de plante sunt: *Pragmitetum communis*, *Typhetum augustifoliae*, *Typhetum latifoliae*, *Agrostetum sfoloniferae*. Aici se întâlnesc păsări, cum ar fi: rațe, lișițe, cocostârcul.

În perimetrul orașului este și *Lunca inundabilă cu vegetație de baltă*, în lunca cursului inferior al râului Prut, cu suprafața de 50,0 ha, cu statut de Arie cu management multifuncțional.

Regimul de protecție nu se respectă întocmai, mai cu seamă în ariile protejate a ecosistemului acvatic „Lebăda Albă” și lunca inundabilă cu vegetație de baltă, unde lipsesc bornele de hotar, panourile informative și de avertisment, au fost constatate cazuri de tăieri a arborilor, vânat ilicit.

Apele de suprafață. Râul Prut constituie principala sursă de apă de suprafață pentru orașul Leova. Prutul izvorăște din partea împădurită a munților Carpați, în Ucraina, se întinde pe o lungime de 953 km și are o suprafață de captare de 27 500 km². Prutul se varsă în fluviul Dunăre, în apropierea satului Giurgiulești din raionul Cahul.

În oraș există 2 izvoare cu apă potabilă și 178 de fântâni. Apele râului Prut sunt utilizate în special ca sursă de apă potabilă pentru locuitorii orașului.

Apele subterane se află la o adâncime de 10-15 m. În ultimii 10 ani, a apărut tendința de scădere a nivelului apelor subterane.

Conform NHDR (2009), ca rezultat al declinului economic, s-a produs o scădere în producția din industria grea, cu reducerea folosirii apei în industrie și agricultură începând cu anul 1990, fapt care a condus la îmbunătățirea calității resurselor de apă de suprafață, îmbunătățind calitatea apei în bazinele hidrografice majore. Apa din râul Prut se consideră a fi de la *curată până la moderat poluată* pe porțiunile de râu mai încărcate.

Apa de suprafață a râului Prut este tratată la stația orașenească și are o capacitate de 8 000 m³/zi (conform datelor personalului Apă-Canal Leova (ACL)). Pentru perioada ultimilor ani, capacitățile de producție ale stației au fost utilizate la un nivel de 10-15%. În linii mari, stația de tratare este într-o stare tehnică satisfăcătoare și poate fi utilizată la capacitățile maxime.

Solurile ce se întâlnesc în zonă sunt: cernoziomice (obișnuit, levigat, carbonizat), cenușiu, de pădure, și în valea râurilor și lunca Prutului - aluviunile și de fâneată.

Principalele soluri sunt:

- depozite lutoase, de culoare pal-gălbuie și mai rar brun-pală, afânate. Se întâlnesc pe cumpenele apelor și pe versanții acestora la altitudini nu mai mari de 250 m. Aceste roci sunt bogate în Fe și Al, lipsite de gips. Datorită afânării acestor roci solurile formate pe ele moștenesc o compactitate medie. Ele servesc ca un bun material de solificare deoarece asigură condiții fizice favorabile solului;
- depozite aluvial-deluviale argilo-lutoase și lutoase de culoare brun-gălbuie, mai rar brună. Acestea sunt produsele alterării și redepozitării depozitelor neogene lutoase și luto-argiloase de diversă compoziție mecanică;
- depozitele cuaternare loessoidele luto-argiloase și argilo-lutoase, ocupă cumpenele de apă și terasele înalte ale r. Prut;

- depozite terțiare argiloase, se aștern sub depozitele loessoidale lutoase și cuaternare luto-argiloase și argilo-lutoase.

Din soluri predomină erodisolurile, fiind urmate de cernoziomuri. Se constată că solurile identificate prezintă caracteristici favorabile dezvoltării speciilor forestiere, dispunând de rezervele nutritive necesare.

Conform hărții raionării **seismice** al teritoriului și categoriei pământurilor, gradul de seismicitate a amplasamentului este calculat la 8 grade. Structura geologică se raportează la Platforma Moldovenească, mai precis la limita de sud a acesteia. Specialiștii o definesc ca fiind o regiune rigidă, consolidată încă din proterozoic, a Moldovei extracarpatică. Are un fundament cristalin vechi, podolic, cutat și faliat, scufundat la adâncimi, și acoperit de o stâncă sedimentară groasă, formată din roci paleozoice, mezozoice și terțiare necutate, cu numeroase și importante discordanțe stratigrafice între ele.

Destinațiile turistice:

Pe teritoriul localității sunt numeroase elemente de arhitectură urbană printre care:

- Sistemul de fortificații „Valul lui Traian” de Sus (întinderea totală a valului pe teritoriul orașului Leova este de 145m). În anul 2020 primăria or. Leova a aplicat în cadrul apelului competitiv finanțat de FNDR, un proiect cu titlul: Crearea complexului turistic «Valul lui Traian», care presupune crearea infrastructurii de cazare turistică, reabilitatea bazinului acvatic și a zonei de agrement, aflate în imediata apropiere a monumentului natural și istoric, inclusiv includerea în circuitul turistic.
- Biserica „Sfânta Parascheva”, datată din anul 1791. Biserica Sf. Parascheva din orașul Leova, a fost construită din piatră în anul 1818. Cuvioasa Sf. Parascheva este ocrotitoarea Moldovei. Până în anul 1885 biserica a fost una din cele mai impunătoare clădiri din localitate. Biserica fost reconstruită în 1933, cu suportul financiar al enoriașilor, modificându-se și planul bisericii. În anul 1992 biserica a fost reparată și redeschisă.
- Monumentul ostașilor căzuți în războiul II mondial.
- Bustul lui M. Eminescu (1990, sculptor Al. Picunov).
- Bustul lui Ștefan cel Mare (2004).
- Basorelieful lui Ion și Petru Teodorovici.
- Placă comemorativă la biblioteca raională a fraților Teodorovici (2004), iar în 2016 a fost reinstalată pe sediul Școlii de Arte, care poartă numele compozitorilor Teodorovici.
- Strada pavată (caldarâm) din anul 1938.
- Aleea ostașilor căzuți în Afganistan (1982) și Transnistria (1992). Aici sunt instalate plăci comemorative în memoria cetățenilor din raion, căzuți în războiul pentru integritatea țării.
- Edificiul muzeului construit în 1950.
- Monumentul în memoria victimelor represiilor regimului totalitar stalinist.
- Rezervația naturală „Lebăda Albă” (creată în iunie 1998).
- Rezervația naturală „Arie cu management multifuncțional. Vegetația de luncă inundabilă”, cu suprafața de 50 ha, Legea nr. 1538, din 25.02.1998.
- Stejarul secular din sec. XVII.
- Bustul lui Idel Ianchelevici în Parcul orașenesc (2016).

În oraș sunt următoarele instituții de cult: Biserica Sfânta Cuvioasa Parascheva, Biserica Sfântul Ioan Botezătorul, Biserica Penticostală și câteva case de rugăciuni.

Biserica Sfânta Parascheva se menționează în acte ca o biserică din lemn, ulterior a fost zidită în anul 1818 din cărămidă, iar până în 1885 este una din principalele clădiri din oraș. Este construită în formă de barcă și are două cupole. În anul 1933 a fost reconstruită, modificându-se și planul bisericii. În 1992 biserica a fost reparată, fiind redeschisă după o perioadă de inactivitate. Sf. Paraschieva este ocrotitoarea Moldovei. În biserică se păstrează cărți vechi de o mare valoare culturală.

Foto: Biserica Sfânta Parascheva

De peste un deceniu, preotul **Bisericii Sfântul Ioan Botezătorul** coordonează Centrul Social „Sfântul Ioan Maximovici”, care oferă sprijin celor aflați în dificultate. Centrul a fost creat în anul 2008 și este subordonat juridic misiunii sociale Diaconia. Pe lângă o masă caldă pe care o primesc în fiecare zi, sau haine, beneficiarii primesc și sprijin în lupta cu încercările vieții. Pe lângă cantina socială, centrul Sfântul Ioan Maximovici organizează și alte activități de care răspunde soția preotului: atelier de pictură pe sticlă a icoanelor, atelier de metanii, activități împotriva violenței și informare cu alcoolismul în școli. La Centrul Sfântul Ioan Maximovici este și o așa-zisă garderobă socială. Centru social de pe lângă Biserica Sfântul Ioan Botezătorul din Leova are resurse minime și sunt multe lucruri bune de făcut. Spațiul urmează să fie modernizat, dar e nevoie și de implicarea oamenilor.

Foto: Biserica Sfântul Ioan Botezătorul

Comunitatea Religioasă Biserica Creștină Penticostală „Emanuel” din or. Leova a fost fondată în anul 2014 la data de 08 iulie.

Tabelul 5. Locații de cazare turistică (hoteluri, pensiuni, etc.)

Tipul locației	Descrierea	Capacitatea	Gradul de utilizarea
Hotel Pensiune Turistică	Hotel de 3 stele. Camere cu câte 2 paturi separate sau matrimoniale. Bucătărie, sală luare mese, televizor, servicii wifi, telefon, frigider.	30	30%

Sursa: Primăria Leova

Serviciile turistice locale pot fi dezvoltate prin reconstrucția plajei orașănești, construcția infrastructurii de cazare și de agrement, elaborare trasee turistice. Plaja orașului Leova a fost construită în a doua jumătate a sec XX, însă mult timp nu a fost întreținută și a degradat. Anume plaja orașului Leova reprezintă punctul de început pe teritoriul Republicii Moldova a monumentului arheologic *Valul lui Traian*. Strada care face accesul către plajă poartă denumirea de strada Valul lui Traian. Aceste reper importante vor fi folosite la crearea complexului turistic cu cazare, pentru care Primăria Orașului Leova a realizat studiul de fezabilitate. (Anexa 1.)

2.1.4. Factorii de poluare a mediului

Calitatea aerului. Principalele surse de poluare a aerului în orașul Leova sunt transportul auto, stațiile de alimentare cu petrol, gunoșiile, cazangeriile instituțiilor publice, sursele de încălzire de toate tipurile din gospodăriile individuale, arderea ilegală a miriștii, deșeurile de la animale din gospodăriile personale.

Calitatea solului. Principalul factor de degradare a solurilor este eroziunea. Activitatea economică a condus la intensificarea proceselor de degradare a terenurilor și învelișului de sol. Utilizarea exagerată a îngrășămintelor conduce la epuizarea conținutului de elemente fertile în soluri și la scăderea productivității terenurilor. Capacitatea de producție și volumul recoltelor cresc prin utilizarea tehnologiilor avansate, a mașinilor și uneltelor perfecționate, prin utilizarea îngrășămintelor, prin prevenirea și combaterea eroziunii solului etc. Nerespectarea acestor cerințe duce la micșorarea productivității și la degradarea solurilor. În localitate sunt proprietari de terenuri agricole, care utilizează tehnologii avansate de producere agricolă, folosind diverse produse chimice, pesticide, ceea ce influențează negativ asupra calității solului.

Calitatea apei. Principalele probleme de mediu în bazinul râului Prut sunt cauzate de impactul antropogen asupra mediului. Apele uzate deversate de întreprinderile apă-canal constituie sursele principale de poluare. În bazinul râului Prut, stațiile de epurare a apelor uzate nu există sau funcționează ineficient.

Monitorizarea calității apei râului Prut este efectuată prin monitorizarea de supraveghere (campanii lunare și trimestriale de prelevare probe) și analiza probelor de rutină (zilnic și săptămânal) la anumiți indicatori fizici, chimici, biologici și bacteriologici de către Serviciul Hidrometeorologic de Stat, dar și de către prestatorul/operatorul de servicii.

Majoritatea surselor de ape subterane conțin un procent ridicat de sulf, flor față de normele stabilite. Majoritatea pot fi folosite doar ca apă tehnică.

Una din principalele problemele cu care se confruntă orașul Leova este gradul înalt de poluare a lor din cauza inexistenței rețelelor de canalizare în sectorul particular.

Deversarea apelor uzate insuficient epurate sau neepurate este una din principalele cauze ale poluării și degradării apelor de suprafață. În majoritatea gospodăriilor din cauza lipsei infrastructurilor centralizate, sanitația se realizează pe loc, pe teritoriul fiecărei gospodării individuale sau local public. Prin urmare, principala măsură practică de protecție a calității apelor de suprafață și într-o măsură și a celor subterane, o reprezintă epurarea apelor uzate, ceea ce presupune colectarea acestora prin sisteme de canalizare, epurarea în stațiile de epurare, urmată de evacuarea lor în emisar.

Gestionarea deșeurilor. Gestionarea deșeurilor, în orașul Leova este satisfăcătoare, localitatea dispune de o gunoiște amenajată și autorizată. Pe străzile localității sunt instalate 140 tomberoane de gunoi și 18 coșuri de gunoi. În oraș au fost construite 80 platforme de tip închis și deschis de colectare selectivă a gunoiului, sunt instalate 50 de containere din plasă pentru colectarea ambalajelor din masa plastică.

Proiectul „Managementul deșeurilor menajere în orașul Leova”, care a demarat în decembrie 2006 susținut în cadrul Programului Uniunii Europene de Finanțare a Municipiilor, prevăzut pentru municipiile din Rusia, Belarus, Ucraina, Moldova aflate la frontieră cu UE, cu suportul Guvernului/Ministerul mediului R. Cehia. În urma implementării proiectului, a fost creată o nouă Întreprindere Municipală „Salubr-Leova”, au fost construite și renovate - 45 de platforme de colectare selectivă a deșeurilor pe întreg teritoriu orașului.

2.2. Demografie

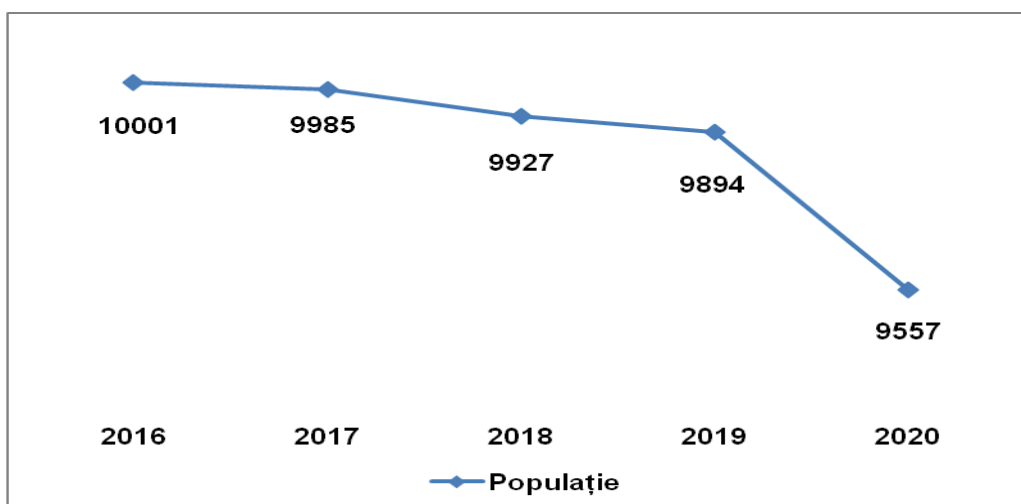
2.2.1. Resurse Umane

La 01.01.2020 populația totală a localității constituia 9 557 persoane.

La nivel de țară numărul populației feminine este dominant față de cel al bărbaților. Conform estimărilor, la începutul anului 2020, populația feminină a constituit 1 371,2 mii persoane sau 51,9% din populația țării (comparativ cu 52,2% la 1 ianuarie 2019). Totodată, populația masculină a reprezentat 1 269,2 mii persoane sau 48,1% din populația țării (47,8% la 1 ianuarie 2019).

Dinamica populației. Efectivul total al populației localității Leova a avut o evoluție descrescătoare în perioada anilor 2016-2020. Pe durata întregii perioade, dinamica populației a fost negativă. Numărul locuitorilor a scăzut cu 444 unități de la 10 001 persoane în 2016, la 9 557 în 2020, ceea ce reprezintă o descreștere de cca. 4,43%.

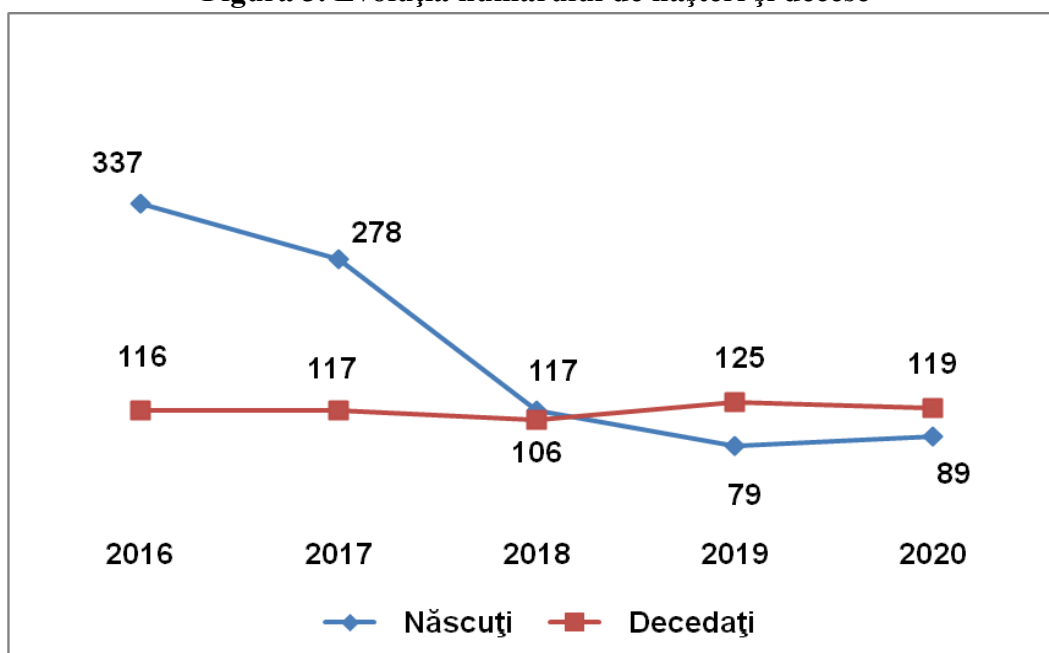
Figura 2. Dinamica populației, 2016-2020

Sursa: Primăria Leova

Dinamica populației se produce sub incidența mișcării naturale, exprimate prin sporul natural (diferența dintre nașteri și decese) și a celei migratorii caracterizată de sporul migrator (diferența dintre imigranți și emigranți). Indicele natalității populației din orașul Leova în anul 2020 a fost de 89 de nașteri. Această valoare prezintă o scădere de aproximativ 4 ori comparativ cu anul 2016 și o creștere cu 10 unități față de indicele natalității înregistrat în anul 2019.

Figura 3. Evoluția numărului de nașteri și decese

Sursa: Primăria Leova

În anul 2019, în orașul Leova au fost înregistrate 125 de decese, numărul maxim anual înregistrat pe parcursul perioadei 2016-2020. În perioada analizată, nivelul de mortalitate din localitate a fost fluctuant. Valoarea minimă a deceselor a fost înregistrată în anul 2018 - 106 decese. Aceasta constituie o diferență de 15,2% în raport cu valoarea maximă înregistrată în anul 2019 (125 decese).

Tabelul 6. Populația natalitatea, mortalitatea și migrația populației

Perioada	Populația la început de an	Născuți	Decedați		Numărul persoanelor sosite, oficial	Numărul persoanelor plecate, oficial
			Total	inclusiv copii până la 1 an		
2016	10 001	337	116	0	83	124
2017	9985	278	117	0	152	129
2018	9927	117	106	0	104	119
2019	9894	79	125	0	101	126
2020	9557	89	119	0		
Total		900	583		440	498

Sursa: Primăria Leova

Cumulativ, pe întreaga perioadă de referință, efectivul nașterilor (900) a depășit pe cel al deceselor (583). Drept urmare, **sporul natural pentru perioada 2014-2020 a fost pozitiv (+317 persoane)**. În total au fost înregistrați 900 persoane născute și 583 de persoane decedate. Tendința generală a indicelui natalității pentru perioada analizată a fost de scădere.

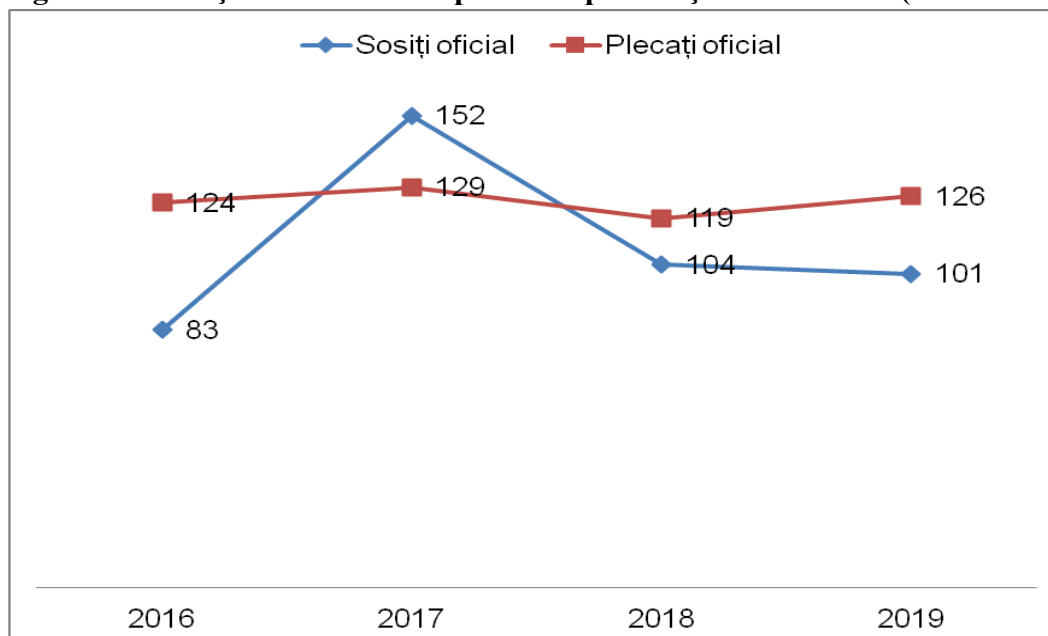
Tabelul 7. Sporul natural al populației

Indicatori / Anii	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Născuți	337	278	117	79	89	900
Decedați	116	117	106	125	119	583
Sporul	221	161	11	-46	-30	0

Sursa: Primăria Leova

Migrația populației. În perioada 2016-2019 din orașul Leova oficial au plecat 498 persoane și au sosit 440 persoane, ceea ce reprezintă un spor negativ de -58 persoane. Conform datelor oficiale, sporul migrator pentru anul 2019 a fost negativ înregistrând o scădere de -25 persoane.

Figura 4. Evoluția numărului de persoane plecate și venite oficial (2016-2019).

Sursa: Primăria Leova

Numărul anual maxim de persoane plecate oficial din Leova în perioada analizată a fost de 129 persoane în anul 2017, când a fost și numărul maxim de persoane sosite de 152 persoane, în rezultat sporul migrator a fost pozitiv. Numărul minim de persoane plecate a fost de 119 persoane în anul 2018.

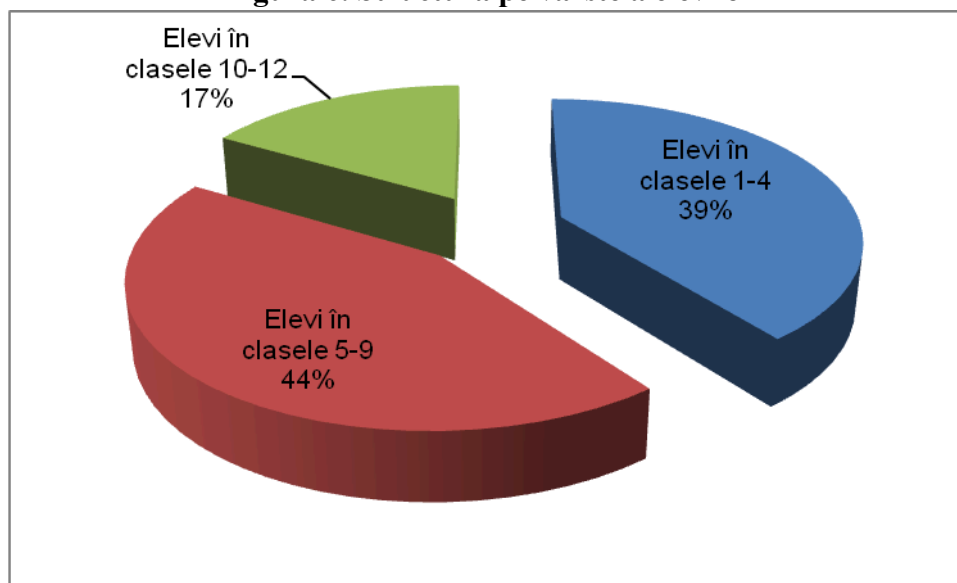
Tabelul 8. Sporul migrator al populației

Indicatori / Anii	2016	2017	2018	2019	Total
Sosiți oficial	83	152	104	101	440
Plecați oficial	124	129	119	126	498
Sporul migrator	-41	23	-15	-25	-58

Sursa: Primăria Leova

Structura pe vârste a populației. Numărul copiilor de vârstă preșcolară la 01.01.2021: (0-3) + (3-6) 1 034, (0-3) 471 copii, (3-6) 563 copii; (3-7) 649 copii (respectiv între 6-7 sunt 86 copii). La începutul anului 2020, numărul copiilor în vârstă de 0-6 ani a fost de 1 027 persoane, (0-3) 469 copii, (3-6) 558 copii; (3-7) 638 copii (respectiv între 6-7 sunt 80 copii). Dintre aceștia 387 (37,7%) de copii frecventează grădinița, dintre care 219 băieți și 168 de fete. De vârstă școlară 6 (7) -18 ani, au fost înregistrate 1 108 persoane, dintre care 559 de genul masculin și 549 de genul feminin.

Figura 6. Structura pe vârste a elevilor

Sursa: Primăria Leova

Din numărul total de elevi, 437 (39%) frecventează clasele 1-4, în nivelul gimnazial sunt 486 copii (44%), iar la nivelul liceal 184 elevi (17%).

Ponderea persoanelor de 60 de ani și peste în total populația țării la recensământul populației și al locuințelor din 2014, constituia 17,4%. Evoluția acestui indicator în perioada 2014-2019, la nivel de țară a fost în continuă creștere ajungând la 20,8% la 1 ianuarie 2019.

Tabelul 9. Populația după caracteristici sociale (la început de an 2020)

Populația orașului:	Masculin:	Feminin:	Total:
Total			9557
- De vârstă preșcolară (0-6 ani)	-	-	1027
Dintre aceștia frecventează grădinița	219	168	387
- 6 (7) -18 ani (de vârstă școlară)	559	549	1108
Dintre aceștia elevi în clasele 1-4	241	196	437
Dintre aceștia elevi în clasele 5-9	248	238	486
Dintre aceștia elevi în clasele 10-12	69	115	184
Care nu frecventează școala	1	-	1
Numărul copiilor lipsiți de îngrijire părintească			95
Persoane cu dizabilități (invalizi)	280	203	483
Numărul total de familii:			4397
- Sărace (în conformitate cu Direcția de Asistență Socială)			345
- Cu mulți copii (cu 3 și mai mulți copii)			87
- Monoparentale			255
- Inclusiv cele conduse de femei			

Sursa: Primăria Leova

2.3. Servicii Sociale

2.3.1. Caracteristicile grupurilor vulnerabile

Conform datelor primăriei Leova, în localitate sunt 333 persoane cu dizabilități dintre care 189 bărbați (57%) și 127 femei (43%). Din numărul total de persoane cu dizabilități, 43 persoane sunt cu dizabilități grave (13%), iar 287 persoanele (86,2%) cu dizabilități sunt angajate în câmpul muncii, 152 persoane (46%) sunt în etate cu dizabilități cu o pondere de 46%.

Tabelul 10. Persoane cu dizabilități (la început de an 2021)

	Total	Femei	Bărbați	Copii
- Total	483	-	-	
- Persoanele cu dizabilități	333	127	189	17
- Persoanele cu dizabilități fizice	-	-	-	-
- Persoanele cu dizabilități mentale	-	-	-	-
- Persoanele cu dizabilități grave (care nu pot supraviețui fără ajutorul extern)	43	-	-	-
- Persoanele cu dizabilități medii (capabili pentru activități fără ajutorul extern)	150	-	-	-
- Persoanele cu dizabilități angajate în câmpul muncii	287	30	25	-
- Persoanele cu dizabilități în etate	152	-	-	-
Persoanele în etate	2700	-	-	-
- inclusiv persoanele în etate singuratice	1800	-	-	-
- Membrii familiilor cu 3 și mai mulți copii	317	42	30	245

- Membrii familiilor monoparentale și fără părinți (inclusiv cu părinți plecați la munci)	420	-	-	-
- inclusiv familii conduse de femei	-	-	-	-
- Romi	26	10	8	7
- În sărăcie extremă	15	-	-	-

Sursa: Primăria Leova

În or. Leova sunt 2 700 persoane în etate dintre care 1 800 sunt singuratice. Conform datelor disponibile, în orașul Leova sunt 317 familii cu 3 și mai mulți copii, iar 15 familii sunt sărace, conform Direcției de Asistență Socială.

Tabelul 11. Populația după caracteristici sociale (la început de an 2020)

Populația orașului:	Masculin:	Feminin:	Total:
Total			9557
Numărul copiilor lipsiți de îngrijire părintească			95
Persoane cu dizabilități (invalizi)	280	203	483
Numărul total de familii:			4397
- Sărace (în conformitate cu Direcția de Asistență Socială)			345
- Cu mulți copii (cu 3 și mai mulți copii)			87
- Monoparentale			255

Sursa: Primăria Leova

Pe parcursul anului 2019, au beneficiat de prestații sociale un număr total de 4 117 persoane, dintre care 3 071 indemnizații pe motiv de sănătate/incapacitate de muncă, 26 inclusiv de indemnizații de șomaj, 329 de indemnizație unică pentru nașterea copilului, 356 de indemnizații lunare pentru îngrijirea copiilor, 185 de compensații pentru perioada de iarnă, 50 persoane beneficiază de masă la cantina socială. De asemenea, pe parcursul anului au fost efectuate 100 de vizite la domiciliu. Luând în considerare numărul persoanelor cu dificultăți diverse, punerea în aplicare a unor servicii suplimentare este necesară și urgentă.

2.3.2. Servicii Educaționale

Educația preșcolară în orașul Leova se realizează în cadrul grădinițelor de copii nr.1 „Albința” și nr. 2 „Romanița”. Grădinițele sunt amplasate în centrul orașului cu o capacitate totală de 520 locuri. În prezent, grădinițele sunt frecventate în mediu de aproximativ 380 copii, cu vârsta până la 6 ani.

Tabelul 12. Instituțiile educaționale și de învățământ prezente în oraș

Instituția	Anul înființării	angajați / profesori (educatori)		Capacitate totală	Beneficiari reali fete /băieți	Suprafața totală (m ²)	Suprafața efectiv utilizată de instituție (m ²)	Limba de predare
		Număr	vârsta medie					
Grădinița Nr.1 „Albința”	1982	33/14	38	240	97/94 (191)	2 967	2967	Română
Grădinița Nr.2 „Romanița”	1992	36/11	45	280	71/125 (196)	2 111,47	1821,64	Română -Rusă

Grădinița nr.1 „Albinița” a fost deschisă în anul 1982, are suprafața de 2 967 m², care în prezent toată este utilizată. Instituția dispune de săli de grupă, blocul alimentar, sală muzicală, cabinetul medical, cabinet metodic, sală muzicală/sport.

Capacitatea după proiect este de 240 copii, în prezent fiind frecventată de 191 copii distribuiți în 12 grupe, dintre care 97 fete și 94 băieți, printre care 22 copii în grupa de creșă, 42 copii în grupa mică, 51 copii în grupa medie, 26 copii în grupa mare și 49 în grupa pregătitoare.

În prezent, sunt funcționale doar un bloc cu capacitatea de 150 de copii și blocul administrativ în care sunt amplasate: blocul alimentar, cazangeria la biomasă, sala muzicală, cabinetul medical.

Numărul angajaților în instituție este de 33 persoane dintre care 14 cadre pedagogice, dintre care 8 cu studii superioare, cu vârsta medie de 38 ani printre care: director, metodist, logoped, psiholog. În decursul anilor, scopul primordial al administrației grădiniței în colaborare cu administrația publică locală s-a consolidat în crearea condițiilor necesare pentru crearea unui mediu educațional favorabil dezvoltării și creșterii generațiilor.

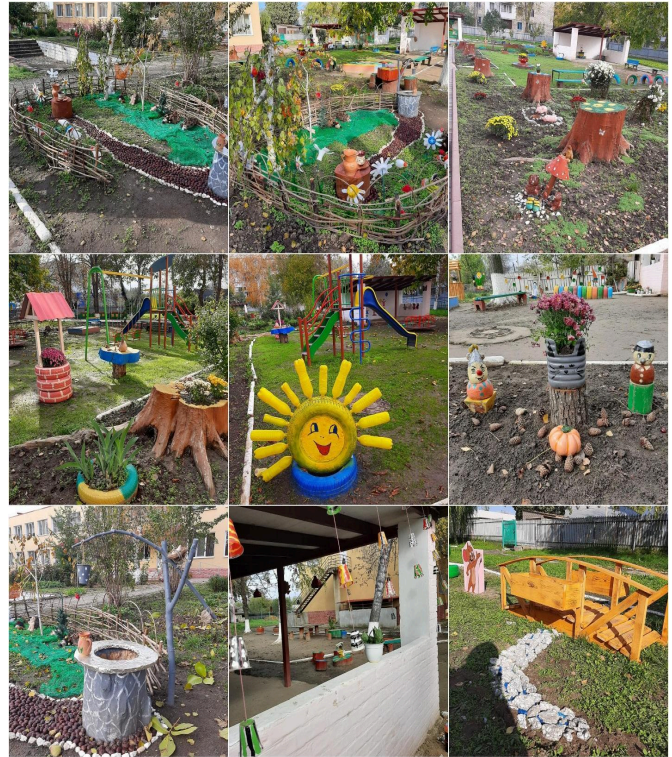

Foto: Grădinița „Albinuța”

Instituția este amplasată în centrul orașului, iar spre instituție duce un drum bun asfaltat. Starea clădirii este satisfăcătoare, dar necesită reparație, acoperișul pe alocuri curge.

Clădirea este cu două nivele, cu pantă de acces pentru persoanele în cărucior la unele scări. De asemenea, ușile sunt adaptate pentru persoanele în cărucior. Edificiul este conectat la sistemul de aprovizionare cu apă rece centralizat, apa este în toate zonele școlii. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Rețeaua de canalizare este locală cu sistem de evacuare. Grupul sanitar este în interiorul clădirii, asigurat cu apă rece și caldă. Sistemul de încălzire este autonom, pe bază de biomasă și este asigurat în toate spațiile instituției, au fost instalate și panourile solare pentru prepararea apei calde menajere. Achitarea încălzirii nu este o problemă și se face regulat.

Grădinița de copii nr.2 „Romanița” este o instituție de educație timpurie amplasată în centrul orașului, spre instituție duce un drum bun, dar nu este organizată transportarea copiilor. Grădinița și-a început activitatea din 1992 cu o capacitate de 280 copii. În prezent, la grădiniță sunt înmatriculați 196 copii dintre care 71 fete și 125 băieți. Procesul educațional se desfășoară în 9 grupe în care copiii sunt încadrați după categorie de vârstă: grupa de creșă - 21 copii; grupa mică 3-4 ani, 48 copii; grupa medie 4-5 ani, 38 copii; grupa mare 5-6 ani, 63 copii; grupa pregătitoare 6-7 ani, 48 copii.

Numărul angajaților este de 36 persoane, dintre care 11 pedagogi cu vârsta medie de aproximativ 45 ani.

Suprafața utilizată este de 1 821,6 m² din totalul de 2 111,5 m², ce constituie 86%.

Teritoriul este separat, îngrădit, înverzit reieșind din calculul minim 50% din terenul liber de construcții. Plantațiile verzi sunt utilizate pentru separarea terenurilor de joacă unul de altul. Teritoriul instituției dispune parțial de un sistem de iluminare artificială.

Clădirea este cu două nivele, cu pantă de acces pentru persoanele în cărucior, iar ușile la fel sunt adaptate pentru persoanele cu cărucior. Edificiul este conectat la sistemul de aprovizionare cu apă rece centralizat, doar în veceuri și la bucătărie. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Sistemului de canalizare este centralizat și este funcțional. Veceri sunt în interiorul clădirii și sunt funcționale, asigurate doar cu apă rece.

Sistemul de încălzire este centralizat și este funcțional, pe bază de biomasă, asigură atât încălzirea, cât și apa caldă, încălzirea este în toate zonele grădiniței, apa caldă de la colectoarele solare se distribuie numai în blocul alimentar. Centrala termică pe gaz natural necesită reparație.

Foto: Grădinița „Romanița”

În comunitate instituția de educație timpurie nr.2 „Romanița”, este vizibilă prin: procesul educațional desfășurat cu copiii ce vizează acțiunea multidimensională și multifactorială a formării-dezvoltării copilului în intervalul cuprins între 1,5 ani și momentul intrării în școală; existența grupe cu predare în limba rusă (o grupă mixtă la solicitarea părinților).

Instituția are o comunicare permanentă și eficientă cu autoritățile locale, cu Consiliul administrativ, Comitetul părintesc. Relații de parteneriat cu instituții cultural-artistice, cu școala primară și grădinița nr.1 din localitate. Se organizează în permanență diferite activități, serbări, întâlniri de bune practici, etc.

Printre problemele instituției pot fi menționate: competențe reduse ale personalului didactic și non-didactic pentru abordarea copiilor cu cerințe speciale; numărul mare de copii cu tulburări de limbaj în raport cu specialistul logoped din cadrul SAP; lipsa sau nedezvoltarea serviciilor de suport pentru susținerea incluziunii copiilor cu CES (cadrul didactic de sprijin, centrul de resurse în domeniul EI); competențe reduse a unor cadre didactice cu privire la cultura comunicării în limba română. Educatorii sunt discriminați în raport cu alte categorii de cadre didactice, cu referire la norma didactică și concediu.

De asemenea Instituția este afectată de următoarele constrângeri: resurse bugetare insuficiente; eficiența și transparența redusă a modului de planificare și gestionare a resurselor financiare bugetare și extra-bugetare; 2 pavilioane necesită reparație capitală, iar 3 reparație curentă; lipsa unui mecanism eficient de efectuare a inventarierii sistemice pentru cartarea necesităților instituțiilor de educație, reieșind din graficul de uzură al inventarului, cu sursa finanțării ulterior identificată; Instituția nu dispune de mobilier corespunzător vârstelor; lipsa centrului de resurse pentru educația incluzivă; la nivel de instituție nu este constituită Asociația părintească; dotarea didactico-metodică, cu tehnică specializată este insuficientă; rețeaua electrică din instituție necesită renovare; sediul instituției necesită termoizolare a pereților exteriori; instituția nu dispune de teren sportiv la aer liber, dotat cu accesorii; spațiul destinat spălătoriei și blocul alimentar necesită reparație și dotare suplimentară cu tehnică.

Tabelul 13. Instituțiile educaționale și de învățământ prezente în oras

Instituția	Anul înființării	angajați / profesori (educatori)		Capacitate totală	Beneficiari reali		Suprafața totală (m ²)	Suprafața efectiv utilizată de instituție (m ²)	Limba de predare
		Număr	vârsta medie		fete /băieți				
Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”	1977	71/48	42	1 273	357/331 (688)	7 000	7 000	Română	
Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”	1988	46/35	35	840	201/218 (419)	4 567,9	4 427	Română -Rusă	

Sursa: Primăria Leova

Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” este o instituție de învățământ de circumscripție, cu capacitate planificată de 1 273 elevi, care activează din anul 1977, unde își fac studiile 688 elevi dintre care 357 fete și 331 băieți, are 71 angajați dintre care 48 profesori care dețin grade didactice I și II.

În liceu există următoarea rețea de clase: ciclul primar - 13 clase, ciclul gimnazial - 12 clase, ciclul liceal - 6 clase.

Instituția este succesoarea școlii care a fost înființată în anul 1895 cu 2 clase în care învățau 95 de elevi. În anul 1927, în școală erau 101 elevi instruiți de 5 pedagogi. Începând cu anul 1948 instituția se numea Școala Mijlocie Moldovenească nr.2 „A. S. Pușkin”. Corpul

didactic alcătuia 20 de învățători. Numărul elevilor crește pe parcursul anilor, astfel ajungând la 421 de elevi în 1955. În anul 1971 instituția este redenumită Școala Medie Moldovenească nr.2, corpul didactic alcătuia 51 de pedagogi, care instruiău 873 de elevi. În august 1975 în funcția de director este numit Alexei Donici, până în anul 1979. Din anul 1979 până în anul 1983 în funcție de director este Pavel Bejenuță, numărul de elevi era de 1273.

În anul 2003 Școala Medie Moldovenească nr.2 a fost reorganizată în Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”.

Foto: Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”

Liceul este amplasat în clădire-tip construită în anul 1977 pentru 1 176 de locuri cu suprafața de 7 000 m². Pentru realizarea procesului educațional la dispoziția elevilor sunt puse 53 săli de clasă amenajate și înzestrate cu materiale didactice pentru instruire și diversă tehnică cum ar fi calculatoarea, proiectoare, tablă interactivă, laptopuri, boxe, printere, centre muzicale, televizoare. Biblioteca liceului dispune de un fond de: literatură artistică – 20 844 unități, literatura metodică – 8 584 unități, manuale – 11 816 unități.

În liceu funcționează cantina, unde zilnic se alimentează gratis 344 de elevi din clasele I-IV și contra plată 80 de elevi din clasele V-XII.

Liceul dispune de sală de sport, sală de festivități pentru 320 locuri. Pe teritoriul liceului se află un complex sportiv, care include un teren de fotbal, baschet și un teren de gimnastică, renovate recent.

Instituția este amplasată în centrul orașului, spre instituție duce un drum bun asfaltat, nu este organizată transportarea elevilor. Imobilul este în stare satisfăcătoare, necesită doar reparație curentă, acoperișul este în stare bună. Este o clădire cu mai multe nivele, este amenajata pentru a asigura accesibilitatea persoanelor cu dizabilități: sunt pante de acces, ușile clădirii sunt adaptate corespunzător, grupul sanitar permite acces acestei categorii de persoane.

Edificiul este conectat la sistemul centralizat de aprovizionare cu apă rece. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Sistemul de canalizare este centralizat și este funcțional, grupul sanitar este în clădire, asigurat atât apa rece, cât și caldă. Sistemul de încălzire este centralizat, pe bază de biomasă, este prezent în toate spațiile instituției. Achitarea încălzirii nu prezintă o problemă și se face regulat.

Liceul își propune ridicarea nivelului procesului educațional ca acesta să devină mai atractiv și interesant. Oprează să devină un centru de implementare a tehnologiilor în procesul educațional, fapt ce va influența ridicarea nivelului testărilor naționale la etapa primară, gimnazială și liceală. Totodată aplică relația profesor – elev, fiind una mai prietenoasă ce va asigura o colaborare bună.

Liceul Teoretic „Constantin Spătaru” este o instituție de învățământ de circumscripție, cu capacitate planificată de 840 elevi, care activează din anul 1988, unde își fac studiile 409 elevi dintre care 201 fete și 208 băieți.

Instituția are următoarele forme de învățământ: primar, gimnazial, liceal în care se încadrează 20 de clase printre care 6 clase primare, 9 clase gimnaziale, 5 clase liceale, media pe clase fiind de 20,4 elevi. Personalul include 31 cadre didactice și 13 unități de cadre nedidactice și auxiliare. Instituția activează în I schimb.

Conform pașaportului tehnic, edificiul liceului este o clădire tip cu 3 etaje, construită în anul 1972, reconstruită capital în anul 1988 destinată pentru 830 elevi. Suprafața tuturor încăperilor este de 4 567,9 m², din care 4 427 m² (91%) sunt utilizate de Liceul Teoretic „C.Spătaru”, 411 m² (9%) aparține Centrului de Creație. Liceul dispune de 27 săli (spațiu/elev - 4,16 m²), sală de sport 517 m², 2 ateliere de muncă, 2 bazine de înot neutilizate.

Edificiul este conectat la sistemul centralizat de aprovizionare cu apă rece, apa este în toate zonele școlii și este disponibilă permanent. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Liceul dispune de cazangerie autonomă, conectată la rețeaua de gaz natural, dotată cu două grupuri termice „RTN” care permit menținerea regimului termic (18-200) în perioada rece a anului, precum și cazangerie la biomasă. Achitarea încălzirii nu prezintă o problemă și se face regulat. Sistemul de canalizare este centralizat și este funcțional, grupul sanitar este în clădire, asigurat atât apa rece, cât și caldă.

Foto: Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”

În instituție se implementează proiectul „Sporirea Eficienței Energetice a clădirii Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” din or. Leova” în valoare de 52 384 758, 00 MDL (cinczeci și două milioane trei sute optzeci și patru mii șapte sute cinczeci și opt lei, 00 bani), care se va finaliza în luna august 2021. Proiectul este implementat de Agenția de Dezvoltare Regională Sud, cu suportul Uniunii Europene și a contribuției financiare alocate de Primăria orașului Leova și Consiliul raional Leova.

Obiectivul principal al proiectului este dezvoltarea unui proiect complet de renovare termică a clădirii cu scopul de a reduce consumul anual de energie și costurile operaționale a clădirii existente a Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”. Acest proiect prevede eficientizarea energetică a blocurilor liceului și include lucrări și soluții de eficiență energetică și lucrări de completare a eficienței energetice: renovarea termică a tuturor pereților exteriori, cu plăci de izolare de 12 cm din vată minerală, înlocuirea tuturor ferestrelor/ușilor existente, renovarea acoperișurilor plate, instalarea sistemelor de ventilație (sistem centralizat pentru bucătărie/cantină și sălile de sport mici, sistem centralizat pentru sala de sport și sala de evenimente, sistem centralizat pentru piscina interioară, unități individuale pentru 44 de săli de clasă, reactivarea sistemului existent pentru grupurile sanitare), instalarea unui sistem de protecție solară pe fațade, îmbunătățirea sistemului de iluminat interior prin înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescente vechi cu corpuri de iluminat fluorescente tubulare eficiente energetic, schimbarea utilajului din cantină.

Foto: Proiect de renovare a fațadei, Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”

Problema asupra căreia lucrează colectivul profesoral - aplicarea mijloacelor moderne de predare-învățare-evaluare în scopul asigurării calității procesului educațional.

Astfel, se va pune accentul pe:

- Dotarea sălilor de clase cu mobilier adecvat, suport didactic și mijloace tehnice moderne;
- Îmbunătățirea managementului la nivel de clasă și școală, vizând antrenarea tuturor elementelor care participă la eficientizarea procesului educațional;
- Crearea unui climat democratic și creativ de dezvoltare pentru fiecare actor educațional (profesor, elev, părinte);
- Accesul egal și sporit la educație a tuturor elevilor;
- Ridicarea standardului demersului didactic, transformarea învățământului în unul euristic, formativ și nonformal;
- Promovarea unui sistem modern de predare-învățare-evaluare;
- Încurajarea competiției, ridicarea nivelului de pregătire față de activitatea didactică în scopul obținerii de performanțe în învățare a elevilor;
- Asigurarea educației de bază pentru toate categoriile de elevi/persoane; formarea competențelor cheie;

- Asigurarea funcționalității și dezvoltarea bazei tehnico-materiale.

Școala Profesională (<https://spleova.md>) este o instituție de învățământ de pregătire profesională, cu capacitate planificată de 640 elevi, care activează din anul 1968, unde își fac studiile 284 elevi dintre care 42 fete și 242 băieți, are 71 angajați dintre care 34 cadre didactice. Suprafața utilizată pentru procesul de studii este de 3 654 m², deasemenea instituția utilizează 16,5 ha de terenuri arabile, 1,5 ha livezi, 4 ha vii. Pentru cazarea elevilor este utilizat un cămin cu suprafața de 850 m², totodată alte 2 cămine nu sunt utilizate.

Pregătirea specialiștilor este realizată la următoarele specialități: bucătar, mecanic-auto, croitor-confeccioner îmbrăcăminte, tractorist, viticultor-vinificator, pomicultor, placator cu plăci, electrogazosudor-montator, tăietor cu gaze.

Foto: Școala profesională

Clădirea de studii este cu multe etaje cu pantă de acces pentru persoanele în cărucior, iar ușile la fel sunt adaptate pentru persoanele cu cărucior. Edificiul este conectat la sistemul de aprovizionare cu apă rece centralizat. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Sistemului de canalizare este centralizat și este funcțional. Veceuri sunt în interiorul clădirii și sunt funcționale, asigurate doar cu apă rece.

Sistemul de încălzire este centralizat și este funcțional, utilizează gazele naturale, asigură atât încălzirea, cât și apa caldă, încălzirea este în toate zonele instituției.

Tabelul 14. Instituțiile educaționale și de învățământ prezente în oraș

Instituția	Anul înființării	angajați / profesori (educatori)		Capacitate totală	Beneficiari reali fete /băieți	Suprafața totală (m ²)	Suprafața efectiv utilizată de instituție (m ²)	Limba de predare
		Număr	vârsta medie					
Școala Profesională	1968	71/34	45	640	42/242	Terenuri arabile: 16,5 ha Livezi: 1,5 ha Vii: 4 ha Cămine: 1 cămin 850 m ² alte 2 cămine nu sunt utilizate	Studii: 3 654	Română

Sursa: Primăria Leova

Problemele instituției:

- Motivația scăzută a cadrelor didactice pentru creșterea calificării profesionale și dezvoltarea profesională (specialitate psihopedagogie) care afectează optimizarea procesului educațional.
- Cadrele didactice au competențe digitale reduse.
- Dotarea insuficientă cu tehnică de calcul afectează calitatea procesului educațional.
- Abordarea îngustă a conceptului de parteneriat nu permite angajarea plenară a absolvenților în câmpul muncii.
- Mobilierul, pardoselile și ușile odăilor învechite în cămin, pereții deteriorați (în special etajul 5), rețeaua învechită de termoficare, duc la scăderea eficienței energetice a căminului.
- Lipsa manualelor de cultură generală și de specialitate, literatură metodică, materiale didactice afectează calitatea învățământului profesional tehnic.
- Participarea insuficientă a agenților economici la identificarea, modificarea și evaluarea conținutului teoretic și practic al programelor de formare profesională.
- Lipsa laboratoarelor pentru instruirea practică a elevilor de Viticultură la meseria „Viticultor-vinificator. Pomicultor” și al doilea laborator de Sudare pentru meseria „Electrogazosudor-montator. Tăietor cu gaze”.
- Lipsa transparenței și colaborarea ineficientă între actorii educaționali afectează calitatea managementului instituțional.

Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici” a fost înființată în anul 1967. Prin decizia 1.24 din data de 20.02.2018, Consiliul Orășenesc Leova conferă Casei de Cultură numele „Petre și Ion Aldea- Teodorovici”.

Edificiul instituției se află într-o stare bună, dispune de o Sală mare de spectacole cu 500 locuri, Sala Mică, foaiere, cabina de machiaj și 8 birouri.

Foto: Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici”

În cadrul Casei de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici” activează 8 colective artistice:

1. Orchestra de Fanfără fondată în anul 1969, cu titlul „model” de gradul I, formată din 15 participanți.
2. Ansamblul de muzică și dans „Pruteanca” fondat în anul 2012, cu titlul „model” de gradul I, format din 45 participanți.
3. Formația folclorică pentru copii „Opincuța” fondată în anul 1995, cu titlul „model” de gradul I, formată din 20 participanți.
4. Formația folclorică pentru maturi „Băștinașii” fondată în anul 2018, cu titlul „model” de gradul I, formată din 18 participanți.
5. Clubul de dans „Creativ” fondat în anul 2006, format din 80 participanți.
6. Clubul tinerilor meșteri populari fondat în anul 2019, format din 15 participanți.
7. Clubul amatorilor de teatru „Țândărel” fondat în anul 2020, este format din 16 participanți.
8. Cenaclul literar „Luceafărul” fondat în anul 2015, format din 12 participanți.

Foto: Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici”

Obiectivele de activitate ale Casei de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici” sunt: organizarea evenimentelor culturale, organizarea concursurilor și festivalurilor, continuarea activității de pregătire și perfecționare a formațiilor artistice pentru a se prezenta cât mai bine în cadrul prestațiilor în localitate, raion și republică, organizarea de activități de educație spirituală culturală a tinerii generații, conservarea, valorificarea și transmiterea valorilor culturale artistice, morale și tradiționale din patrimoniul spiritual național.

Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici” din or. Leova este instituția care contribuie la dezvoltarea gustului artistic, la întărirea culturii frumosului.

Biblioteca publică orășenească a fost fondată în anul 1962. Biblioteca este organizată și funcționează sub autoritatea Primăriei or. Leova. Programele anuale sunt coordonate cu Primarul și Direcția Cultură, Turism, Tineret și Sport a Consiliului Raional și aprobate de fondator.

Programul de activitate al Bibliotecii publice orășenești Leova este de cinci zile pe săptămână, de la 8:00 până la 17:00, duminică - 10:00 - 14:00; zi de odihnă - sâmbătă.

Biblioteca publică orașenească este condusă de bibliotecarul principal, Primarul numește, stabilește atribuțiile și încetează raporturile de serviciu sau muncă cu bibliotecarul principal.

Biblioteca este asigurată cu patrimoniul Cultural, spații adecvate activității de profil și dotări corespunzătoare necesităților: mobilier și echipament special, fondul de carte, calculatoare, imprimantă. În incinta bibliotecii sunt 3 săli: sala de lectură, sala de calculatoare și sala de serviciu cu publicul.

Acoperirea cheltuielilor pentru întreținerea Bibliotecii publice orașenești se efectuează din sursele bugetare destinate acestor scopuri.

Biblioteca publică orașenească are încheiate două acorduri de parteneriat cu: Școala Profesională din or. Leova și Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”, prin care conducerea bibliotecii se obligă: colecțiile achiziționate să fie popularizate; materialele informative să fie puse la dispoziția tuturor; să asigure participarea tuturor la activitățile culturale petrecute în bibliotecă. Serviciile de bază prestate sunt:

1. Acces, la sediul bibliotecii și/sau la distanță, la instrumentele de informare despre resursele informaționale și serviciile bibliotecii, inclusiv la catalogul tradițional;
2. Acces la utilizarea echipamentului bibliotecii (calculatoare, printer, etc.);
3. Împrumut de documente tipărite la domiciliu;
4. Deservirea prin vizită la domiciliu pentru persoanele cu dizabilități locomotorii;
5. Servicii de referințe;
6. Organizarea de expoziții ale colecțiilor proprii ale bibliotecii;
7. Organizarea programelor și a activităților cu caracter literar, cultural, educativ, social, academic, de recreere (ex. Întâlniri cu personalități din diverse domenii, lansări și prezentări de carte, discuții literare, zile de informare, ore a poveștilor, mese rotunde, etc.);
8. Oferirea spațiului pentru comunicare non-formală (discuții, dezbateri, etc.), studiu individual, precum și pentru activități în grup (studiu în grup, clubul temei pentru acasă, etc.);
9. Oferirea spațiului pentru expoziții, evenimente sau activități de importanță socială sau comunitară, în limita capacităților tehnico-materiale;
10. Oferirea accesului la Internet prin intermediul echipamentului bibliotecii și rețeaua WI-FI;
11. Instruirea utilizatorilor în cultura informației.

În scopul promovării culturii, a resurselor informaționale existente în bibliotecă și interesul de a citi, pentru copiii cu vârstele între 10-16 ani și 7-9 ani se organizează ateliere de lucru o dată în lună.

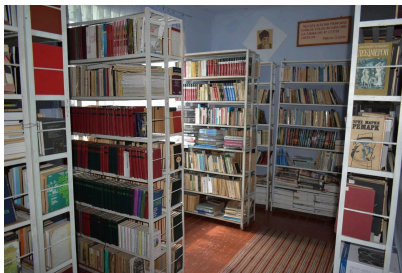

Foto: Biblioteca publică orășenească

Biblioteca Publică raională a fost înființată în anul 1944, inițial a fost adăpostită într-o mică încăpere, dispunând de un fond de circa 100 cărți. Treptat acesta a crescut, astfel că, în anul 1952 acesta ajunge până la 7 290 de exemplare de cărți pentru utilizarea beneficiarilor la domiciliu.

Foto: Biblioteca Publică

Potențialul informațional al Bibliotecii cuprinde în prezent 80 150 vol. documente: cărți, reviste, ziare, discuri etc. inclusiv în limba română – 21 781 volume (26%). Biblioteca include în structura sa Serviciul Fonduri, Serviciul informativ-bibliografic și consultativ, Serviciul Relații cu publicul și filiala copii. Astăzi biblioteca oferă următoarele servicii:

- Împrumut cărți și documente la domiciliu pentru adulți și copii;
- Consultare de documente la sălile de lectură;
- Informații și referințe bibliografice;
- Împrumut interbibliotecar;
- Servicii de Internet Gratuit.

Datorită participării programul-pilot al proiectului „NOVATECA”, în anul 2013 a avut loc Lansarea primului Centru Regional de formare a bibliotecarelor din Republica Moldova în cadrul „Novateca”.

Anual sunt deserviți circa 3 000 cititori, iar publicațiile consultate ating cifra de 85 000 de exemplare, frecvența fiind de 35 000.

Foto: Biblioteca Publică

Biblioteca Publică Leova facilitează accesul la serviciile sale pentru toate categoriile de utilizatori, în mod egal. Serviciile bibliotecii presupun activități, programe relevante în curs de desfășurare, organizate de bibliotecă pentru a satisface necesitatea membrilor comunității de a se informa, de a comunica, de a se instrui, dezvolta și a se recrea.

Prin implicare activă, Biblioteca publică Leova a devenit o instituție recunoscută la nivel local, apreciată de comunitate, într-o relație de colaborare foarte bună cu diferite instituții.

Tabelul 15. Alte instituții de menire socială prezente în localitate

Instituția	Anul înființării	Capacitatea totală / Beneficiarii reali (nr. de copii)	Suprafața totală / suprafața efectiv utilizată de instituția (m ²)
Școala de arte pentru copii „Petru și Ion Teodorovici”	1961	250/200	599,4/599,4
Centrul de Creație a Copiilor	1947	200/160	600/600
Școala Sportivă	1960	300/250	500/500

Sursa: Primăria Leova

Școala de arte pentru copii „Petru și Ion Teodorovici”. Instituția activează din anul 1961, într-o clădire cu suprafața de aproximativ 600 m², cu o capacitate de 250 de copii.

În Școala de Arte pentru copii „Petru și Ion Teodorovici”, or. Leova cu sediu pe strada Ștefan cel Mare 90 activează în total 24 de angajați, dintre care în orașul Leova 11 cadre didactice, 2 îngrijitoare de încăperi, 2 paznici; în filiala Sarata-Nouă 2 cadre didactice; în filiala Sărăteni 3 cadre didactice, 1 îngrijitoare de încăperi; în filiala Iargara 3 cadre didactice.

La data de 31 mai 2021 în Școala de Arte pentru copii „Petru și Ion Teodorovici”, or. Leova își făceau studiile 200 de elevi.

În Școala de Arte pentru copii „Petru și Ion Teodorovici” elevii își fac studiile la profil muzică-interpretare instrumental (pian, vioară, acordeon, nai, fluiet, saxofon, țambal) durată

studiilor fiind de 7 ani și 5 ani, profil coregrafie durată studiilor 5 ani, profil arte plastice durată studiilor 4 ani. În prezent copiii sunt înscriși la următoarele instrumente: pian, vioară, acordeon, țambal, nai, saxofon, fluiet, trompetă, trambon. La specializarea arta plastică sunt disponibile cercurile: desen, pictură, compoziție, artă decorativă. Coregrafia are specializările: dans popular, dans clasic, dans modern.

La sfârșitul semestrului I se petrece concerte academice, vizionări, colocvii, colocviu tehnic (testare), la sfârșitul anului de studii la toate profilurile se petrec examene de promovare la toate clasele. La încheierea studiilor elevii primesc Certificate de absolvire.

În anul de studii 2020-2021 Școala de Arte pentru copii „Petru și Ion Teodorovici” a participat la 36 de activități cultural-artistice de nivel local, raional, republican, internațional.

Școala dispune de Cor „Armonie”, Orchestra de muzică populară, Orchestra de muzică de estradă, ansamblul de acordeoniști, duet de pianiști ansamblul folcloric „Crăițele”, ansamblul de dans „Alunelul”.

Foto: Școala de arte pentru copii „Petru și Ion Teodorovici”

Centrul de Creație a copiilor din or. Leova a fost deschis în anul 1964, în prezent are sediul în incinta Liceului Teoretic „Constantin Spătaru”, unde dispune de 8 săli de cală și o sală de dans cu suprafață totală de 600 m².

În anul de studii 2020-2021 au fost înscriși 160 de copii cu vârsta 5-18 ani, în 12 cercuri de artă, dans, artizanat printre care: ansamblul folcloric, arta decorativă, pictura, „Canto”, „Degețica”, „Vedeta”, „Fantezie”.

În Centrul de creație a copiilor activează 8 cadre didactice dintre care 4 cu studii superioare și 4 cu studii medii speciale.

Periodic instituția organizează evenimente cultural-artistice printre care: „Petalele verii”, „Ziua ușilor deschise”, Concurs de desen „Culorile toamnei” și „Lumea în viziunea copiilor”, Hramul instituției „Sfântul Andrei”, Concursul expoziție „În împărăția fulgilor de nea” și „Fantezii de primăvară”, concursul „Mărțișor”, concursul „Oul de paște”, concursul de dansuri naționale și altele.

Foto: Centrul de Creație a copiilor

Baza activității instituției o constituie programul anual de activitate. Instituția colaborează cu partenerii locali printre care Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, grădinița nr.1 și gradinita nr.2, Casa de cultură. Printre problemele instituției sunt: insuficiența echipamentului specializat, mobilierului, rechizitoriului.

Școala sportivă din or. Leova. Activitatea școlii sportive se desfășoară în conformitate cu Regulamentul Școlilor Sportive aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 463 din 28.04.2006, actele legislative ale organelor de stat în domeniul educației fizice și sport, Hotărârile Ministerului Tineretului și Sportului, Dispozițiile Consiliului Raional și Direcției Învățământ al Consiliului Raional Leova.

Școala sportivă din orașul Leova a fost înființată pe data de 30 septembrie 1960. În această instituție educațională se educă și antrenează discipoli la categoriile de sport: fotbal, judo, gimnastică la trambulină, luptă liberă.

Obiectivele de bază:

- antrenarea copiilor în practicarea sportului de masă și cel de performanță;
- antrenarea sănătății și dezvoltarea fizică generală prin promovarea pe toate căile a modului sănătos de viață;
- pregătirea rezervelor sportive și completarea lotului național al Republicii Moldova.

Scopul instituției:

Acces liber pentru tineret, condiții optime întru promovarea unui mod sănătos de viață și atingerea unor performanțe în domeniul culturii fizice și sportului, sprijinirea evenimentelor și măsurilor organizatorice culturale și sportive.

Instituția este frecventată de 225 elevi din raionului Leova, ceea ce constituie 15 grupe de copii de diferite vârste, la 169 ore săptămânal, ghidați de 9 cadre didactice (antrenori). După nivelul de pregătire sunt 9 cadre didactice cu studii superioare, deasemenea 1 angajat cu grad didactic superior, 2 cu grad didactic I, 1 cu grad didactic II. Personal auxiliar: 1 asistent medical (la 0,5 unitate); 2 paznici (la 2 unități); 4 servitoare (la 2,25 unități); 1 muncitor (la 1 unitate); 1 măturător (la 0,25 unitate); șef de gospodărie (la 0,25 unitate); operator la cazanele de biomasă și gaze (la 0,5 unitate).

Foto: Școala sportivă

Școala sportivă dispune de cazangerie care utilizează în calitate de combustibil biomasă și cazangerie pe gaze naturale. În anul 2015 au fost schimbate toate geamurile fiind instalate cu termopan, în anul 2017 a fost schimbat acoperișul. În 2018 a fost instalată sistemul antiincendiar și 2 camere video, sa schimbat ușile de plastic, a fost shimbat podul din sala mare, toată sistemul de iluminare, podeaua.

Pentru anul 2021 este preconizată reparația pereților, podurilor din vestiare, sala de forță, coridoare, încăperilor pentru profesori.

Stadionul orășenesc. Obiectivul este amplasat în centru orașului, include terenul de fotbal, pista de alergări și alte elemente pentru practicarea sportului de masă. Starea tehnică este satisfăcătoare, dar pista de alergări necesită renovare.

Foto: Stadionul orășenesc

Foto: Stadionul orășenesc

Centrul Tinerilor Naturaliști. Centrul Tinerilor Naturaliști (CNT) din or. Leova este o instituție educativă extrașcolară, fondată în anul 1995. În cadrul Centrului activează 10 cercuri cu profil ecologo-biologic, fiind frecventate de copii cu vârsta cuprinsă între 5-19 ani. Activitatea CTN este orientată și destinată dezvoltării intereselor copiilor față de natură, de mediul ambiant, față de floră, faună etc, pentru cultivarea deprinderilor și conștiinței ecologice, dezvoltarea aptitudinilor de amenajare și asanare a spațiilor verzi.

Foto: Centrul Tinerilor Naturaliști (CNT) din or. Leova

În domeniul de producere și gospodăresc, CTN dispune de 3 ha de teren, care cuprinde grădina cu flori (creștem trandafiri, iuca, spireia, zinnia, etc), pepeniera de arbuști decorativi, un scuar de stejari și castani, sonde cu apă borcută, care sunt la evidența Academiei de Științe, un lac ce comunică cu râul Prut și unul care e crecut cu plop, salcie și răchită, care sunt luați sub protecția statului, unde se adăpostesc animale și păsări pe cale de dispariție (fazani, rate, prepelițe, ondatra, helgii etc). CTN colaborează cu Grădina Botanică din Chișinău, în vederea renovării și îmbogățirii florei, precum și cu toate instituțiile educative și de cultură din oraș.

Tabelul 163. Centrul Tinerilor Naturaliști

Instituția	Anul înființării	Capacitatea totală / Beneficiarii reali (nr. de copii)	Suprafața totală / suprafața efectiv utilizată de instituția (m ²)
Centrul Tinerilor Naturaliști	1989	250/150	3 ha/1 ha

Sursa: Primăria Leova

Muzeul de Istorie și Etnografie a fost fondată în 1973 și are ca sarcină achiziționarea, conservarea, expunerea colecțiilor de bunuri culturale. Muzeul de Istorie și Etnografie din or. Leova, conform Regulamentului de organizare și funcționare, a fost fondat de DCTTS a CR Leova și înregistrat de Ministerul Culturii al Republicii Moldova în Registrul național al muzeelor, cu nr. 041 din 18 mai 2004, ca o instituție de cultură ce funcționează în conformitate cu prevederile Legii muzeelor nr. 262/2017.

Colecția muzeului constituie – 10 655 obiecte. Colecțiile tematice se referă la: istorica, etnografica, documentară, literară, numismatică, filatelică. O expoziție impresionată este cea dedicată fraților Petru și Ion Aldea Teodorovici Muzeul dispune de 2 săli de expoziție: „Leova oraș vechi”, „ Leova-contemporană”. Expoziția uneltelor agricole a muzeului de istorie și etnografie Leova Lecții tematice: Istoria orașului Leova, Costumul național, Meșteșugăritul de la sudul Moldovei, Bucătăria Moldovenească, Bancnote și monede din sec.19, Ceramica din secol în secol.

Muzeul, este instituția ce oferă publicului posibilitatea de a descoperi colecțiile, pentru inspirație, învățare și fac accesibil patrimoniul unic, pe care le păstrează în folosul societății.

În concordanță cu aceste orientări teoretice, funcțiile muzeale de constituire și dezvoltare, evidența, cercetare, conservare, restaurare, valorificare culturală, educativă și științifică a bunurilor culturale cu valoare istorică, documentară, artistică, etnografică, naturală, memorială și tehnică, din cele mai vechi timpuri până în prezent, semnificative pentru istoria și cultura națională și universal, se adaugă funcții educaționale, de comunicare, orientate către formarea noului public.

Foto: Muzeul de Istorie și Etnografie

Serviciile medicale. În localitatea Leova activează **Centrul de Sănătate Publică**, cu o capacitate de 3 mii persoane și un număr de 70 angajați.

Instituția este amplasată la centrul orașului, iar spre instituție duce un drum în bun asfaltat, accesibil pentru transport. Imobilul este în stare nesatisfăcătoare, necesită reparație capitală, acoperișul pe alocuri curge. Este o clădire cu 2 nivele, este asigurat cu pantă de acces pentru persoanele în cărucior și ușile sunt adaptate pentru persoane cu cărucior. Instituția este conectată la sistemul de aprovizionare cu apă centralizat de apă rece. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Sistemul de încălzire este pe bază de gaze naturale și este prezent în toate spațiile instituției, în mod permanent. Rețeaua de canalizare este centralizată. Grupul sanitar este în interiorul clădirii și este asigurat cu apă rece și apă caldă.

Tabelul 17. Instituțiile de sănătate prezente în localitate

Instituția	Tipul / statutul	Capacitatea totală / Beneficiarii reali	Serviciile prestate	Personalul angajat
Centrul de Sănătate Publică Leova	Instituție medico-sanitară publică	3000, populația din oraș și raion	Centru medical, asistență medicală primară, medici de familie	70
Spitalul Raional Leova	Instituție Publică (24/24)	110 paturi	activități de asistență spitalicească, toate profilele	160
Stația Zonală de Asistență Medical-Urgentă Cahul, filialia Leova (AMU)	Instituție medico-sanitară publică. Asistență medicală urgentă la etapa de prespital (24/24)	Întreg raionul Leova	asigură în regim non-stop asistență medicală urgentă populației din aria de deservire la etapa de prespital AMU	53
Centrul de Medicină Preventivă Raional Leova	Medicina preventivă. Supraveghere sanitaro-epidemiologică	48% din populație	punct de colectare analize; control și prevenirea bolilor; inspecții (școli, grădinițe, stomatologii, spitale, etc.)	11

Sursa: Primăria Leova

Spitalul Raional Leova. Instituția are o capacitate de 110 persoane, în cadrul căruia activează 160 angajați, este amplasată la centrul orașului, iar spre instituție duce un drum în bun asfaltat, accesibil pentru transport. Imobilul este în stare satisfăcătoare, necesită doar reparație curentă, acoperișul pe alocuri curge. Este o clădire cu 3 nivele, este asigurat cu pantă de acces

pentru persoanele în cărucior și ușile sunt adaptate pentru persoane cu cărucior. Instituția este conectată la sistemul de aprovizionare cu apă centralizat de apă rece, apa este disponibilă permanent, în toate zonele clădirii. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Rețeaua de canalizare este centralizată. Grupul sanitar este în interiorul clădirii și este asigurat cu apă rece și apă caldă. Sistemul de încălzire este pe bază de gaze naturale și este prezent în toate spațiile instituției, în mod permanent.

În localitate activează **Stația Zonală de Asistență Medical-Urgentă Cahul, filialia Leova (AMU) (urgența)**, în cadrul căruia activează 53 angajați. Instituția asigură în regim non-stop asistența medicală urgentă populației din aria de deservire la etapa de prespital AMU este amplasată la centrul orașului, spre instituție duce un drum în stare satisfăcătoare, accesibil pentru transport. Imobilul este în stare satisfăcătoare, necesită doar reparație curentă a încăperilor. Instituția este asigurat cu pantă de acces pentru persoanele în cărucior, ușile sunt adaptate pentru persoane cu cărucior. Instituția este conectată la sistemul de aprovizionare cu apă centralizat de apă rece, apa este disponibilă permanent, în toate zonele clădirii. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Rețeaua de canalizare este centralizată, grupul sanitar este în interiorul clădirii și este asigurat doar cu apă rece. Sistemul de încălzire este centralizat, pe bază de gaz, și este prezent în toate spațiile instituției, în mod permanent, asigură atât încălzirea, cât și apa caldă.

Centrul de Medicină Preventivă Raional Leova. Instituția, în cadrul căruia activează 11 angajați, este amplasată la centrul orașului, spre instituție duce un drum în stare satisfăcătoare, accesibil pentru transport. Imobilul este în stare satisfăcătoare, necesită reparație capitală a încăperilor. Instituția nu este asigurat cu pantă de acces pentru persoanele în cărucior, ușile nu sunt adaptate pentru persoane cu cărucior. Instituția este conectată la sistemul de aprovizionare cu apă centralizat de apă rece, apa este disponibilă permanent, în toate zonele clădirii. Achitarea apei nu este o problemă și se face regulat. Rețeaua de canalizare este centralizată, grupul sanitar este în interiorul clădirii și este asigurat cu apă rece și caldă. Sistemul de încălzire este centralizat, pe bază de gaz, și este prezent în toate spațiile instituției, în mod permanent, asigură atât încălzirea, cât și apa caldă.

2.4. Economia

2.4.1. Structura de afaceri a economiei locale și a domeniului de afaceri

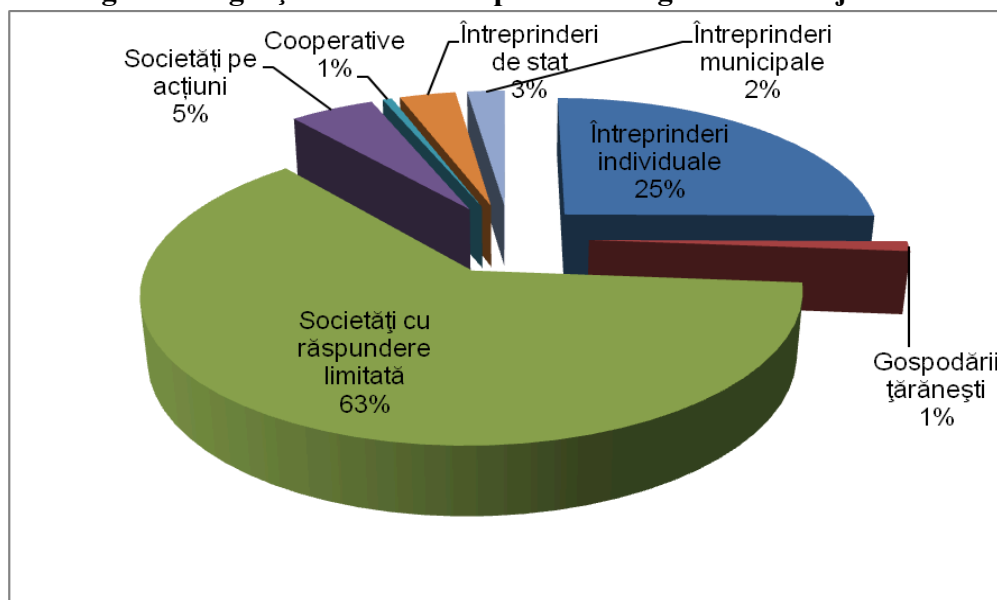
Dezvoltarea economiei locale reprezintă cea mai mare provocare pentru comunitate. În pofida asigurării unui nivel satisfăcător al serviciilor publice minime necesare și a infrastructurii fizice din comunitate, tendința de migrație a cetățenilor și scăderea nivelului de trai nu au fost remediate. La momentul actual, lipsa unor oportunități de carieră pentru cetățeni au scos la suprafață unul din elementele de fond al problemelor comunității locale și anume, oportunitățile reduse de activități economice generatoare de venituri, care să asigure trai decent majorității consătenilor.

Economia locală este caracterizată de disponibilitatea resurselor funciare și a celor umane care sunt valorificate insuficient din cauza mai multor factori. În prezent, sectorul economic este dominat de agenții economici care desfășoară activitate în comerț, prestare servicii și agricultură.

Diversificarea gamei produselor locale, procesate din materia primă crescută în localitate, cu utilizarea prioritară a resurselor de energie regenerabilă, reprezintă un potențial sporit de dezvoltare pentru sectorul agro-alimentar.

În conformitate cu datele statistice în orașul Leova, în anul 2019 erau înregistrați 180 agenți economici dintre care 133 cu drept de persoană juridică, dintre care 112 SRL (63 %), 45 întreprinderi individuale (25%), 2 gospodării țărănești (1%), 9 societăți pe acțiuni (5%), 6 întreprinderi de stat (3%), 4 întreprinderi municipale (2%).

Figura 7. Agenții economici după forma organizatorico-juridică

Sursa: Primăria Leova

În perioada 2017-2019, numărul întreprinderilor cu drept de persoane juridică a crescut de 2,3 ori, iar numărul întreprinderilor cu drept de persoane fizică, a crescut de 1,7 ori.

Tabelul 18. Agenții economici după forma organizatorico-juridică

Agenți economici	2017	2018	2019
Total:	86	185	180
Întreprinderi cu drept de persoane fizice, inclusiv:	28	43	47
- întreprinderi individuale	26	41	45
- gospodării țărănești	2	2	2
- patentă			
Întreprinderi cu drept de persoane juridice, inclusiv:	57	142	133
- societăți pe acțiuni	9	12	9
- societăți cu răspundere limitată	41	118	112
- cooperative	1	1	1
- întreprinderi de stat	2	6	6
- întreprinderi municipale	4	4	4
- asociații de gospodării țărănești	-	-	-
Uniuni de întreprinderi (necomerciale)	-	-	-
Instituții și organizații neguvernamentale	1	1	1

Sursa: Primăria Leova

Nivelul cunoștințelor privind cerințele aferente serviciilor de creditare (pregătirea planurilor de afaceri, informația privind gajul, etc.) a populației este relativ scăzut. Aceasta stare de lucruri duce la o capacitate redusă a afacerilor și la un mediu defectuos pentru dezvoltarea economică.

Cel mai sensibil subiect care ține de cadrul de reglementare este sistemul sofisticat de accesare a programelor și subvențiilor pentru susținerea agriculturii. Agricultorii nu dispun de abilități suficiente pentru accesarea fondurilor disponibile de susținere din cauza cadrului regulator complex care este o practică mai nouă în țară. Astfel, un impediment este birocratizarea excesivă a proceselor de aplicare la programele de subvenționare și capacitățile reduse ale micilor antreprenori pentru a cerceta ofertele disponibile.

Pentru stimularea activităților economice APL urmează să organizeze expoziții agricole, care sunt un instrument eficient de promovare a produselor locale, generator de imagine pentru localitate.

2.4.2. Comerțul și serviciile

După forma de proprietate, majoritatea activităților economice sunt realizate în domeniul privat. În domeniul comerțului și serviciilor activează câțiva agenți economici cu un număr de la 4 la 50 angajați. Spectrul produselor comercializate include: produsele alimentare, băuturi, materiale de construcție, articolele electrice și de uz casnic, etc.

Totodată printre entitățile care au un număr mare de angajați sunt întreprinderile publice printre care S.A. „Apă-Canal Leova”, operator regional specializat în captarea, tratarea și distribuția apei potabile, exploatarea rețelei de canalizare; epurarea apelor reziduale, deservirea.

Tabelul 19. Principalii agenți economici

Nr. Crt	Denumirea agentului economic	Domeniul de activitate	Forma de proprietate	Volumul vânzărilor, mii lei (2019)	Nr. Angajați	Profit/Pierderi, mii lei (2019)
1.	C.C. „Universcoop”	comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	Privată	18,092	53	16
2.	Î.I. „Vladimir Ciobanu”	fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasăre)	Privată	44,066	83	1,367
3.	S.R.L. „Leocons Plus”	comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopsit, în magazine specializate	Privată	16,308	23	295
4.	S.R.L. „Vertania Plast”	comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopsit, în magazine specializate	Privată	7,91	8	606,70
5.	S.A. „Leovin”	cultivarea strugurilor	Privată	671	13	-61
6.	S.R.L. „NICOLBREC OPELET”	fabricarea altor produse din lemn; fabricarea articolelor din plută, paie și din alte materiale vegetale împletite	Privată	870	10	438

Nr. Crt	Denumirea agentului economic	Domeniul de activitate	Forma de proprietate	Volumul vânzărilor, mii lei (2019)	Nr. Angajați	Profit/Pierderi, mii lei (2019)
7.	Î.I. „Moscvin Lilia”	fabricarea articolelor din material plastic pentru construcții	Privată	1,333	5	60
8.	Î.I. „ABUREL CULACLI”	comerț cu amănuntul al mobilei, al articolelor de iluminat și al articolelor de uz casnic n.c.a., în magazine specializate	Privată	2,421	4	159
9.	S.R.L. „Penta-OIL”	comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate	Privată	21,191	12	1,853
10.	S.A. „Apă-Canal Leova”	captarea, tratarea și distribuția apei potabile; exploatarea rețelei de canalizare; epurarea apelor reziduale; deservirea tehnică a fondului locativ	Publică	8,21	58	-196,00
11.	Spitalul Raional Leova	activități de asistență spitalicească	Publică	26,294	187	-219

Sursa: Primăria Leova

Primăria Leova este fondator a Î.M. „Centrul Stomatologic”, cu 13 angajați, care prestează servicii de asistență stomatologică. Volumul vânzărilor în anul 2020 a fost de 1,429 mii lei cu un pierderi de -100 mii lei.

Tabelul 20. Întreprinderi municipale

Nr. crt	Denumirea ÎM	Domeniul de activitate	Cota parte a Consiliului local/orășenesc	Volumul vânzărilor, mii lei (2019)	Nr. angajați	Profit/Pierderi, mii lei(2019)	Total impozite, mii lei	Impozite în bugetul local, mii lei
1.	Î.M. „Centrul Stomatologic”	activități de asistență stomatologică	Fondator: Consiliul Raional Leova	1,429	13	Pierderi -100	-	-

Sursa: Primăria Leova

Pentru impulsivarea procesului de cooperare la nivel local este necesară o implicare mai activă a APL în gestionarea unor domenii de interes local, care vor crea condiții pentru dezvoltarea ulterioară a acestora. Astfel, prin intermediul platformelor de comunicare virtuală, APL are oportunitatea pentru o comunicare mai deschisă și eficientă cu mediul de afaceri, pentru a identifica cele mai importante probleme cu care se confruntă acesta și necesitățile de eficientizare a creșterii economiei locale.

Pentru a asigura confortul activității agenților economici, administrația locală trebuie să extindă serviciile publice prestate pentru sectorul economic, și anume desfășurarea de programe de instruire ce ar contribui la mărirea flexibilității și mobilitatea sezonieră la nivel local.

Dezvoltarea instrumentelor de comunicare cu mediul de afaceri permite creșterea încrederii agenților economici în serviciile prestate de către APL. La nivel local, trebuie încurajată participarea actorilor din domeniul economic la ședințele cu administrația locală în vederea dezbaterii principalelor probleme care afectează activitatea economică.

Infrastructura economică a orașului Leova este caracterizată prin existența unor condiții favorabile pentru dezvoltare. Avantajele și aspectele atractive ale comunității pentru eventuali investitori sunt:

- Amplasarea geografică a orașului la traseul național, rețea de drumuri cu înalt grad de conexiune la rețelele naționale și nodul de cale ferată;
- Ponderea înaltă a drumurilor cu acoperire rigidă;
- Așezarea geografică favorabilă, distanța relativ mică spre țările din vecinătate: Ucraina România;
- Rețele ingineresti de infrastructură accesibile;
- Rezervele de apă minerală la o adâncime de peste 300 m;
- Existența 42 ha de teren industrial și peste 30 mii m² spațiu de clădiri industriale. (clădirea uzinei mecanice, fabrica de brânzeturi, fabrica de panificație); (Anexa 2.)
- Proiecte implementate și în derulare, în domeniul: apă, eficiență energetică, salubritate, turism, etc. (Aprovizionare cu apă și canalizare (AAC), în cooperare cu Germania prin intermediul GIZ și Agenția de Dezvoltare Regională);
- Participarea la proiecte: BERD, USAID, FISM, ADR, etc.;
- Proiectul „Primarii pentru creștere economică”, care susține dezvoltare economică locală durabilă;
- Funcționarea Incubatorului de Afaceri;
- Condiții favorabile pentru desfășurarea activităților non-agricole și agricole;
- Posibilități de creare a parteneriatelor publice-private naționale și internaționale;

2.4.3. Organizații din domeniul dezvoltării socio-economice

Dezvoltarea economică a localității este o activitate ce nu ține direct de responsabilitățile APL. Totodată orașul Leova poate beneficia de oportunități ce ar stimula domeniul economic local. Disponibilitatea și accesul la finanțare sunt o provocare majoră pentru întreprinderile locale din domeniul agricol și cele mici. Rata dobânzii la sursele financiare este înaltă (în opinia antreprenorilor) și puține întreprinderi au curajul să acceseze credite.

Majoritatea Fondurilor naționale sunt destinate doar autorităților locale. Programe cu componentă de grant, la care sunt eligibile companiile private sunt, în mare parte, gestionate de ODIMM. În plus, donatorii de asemenea, au programe la care pot aplica companiile private.

Finanțare din partea Uniunii Europene

Programul Transnațional Dunărea 2014-2020 finanțează proiecte pentru dezvoltarea și implementarea cadrului de politici, instrumente, servicii și investiții pilot concrete la scară mică.

Programul European pentru întreprinderi mici și mijlocii COSME 2014-2020 are drept scop facilitarea accesului IMM-urilor la finanțare în toate fazele pe durata ciclului de viață.

Orizont 2020 este un mijloc de a stimula creșterea și de a crea locuri de muncă.

Acestea sunt programe mari ale UE care oferă granturi generoase, dar capacitatea afacerilor la nivel local este prea slabă pentru a accesa și gestiona astfel de tip de finanțare.

Donatorii și ambasadere din Moldova, așa ca Agenția Austriacă de Dezvoltare (ADA), Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, Guvernul Nipon, Fundația HEKS, USAID (Agricultura Performantă în Moldova), IFAD – toate au programe de finanțare și apeluri lansate la care IMM-urile sunt eligibile, cu componentă de asistență tehnică. Deseori, unul din criteriile de eligibilitate este ca întreprinderea aplicant să aibă un partener în țara care oferă finanțare. Dat fiind faptul că finanțările sunt orientate către AE mici care efectiv nu există în comunitate toate aceste fonduri sunt dificil de accesat.

Programe de stat și linii internaționale de credit pentru IMM

Majoritatea fondurilor din bugetul public care vizează sectorul privat sunt gestionate de Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM). Acestea au, de asemenea, componenta de instruire și astfel de tip de finanțare nu a fost accesată de potențiali beneficiari din lipsa încrederii de reușită și o cultură economică slab dezvoltată. La nivel de comunitate doar un singur beneficiar este al programelor gestionate de ODIMM.

Principalele programe gestionate de ODIMM sunt: *Pare 1+1* (atragera remitențelor în afaceri), Programul Național „*Start pentru tineri: o afaceri durabilă la tine acasă*”, „*Femei în afaceri*”, Programul de instruire continuă „*Gestiunea eficientă a afacerilor*”, *Fondul Special de Garantare a Creditelor* (vizează îmbunătățirea accesului la fonduri pentru micii antreprenori), *Concursul proiectelor de transfer tehnologic*, Programul de *susținere și dezvoltare a sectorului IMM* (procurarea utilajului destinat finanțării importurilor) etc.

Agenția de Intervenție și Plăți în Agricultură este gestionat de Ministerul Agriculturii și susține producătorii agricoli, inclusiv afacerile de până la un an. Deoarece domeniul agricol în proporție absolută este gestionat de un AE volumul subvențiilor este mic pentru a reprezenta un impuls sesizabil pentru acesta.

Businessul local este eligibil la diverse tipuri de finanțare și, pe lângă resurse financiare, acesta poate avea parte de instruire, consultanță și mentorat. Această acțiune ar ajuta antreprenorii să înțeleagă că astfel o afacere se poate dezvolta și poate aduce mai mult profit.

2.5. Infrastructura

2.5.1. Infrastructura Utilităților Publice

Lungimea totală a drumurilor constituie 68,4 km, dintre care 68,4 km sunt drumuri locale (*drumuri locale – drumuri care asigură legătura între orașele-reședință și satele (comunele) din componența raionului, precum și legătura între sate (comune), inclusiv accesul spre ele dinspre drumurile naționale, și care sânt proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale*) și străzi (*străzi – drumuri publice din interiorul localităților și care sânt proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale*).

Drumurile de importanță națională au o lungime de 2,8 km și sunt cu acoperire rigidă. Drumurile și străzile sunt proprietatea APL și APC. Acestea sunt într-o stare satisfăcătoare, dar majoritatea necesită reparații.

Tabelul 21. Infrastructura de transport

Indicatori	Km, Nr.	Starea drumului / calitatea*
Drumuri publice, km	71,2	Calitatea 3
de importanta națională,	2,8	Calitatea 4
inclusiv cu îmbrăcăminte rigidă	2,8	Calitatea 3
de importanta locala	68,4	Calitatea 3
inclusiv cu îmbrăcăminte rigidă	39,9	Calitatea 3
inclusiv cu îmbrăcăminte îmbunătățită	28,5	Calitatea 3

Sursa: Primăria Leova

***Starea drumului (reper):** 1 – drumul impracticabil, nu permite deplasarea sigură cu mașină cu peste 20 km/oră în cazul vremii favorabile, în cazul vremii proaste devine absolut impracticabil; 4 – drumul în general practicabil, care permite deplasarea sigură cu mașină în mediu cu 50 km/oră, în cazul vremii proaste practicabilitatea este redusă, dar posibilă; 7 – drumul perfect (asfaltat, fără imperfecțiuni), care permite deplasarea sigură cu mașină în mediu cu 90 km/oră.

Calitatea: 1 -nesatisfăcător, 2 -satisfăcător, 3 -bine, 4 -excelent

drumuri regionale – drumuri de însemnătate regională care asigură legătura între localitățile din două sau mai multe raioane sau între minim 4 localități dintr-o unitate administrativ-teritorială;

drumuri comunale – drumuri care asigură legătura între satul-reședință de comună și satele componente sau obiectivele de interes comunal și care sânt proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale.

Prestarea serviciilor de transport rutier de persoane contra cost este organizat de operatorul de transport rutier autorizat, care este înregistrat în conformitate cu normele legale. În orașul Leova este functional transportul rutier de persoane, acesta fiind un serviciu de transport rutier contra cost, pe bază de bilete de călătorie individuale, în conformitate cu graficele de circulație, pe trasee determinate, în care îmbarcarea/debarcarea persoanelor transportate în/din vehicul se face în puncte de oprire prestabilite. Transportul este organizat pe rute raionale,

(transport rutier în trafic raional – operațiune de transport rutier care se efectuează între două localități situate pe teritoriul aceluiași raion, fără a depăși teritoriul raionului) și pe 2 rute de transport rutier în trafic interraional Leova - Chișinău (transport rutier în trafic interraional - operațiune de transport rutier care se efectuează între două localități situate pe teritoriul a două raioane diferite, inclusiv între raion și municipiu, cu sau fără tranzitarea unuia ori mai multor raioane/municipii terțe)

Tabelul 22. Transportul de pasageri

Destinație	Nr. rute	Regularitatea	Capacitatea zilnică	Prețul călătoriei	Tipul transportului (public / privat)
În interiorul orașului/comunei	-	-	-	-	-
Între oraș/comună și Chișinău	2 (cu pornire directă din or. Leova, fără rutele care trec tranzit)	Zilnic 1 rută de la 7:45 2 rută de la 8:40	aprox.40 persoane	51,60	privat
Serviciu taxi local	11	24/24	7-8 mașini (efectuează serviciul în dependență de cererea clienților)	25	privat

Sursa: Primăria Leova

Costul călătoriei pe ruta interraională Leova – Chișinău este de 51,6 lei.

Deasemenea, localitatea beneficiază de transport rutier de persoane în regim de taxi. În unele cazuri sunt organizate servicii de transport rutier de persoane prin servicii regulate speciale și transport rutier de persoane prin servicii ocazionale, inclusiv turistice.

Rețelele de apă și canalizare. Alimentarea cu apă potabilă a orașului Leova este asigurată de un apeduct cu lungimea de 41,6 km. Serviciul de asigurare a locuitorilor orașului cu apă și canalizare este gestionat de S.A. „Apă-Canal Leova”. Rețelele de apeduct asigură cu apă majoritatea locuitorilor orașului. În prezent 4 391 gospodării beneficiază de serviciul de aprovizionare cu apă. Ponderea locuințelor conectate la rețeaua centrală de apeduct este de 99%, 1 907 apartamente și 2 484 (gospodării) din numărul total de 4 397, dintre care: 1 907 apartamente, 2 490 case de locuit. Costul serviciului este de 14,94 lei/m³ pentru persoanele fizice și 30 lei/m³ pentru persoanele juridice. Volumul anual de apă distribuit prin rețele către consumatori este aproximativ 170 mii m³. Toate gospodăriile sunt conectate la apeduct în baza unui contract încheiat între furnizor și beneficiar, majoritatea sunt contorizate.

Tabelul 23. Sistemul de alimentare cu apă

Sistemul (tipul: centralizat/local, din râu, din sonda arteziană, etc)	Proprietate	Acoperirea în pers./gospodării	Tipul apei (tehnică / potabilă)	Calitatea apei (de la 1 la 7)*	Costul (1 m ³)	
					Pers fiz	Pers jur
Sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă din râul Prut	APL	1 907 (apartamente)/ 2 484 (gospodării) 99%	Potabilă	5	14,94	30 (fără TVA)

* 1 – extrem de proastă, 2 – foarte proastă, 3 – proastă, 4 – medie, 5 – bună, 6 – foarte bună, 7 – perfectă

Sursa: Primăria Leova

Orașul dispune de rețea centralizată de canalizare. Lungimea totală a rețelelor de canalizare este de 15 km. Ponderea locuințelor conectate la rețeaua centrală de canalizare (2 196) este de 49,9%, numărul acestora majorându-se cu 2,9% în ultimii 5 ani. Probleme care persistă:

- Starea avariata a digului de protecție al stației de pompare treapta I, care necesită restabilirea completă.
- Starea precară a stațiilor de epurare a apei, utilaj uzat.
- Posibilități reduse de conectare la sistemul de canalizare a locuințelor neconectate din sectorul de case individuale.
- Surse financiare neidentificate pentru renovarea și întreținerea întregului sistem de alimentare cu apă potabilă a populației (circa 40% din tot sistemul).

Tabelul 24. Sistemul de canalizare

Sistemul (tip: centralizat/local, cu sistem de evacuare, epurare, etc)	Proprietate	Acoperirea în pers./gospodării	Calitatea (de la 1 la 7)*	Costul (1 m ³)	
				Pers fiz	Pers jur
Sistem centralizat	Public	2 196 49%	5	9,59	31,57 (fără TVA)

Sursa: Primăria Leova

Sistemul de canalizare pluvială în oraș are o lungime de cca 13,6 km și se extinde pe 12 străzi. Experiența orașului, în caz de ploi torențiale a demonstrat că sistemul actual nu este suficient pentru a evita inundarea părții de jos a orașului. Astfel, este necesară reconstrucția digului canalului de centură împotriva viiturilor în parte de nord a orașului. Acest lucru se impune a fi efectuat, paralel cu extinderea canalizării pluviale pe alte străzi, cu scopul de a direcționa toată cantitatea de apă în caz de viituri ca să nu afecteze infrastructura orașului, dar să fie îndreptată spre lacurile de acumulare, ori canale de evacuare. Extinderea sistemului de canalizare pluvială este necesară pe următoarele străzi: str. Cîmpiilor – 3,6 km; str. Victoria – 350 m; str. M. Sadoveanu – 200 m; str. Mendeleev – 500 m.

Gestionarea deșeurilor este importantă prin diminuarea poluării mediului, îmbunătățește starea de salubritate a localității, dar și pentru că este un proces educativ pentru cetățeni privind colectarea, transportarea, tratarea, reciclarea și depozitarea deșeurilor.

La nivel de localitate există întreprindere municipală Î.M. „Salubr-Leova” responsabilă de colectarea gunoiului menajer și de întreținere a spațiilor verzi cu 42 angajați, care prestează servicii de evacuare a deșeurilor solide. Volumul vânzărilor în anul 2019 a fost de 2,152 mii lei cu pierderi de -221,8 mii lei. În același timp, întreprinderea a achitat 13,4 mii lei în calitate de impozite.

Tabelul 25. Indicatori, Î.M. „Salubr Leova”

Nr crt	Denumire a ÎM	Domeniul de activitate	Cota parte a Consiliului local/orășenesc	Volumul vânzărilor, mii lei (2019)	Nr. angajați	Profit/Pierderi, mii lei(2019)	Total impozite, mii lei	Tariful
1	Î.M. „Salubr Leova”	colectarea deșeurilor nepericuloase	Fondator: Primăria Leova	2.152	42	Pierderi -221	13.374	12 lei / persoană/ lunar, din 01.06.2021

Sursa: Primăria Leova

Localitatea dispune de o gunoiște amenajată și autorizată. Pe străzile localității sunt instalate 140 tomberoane de gunoi și 18 coșuri de gunoi. În oraș au fost construite 80 platforme de tip închis și deschis de colectare selectivă a gunoiului, sunt instalate 50 de containere din plasă pentru colectarea ambalajelor din masa plastică.

Ponderea gospodăriilor ce beneficiază de serviciul de salubritate este de 52,7% pentru apartamente (1 006 din 1 907 apartamente), de cca 75,5% (1 880 din 2 490 case). Frecvența efectivă medie de colectare a deșeurilor este de o dată în 7 zile.

Tariful pentru serviciile de salubritate constituie 25 lei (pe locuință), iar din 01.06.2021, urmare a deciziei Consiliului local din tariful va fi de 12 lei de persoană, excepție fiind categoriile pentru care se acordă scutiri.

În rezultatul implementării proiectului „Managementul deșeurilor menajere în or. Leova” au fost lichidate toate gunoiștele neautorizate din oraș, în toate sectoarele locative au fost construite platforme pentru acumularea deșeurilor, în locurile publice au fost instalate tomberoane și urne de gunoi. Bugetul total al proiectului „Eficientizarea managementului deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud” este de 14.366.372,07 lei, surse alocate din Fondul National de Dezvoltare Regionala, inclusiv 100.000 lei alocați în cadrul proiectului

„Guvernarea deșeurilor – IEVP” pentru desfășurarea campaniei de informare și de conștientizare în rândul cetățenilor.

Proiectul „Managementul deșeurilor menajere în orașul Leova”, care a demarat în decembrie 2006 în orașul Leova pe o perioadă de 12 luni. Acest proiect a fost susținut în cadrul Programului Uniunii Europene de Finanțare a Municipiilor, prevăzut pentru municipiile din Rusia, Belarus, Ucraina, Moldova aflate la frontieră cu UE, cu suportul Guvernului/Ministerul mediului R. Cehia.

În urma implementării proiectului Managementul deșeurilor menajere în or. Leova, a fost creată o nouă Întreprindere Municipală „Salubr-Leova”, au fost construite și renovate - 45 de platforme de colectare selectivă a deșeurilor pe întreg teritoriul orașului. Au fost încheiate 112 de contracte cu persoane juridice care au fost asigurate cu containere și respectiv 909 contracte cu persoane fizice.

În cadrul întreprinderii „Salubr Leova” a fost organizată secția Amenajare care se ocupa de întreținerea și curățenia străzilor, locurilor publice din oraș. Tot în cadrul proiectului dat au mai fost întreprinse următoarele acțiuni: instalarea a 50 de containere pentru colectarea deșeurilor, achiziționarea unui tractor-excavator pentru încărcarea gunoierului de grajd. Amenajarea a 10 puncte de precollectare a deșeurilor.

Principalele probleme ale localității în domeniul dat sunt:

- Nivelul slab de promovare a serviciului de salubritate;
- Unități de transport uzate (gradul de uzură 70%);

Possibilitățile de îmbunătățire a serviciului sunt următoarele;

- Elaborarea unui mecanism care ar încuraja populația să utilizeze serviciile de salubritate;
- Dotarea fiecărei gospodării individuale cu containere proprii de volum mic;
- Colectarea selectivă și reciclarea deșeurilor;
- Extinderea serviciilor prestate de întreprindere și în alte localități ale raionului.

Utilizarea resursele regenerabile. În perioada 2011-2018 primăria Leova a fost partener a proiectului „Energie și biomasă” (UE/PNUD). În rezultat în or. Leova au fost instalate centrale termice pe biomasă la Școala sportivă, Grădinița nr.1 „Albinuța”, Grădinița nr.2 „Romanița”, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”, Consiliul raional. Deasemenea la Grădinița Nr.1 au fost instalate panouri solare pentru prepararea apei calde menajere.

Rețeaua de asigurare cu gaze naturale este deservită de S.R.L. „Cimișlia Gaz” care în anul 2020 a avut contracte 1 324 apartamente și 1 615 case, iar în anul 2021 contracte cu 1 346 din 1 907 apartamente (70%), 1 662 din 2 490 case individuale (67%). Prețul gazelor naturale este de 4,298 lei (4,64 cu TVA).

Tabelul 26. Gazificarea

Sistemul (tipul: centralizat prin gazoduct / butelii cu gaz, etc)	Proprietate	Acoperirea în pers. /gospodării	Costul (pentru consumatori, m3)
Rețea centralizată de gazificare	S.R.L. „Cimișlia Gaz”	1 346 (apartamente) /1 662 (gospodării) Total: 3 008, 68%	4,298 (cu TVA 4,64)

Sursa: Primăria Leova

Iluminatul public. În orașul Leova sunt instalate 640 corpuri de iluminat (381 corpuri de iluminat în anul 2015) pe 107 străzi cu o lungime de 62,5 km, care funcționează cu program de 5 ore pe timp de vară și de 8 ore pe timp de iarnă. În rețeaua de iluminat stradal au fost efectuate investiții semnificative, gradul de acoperire cu iluminat public stradal este de aproximativ 90% din lungimea totală a străzilor orașului comparativ cu 60% în anul 2015. Lămpile sunt de tip fluorescent compacte cu puterea unitară de 45 W și aproximativ 300 unități de tip LED cu lampi având puteri unitare de 30 și 60 W. Consumul anual este de 45 784 kw/oră. Problemele pe acest domeniu țin de lipsa pe unele străzi noi a rețelei de iluminare, iar unele străzi necesită renovarea cu echipamente electrice performante.

Mijloace de comunicare. Localitatea dispune de mijloace mass-media locale: Ziar local „Cuvântul liber”, paginile:

<http://www.leova.org/>,

<https://www.youtube.com/c/LeovaPortaldestiri/null>,

<https://www.facebook.com/leova.org/>.

În teritoriu sunt accesibile mijloace mass-media regională, presa națională, posturi radio regionale și naționale, posturi TV regionale și cu acoperire națională. Ziare: „Gazeta de Sud”, „Adevărul”, „Ziarul de Gardă”, „Gazeta de Chișinău”, „Gazeta Satelor”, „ECONomist”, „Apropo magazin”. Reviste: Contabilitate și audit, Monitorul Oficial, „Natura”, „Business Class”, „Profit”, „Bănci și Finanțe”, „VIP Magazin”, „Sănătate”.

În orașul Leova sunt recepționate 4 posturi de radio: Radio Plai (89,4 MHz), Hit FM (89,9 MHz), Publika FM (92,1 MHz), Radio Moldova Actualități (106,8 MHz).

Televiziune digitală: Moldtelecom (abonamente Premier - 133 canale, Univers - 186 canale, Simplu - 95 canale, Smart TV- 133 canale), StarNet (3 tipuri de abonamente cu peste 200 canale și 82 canale HD).

Localitatea este acoperită de serviciile **de telefonie fixă și mobilă, inclusiv conexiune Internet** a tuturor operatorilor de rețea: Orange, Moldcell, Moldtelecom, StarNet. Conectate la rețeaua telefonică sunt 3 578 din 4 397 gospodării cu o pondere de 81%.

Tabelul 27. Servicii informaționale și de telecomunicații

Tipul	Operatorul	Calitatea (de la 1 la 7)*
Telefonia mobilă	Moldcell	6
	Orange	6
	Unite	6
Internet mobil	Moldcell	5
	Orange	5
	Unite	5

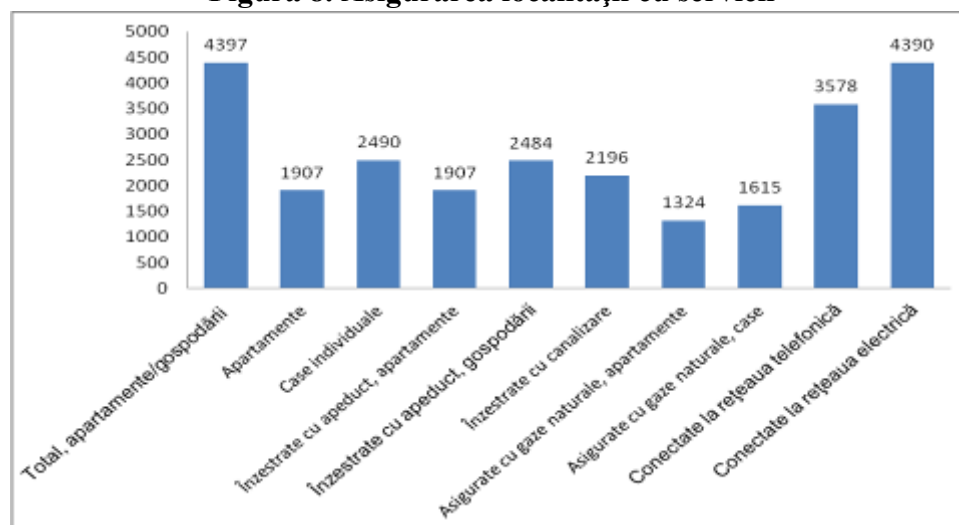
* 1 – extrem de proastă, 2 – foarte proastă, 3 – proastă, 4 – medie, 5 – bună, 6 – foarte bună, 7 - perfectă

2.5.2. Fondul locativ

Fondul locativ existent la 01.01.2021 în orașul Leova era constituit din 4 397 gospodării, dintre care: 1 907 apartamente, 2 490 case de locuit, inclusiv apartamente în 61 blocuri locative (2 etaje – 33, 3 etaje – 10, 4 etaje – 4, 5 etaje – 14).

Suprafața totală a fondului locativ la 01.01.2021 a fost de 281 564 m², inclusiv în blocuri cu apartamente - 87 452 m², în case individuale – 194 112,6 m².

Figura 8. Asigurarea localității cu servicii

Sursa: Primăria Leova

În perioada de referință 2016-2020 numărul caselor de locuit a crescut cu 50 de unități, în anul 2018 fiind date în exploatare 21 de case, ce este valoarea maximă a perioadei. În aceeași perioadă numărul apartamentelor a rămas neschimbată.

Accesul la rețeaua de apeduct a crescut cu 107 apartamente ce reprezintă o creștere de 5,9% în anul 2020 comparativ cu anul 2016 asigurând 100% de apartamente cu servicii de aprovizionare cu apă potabilă prin rețea centralizată.

Numărul de case conectate la rețeaua de apeduct a crescut cu 40 unități ce reprezintă o creștere de 1,6% în anul 2020 comparativ cu anul 2016 asigurând 99% de case cu servicii de aprovizionare cu apă potabilă prin rețea centralizată.

Tabelul 28. Asigurarea localității cu servicii

Servicii edilitare	2016	2017	2018	2019	2020	Ponderea
Nr. apartamente/gospodării	4347	4355	4370	4391	4397	
apartamente	1907	1907	1907	1907	1907	
gospodării	2440	2448	2463	2484	2490	
Înzestrate cu apeduct apartamente	1800	1800	1865	1898	1907	100%
Înzestrate cu apeduct gospodării	2444	2459	2480	2484	2484	99%
Înzestrate cu canalizare	2070	2070	2135	2168	2196	49%
Asigurate cu gaze naturale apartamente	1156	1181	1201	1305	1324	70 %
Asigurate cu gaze naturale case	1500	1524	1552	1576	1615	67 %
Conectate la rețeaua telefonică	3487	3496	3506	3546	3578	81%
Conectate la rețeaua electrică	4236	4244	4324	4378	4390	99%

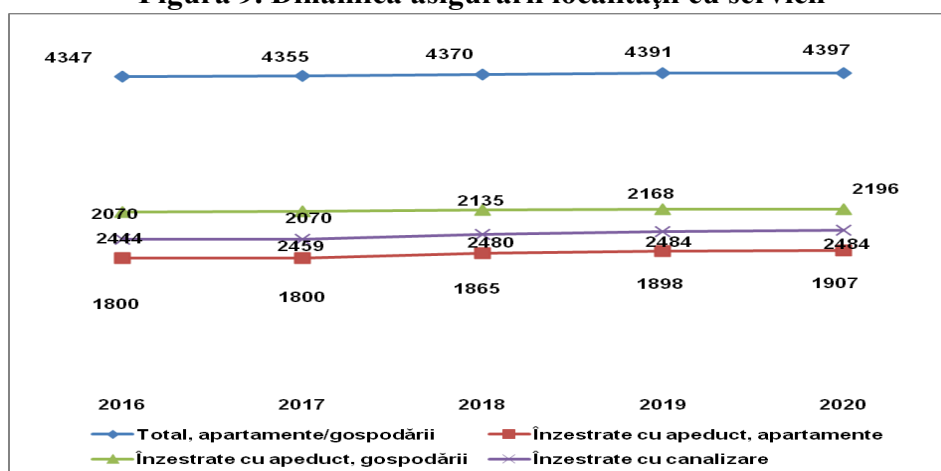
Conectate la rețeaua de încălzire	-	-	-	-	-	
Nr. caselor noi date în exploatare	8	15	21	4	6	

Sursa: Primăria Leova

Accesul la rețeaua de canalizare a crescut în perioada 2016-2020 cu 126 gospodării ce reprezintă o creștere de 6,1% în anul 2020 comparativ cu anul 2016 asigurând 49% de gospodării cu servicii de canalizare.

Asigurate cu gaze naturale pentru apartamente a crescut în perioada 2016-2020 cu 168 apartamente ce reprezintă o creștere de 14,5% în anul 2020 comparativ cu anul 2016 asigurând 70% de gospodării cu gaze naturale. În aceeași perioadă numărul de case conectate la rețeaua de gaze a crescut cu 115 unități, ce reprezintă o creștere de 7,7% în anul 2020 comparativ cu anul 2016 asigurând 67% de gospodării cu gaze naturale.

Figura 9. Dinamica asigurării localității cu servicii

Sursa: Primăria Leova

2.6. Buna guvernare și management

2.6.1. Gestionarea administrativă

Conform Legii privind administrația publică locală nr. 436–XVI din 28.12.2006, autoritățile administrației publice locale ale orașului Leova sunt reprezentate de Consiliul Local și Primar, asistat de specialiștii locali din Primărie. Activitatea autorităților administrației publice locale este bazată pe legislația în vigoare și propriile Regulamente de organizare și funcționare.

Consiliul local Leova este organul deliberativ suprem al orașului, care este organizat și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare și propriul Regulament de organizare și funcționare. În conformitate cu aceste prevederi, Consiliul local asigură procesul de gestionare și procesul decizional în localitate. Consiliul Local se întrunește în ședințe ordinare o dată la 3 luni sau în ședințe extraordinare ori de câte ori este necesar, la cererea Primarului sau a cel puțin o treime din numărul total de consilieri.

Consiliul local stabilește anual, pe baza de inventariere a bunurilor materiale și bănești, valoarea patrimoniului propriu, precum și a unităților din subordonarea sa care îi revin prin lege, impozitele și taxele locale, inclusiv taxele pentru amenajarea teritoriului, amplasarea obiectelor

de comerț, serviciile stării civile și adeverințele eliberate de primărie pe teritoriul administrat de APL Leova.

Comisiile de specialitate a consiliului local:

1. Comisia pentru finanțe, buget și economie.
2. Comisia pentru drept, disciplină, muncă.
3. Comisia pentru protecția socială, învățământ, cultură, culte, tineret, sport, sănătate.
4. Comisia pentru amenajarea teritoriului și administrarea bunurilor proprietate publică.

Tabelul 29. Consiliul local, după sexe, vârste și vechime

Sexe/grupe de vârste	Număr persoane	Categoriile social - vulnerabile	Cu studii superioare	Realeși
TOTAL	17	-	8	8
Bărbați	14	-	8	8
Femei	3	-	-	-
Grupe de vârstă				
sub 35 ani	-	-	-	-
35-50 ani	8	-	4	3
Peste 50 ani	9	-	4	5

Sursa: Primăria Leova

Consiliul local Leova este format din 17 consilieri, dintre care 18% sunt femei, iar 47% sunt realeși. Aproximativ jumătate din numărul consilierilor sunt cu studii superioare - 47%, toți fiind bărbați. Consilieri locali din categorii social-vulnerabile nu sunt înregistrați. Ponderea consilierilor cu vârsta de peste 50 ani este dominantă și constituie 53%, iar consilierii cu vârsta de 35- 50 ani constituie 47%.

Primăria și serviciile publice locale. Primăria este instituția administrației publice locale condusă de primar prin care se realizează principiile de autonomie locală, descentralizarea serviciilor publice, consultarea cetățenilor și este organul de conducere operativă a treburilor publice locale. Primarul este autoritatea reprezentativă a populației și executivă a Consiliului local. Primăria are o organigramă elaborată și aprobată. Toți angajații se subordonează direct primarului. Existența organigramei instituționalizează relațiile dintre șef și subordonat, eliminând eventuale cauze de conflict.

Tabelul 30. Aparatul primăriei, după sexe, vârste și vechime

Sexe/grupe de vârste	Număr persoane	Categoriile social - vulnerabile	Cu vechimea mai mică de 1 an	Cu vechimea mai mare de 10 ani
TOTAL	24	-	3	6
Bărbați	11	-	1	2
Femei	13	-	2	4
Grupe de vârstă				
sub 35 ani	4	-	3	-
35-50 ani	8	-	-	1
Peste 50 ani	12	-	-	5

Sursa: Primăria Leova

Echipa angajaților Primăriei Leova este constituită din 24 persoane, dintre care 11 bărbați (46%) și 13 femei (54%). (Anexa 3). Dintre cei angajați, 4 persoane au vârsta pînă la 35 ani (17%), 8 persoane (33%) au vârsta cuprinsă între 35-50 ani și 12 persoane (50%) au vârsta de

peste 50 ani. În calitate de funcționar public, stagiul de muncă mai mare de 10 ani este deținut de 6 persoane (25%), iar 3 persoane (13%) au vechimea în muncă mai mică de 1 an. (Anexa 4).

Primăria dispune de propriul sediu, în centrul localității, cu suprafață totală 1 072,9 m², (suprafața la sol a clădirii este de 349,6 m²), suprafața totală utilizată fiind de 730,2 m², care este suficientă pentru bună organizare și desfășurare a activităților APL.

Sediul primăriei este în stare bună, dar necesită reparație a acoperișului. Edificiul este conectat la sistemul de aprovizionare cu apă centralizat, iar grupul sanitar este în interiorul clădirii, asigurat cu apă rece și caldă. Clădirea este cu 2 nivele și dispune de pantă de acces pentru persoanele cu nevoi speciale. Sistemul de încălzire este autonom, pe baza de gaze naturale.

În orașul Leova sunt și alte clădiri administrative printre care: Consiliul raional Leova, Incubatorul de afaceri, Secția Situații Excepționale, Sectorul de Poliție nr.1 Leova, Inspectoratul de Poliție, Inspectoratul Fiscal, Judecătoria Leova, Procuratura raionului Leova.

Transparența decizională. În conformitate cu Regulamentul de funcționare a Consiliului local, dreptul de inițiere a procesului de decizie aparține consilierilor și primarului comunei. Proiectul de decizie inițiat este prezentat secretarului Consiliului, care organizează pregătirea proiectului de decizie, solicită avizele comisiilor consultative. În elaborarea unui proiect de decizie, în mediu sunt implicate 1-2 persoane, iar lucrul propriu-zis durează aproximativ 2 - 20 zile. În cadrul ședințelor sânt examinate chestiunile conform ordinii de zi aprobate la începutul ședinței respective. Unul din mijloacele de implicare a populației în gestionarea treburilor publice sunt consultările proiectelor de decizii cu cetățenii, societatea civilă și sectorul privat. Dintre modalitățile de asigurare a transparenței procesului decizional este utilizat panoul informativ și conlucrarea consilierilor cu localnicii, plasarea pe rețelele de socializare Facebook și pagina web, publicarea actelor administrative în Registrul actelor locale.

2.6.2. *Bugetul Local*

În procesul de dezvoltare a capacităților de analiză și planificare strategică a autorităților publice locale îl constituie utilizarea rațională a resurselor financiare și îmbunătățirea managementului acestora, prin orientarea spre domeniile prioritare prevăzute în principalele documente de politică ale autorității.

În conformitate cu prevederile Legii privind sistemul bugetar, Legii privind finanțele publice locale, care determină politica bugetar-fiscală, inclusiv și a localităților rurale, se elaborează proiectul de buget. Prognoza veniturilor și cheltuielilor se efectuează în conformitate cu nivelul veniturilor și cheltuielilor anilor precedenți, fără însă a se lua în considerație creanțele și datoriile. Elaborarea bugetului se face în baza plafoanelor stabilite de către Ministerul Finanțelor. APL dispune de impozite și taxe locale, de venituri din administrarea bunurilor publice și venituri parvenite din prestarea serviciilor. APL poate beneficia de resurse financiare suplimentare prin intermediul organismelor finanțatoare și donatoare.

Tabelul 31. Veniturile bugetului local, mii lei

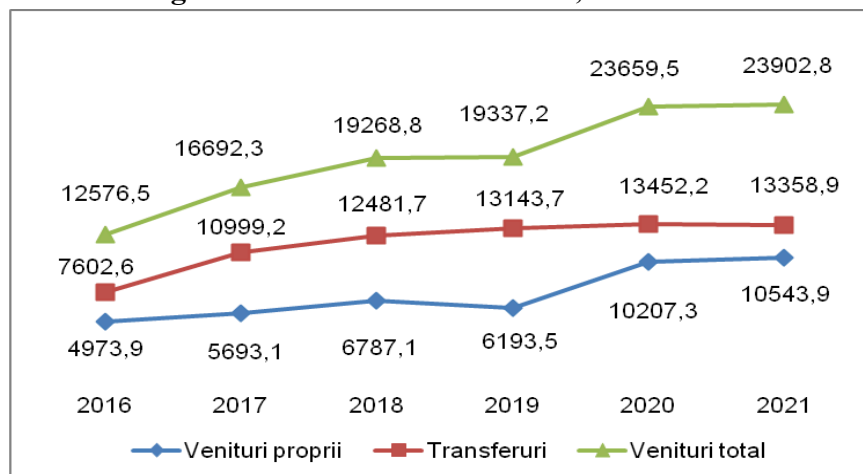
	2016	2017	2018	2019	2020	2021 plan
Venituri proprii	4 973,9	5 693,1	6 787,1	6 193,5	10 207,3	10 543,9

Transferuri	7 602,6	10 999,2	12 481,7	13 143,7	13 452,2	13 358,9
Venituri total	12 576,5	16 692,3	19 268,8	19 337,2	23 659,5	23 902,8

Sursa: Primăria Leova

Primăria nu poate finanța toate cheltuielile cu veniturile proprii, de aceea pentru acoperirea lor sânt necesare transferurile de la bugetul raional și central, care sunt estimate în conformitate cu prevederile Legii privind finanțele publice locale.

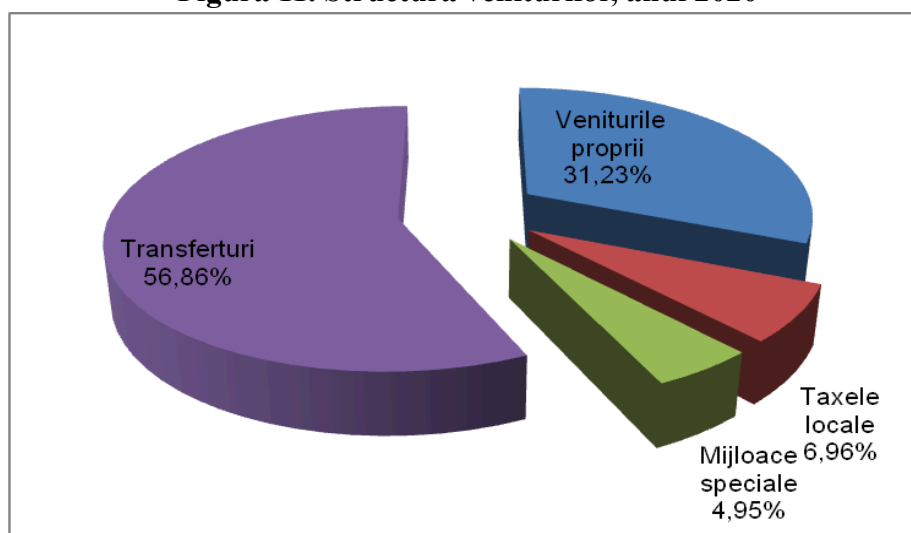
Figura 10. Dinamica veniturilor, 2016 - 2021

Sursa: Primăria Leova

Veniturile bugetului local. Încasările în teritoriu nu pot acoperi toate cheltuielile pentru necesitățile instituțiilor publice, și în aceste condiții pentru acoperirea cheltuielilor sunt necesare transferuri din fondul de susținere financiară a teritoriului, care sânt estimate în conformitate cu prevederile Legii privind finanțele publice locale. Pentru orașul Leova, în anul 2020, aceste transferuri au constituit 56,86% din bugetul local.

Figura 11. Structura veniturilor, anul 2020

Sursa: Primăria Leova

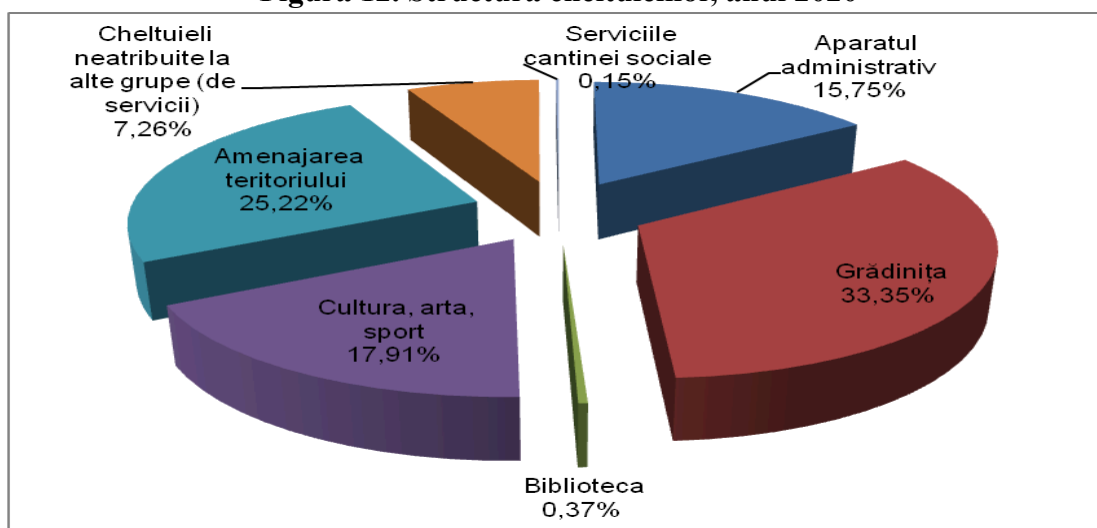
Veniturile proprii sunt formate din: impozitele pe proprietate (funciar și pe bunurile imobiliare), taxele locale, alte venituri fiscale și nefiscale.

Tabelul 32. Veniturile bugetului local, anul 2020, lei

Denumirea indicatorului	TOTAL	Venituri, cheltuieli de bază	Taxele locale	Mijloace speciale
1. Veniturile – total:	23659,5	13452,2	9037,2	1170,1
Venituri regulatorii	-	-	-	-
2. Veniturile proprii	7389,7	-	7389,7	-
3. Taxele locale	1647,5	-	1647,5	-
4. Mijloace speciale	1170,1	-	-	1170,1
5. Transferturi	13452,2	13452,2	-	-

Sursa: Primăria Leova

Fundamentarea, stabilirea limitelor și repartizarea **cheltuielilor bugetare** pe executori de buget și destinații se efectuează în exclusivitate de către autoritățile administrației publice locale, în concordanță cu domeniile de activitate și competențele care le revin în vederea funcționării lor și în interesul colectivității locale respective.

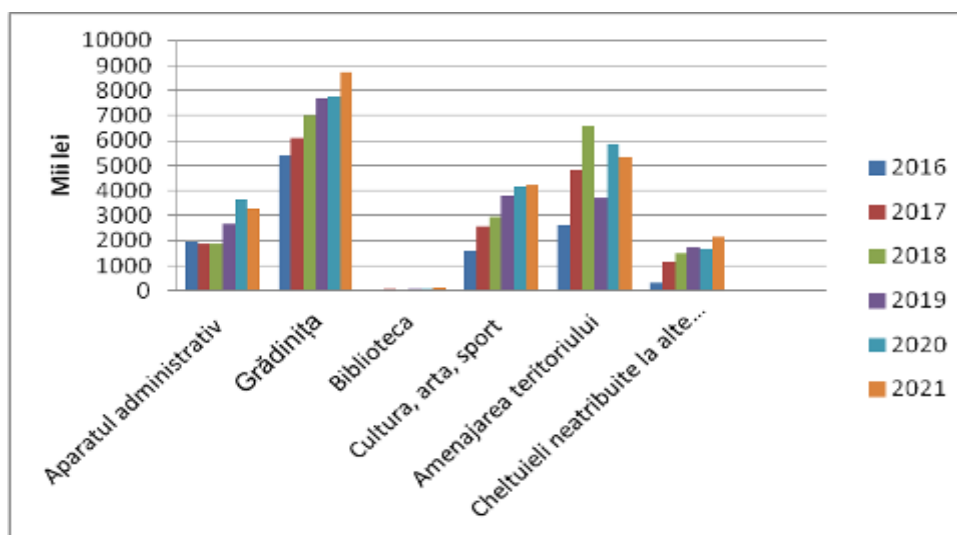
Figura 12. Structura cheltuielilor, anul 2020

Sursa: Primăria Leova

Cheltuielile aprobate în bugetele locale, reprezintă limite maxime care nu pot fi depășite. Contractarea de lucrări, servicii, bunuri materiale și efectuarea de cheltuieli se realizează de către executorii de buget doar cu respectarea prevederilor legale și în cadrul limitelor aprobate.

În structura cheltuielilor ponderea cea mai mare (33,35%) este deținută de cheltuielile pentru grădiniță, care au crescut în perioada de referință de 1,6 ori. Cheltuielile pentru cultură în anul 2021 au fost majorate de aproximativ 2,6 ori comparativ cu anul 2016, pentru biblioteca în anul 2021 au fost majorate de aproximativ 2 ori comparativ cu anul 2016.

Figura 13. Dinamica și structura cheltuielilor

Sursa: Primăria Leova

Au fost majorate de aproximativ 2 ori cheltuielile destinate amenajării teritoriului, comparativ cu anul 2016. Pentru aparatul administrativ cheltuielile au crescut pentru anul 2020 cu aproximativ 1,6 ori comparativ cu anul 2016.

Tabelul 33. Structura și evoluția cheltuielilor bugetare conform clasificății funcționale 2018-2020, mii lei

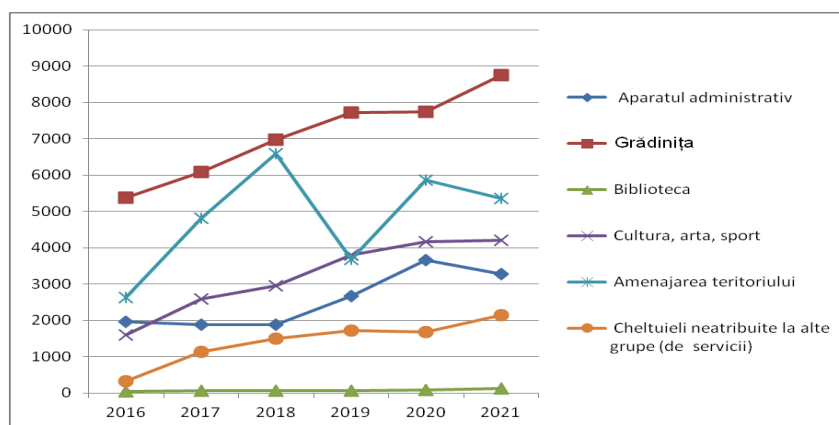
Denumirea indicatorilor	2016	2017	2018	2019	2020	2021 plan
Cheltuieli total	11 963,0	16 604,8	20 022,2	19 684,4	23 204,3	23 902,8
Aparatul administrativ	1 967,4	1 884,6	1 887,0	2 665,7	3 654,9	3 272,8
Grădinița	5 385,6	6 086,1	6 981,1	7 714,3	7 737,9	8 754,3
Biblioteca	51,8	62,7	53,0	67,0	84,9	117,7
Cultura, arta, sport	1 593,8	2 579,2	2 957,8	3 794,3	4 155,2	4 202,9
Amenajarea teritoriului	2 624,7	4 815,3	6 591,1	3 683,6	5 852,9	5 358,5
Cheltuieli ne atribuite la alte grupe (de servicii)	328,5	1 141,4	1 503,5	1 718,1	1 684,4	2 150,6
Serviciile cantinei sociale	11,2	30,0	48,7	41,4	34,1	36,0
Fondul de rezervă	-	6,5	-	-	-	10,0

Sursa: Primăria Leova

Pe parcursul perioadei analizate, primele trei priorități în structura cheltuielilor bugetare au fost:

Prioritatea 1 – Sistemul de învățământ preșcolar deține ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor bugetare. În anii 2018 – 2020, ponderea cheltuielilor educaționale a fost de cca 30%.

Figura 14. Dinamica și structura cheltuielilor

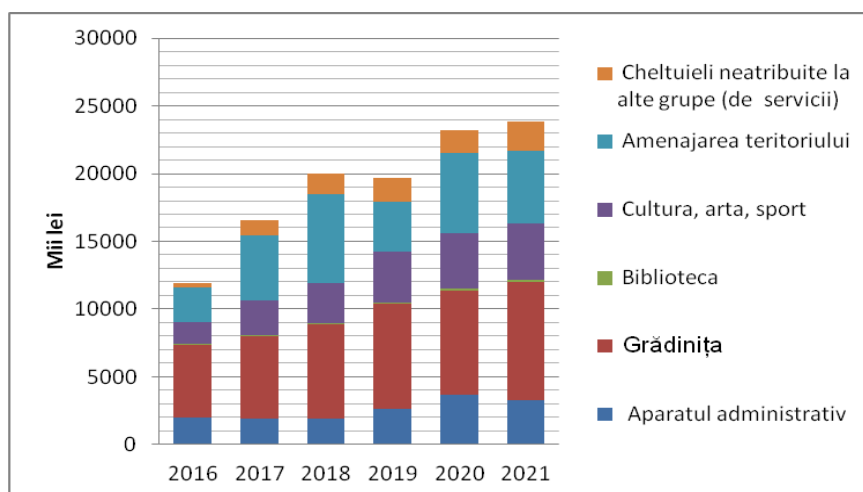

Sursa: Primăria Leova

Prioritatea 2 – Amenajarea teritoriului. Cheltuielile pentru amenajarea teritoriului au avut o evoluție constantă în perioada analizată constituind, aproximativ 25 % în totalul cheltuielilor.

Prioritatea 3 – Cultura și sport. Ponderea acestor cheltuieli pentru 2020 sunt planificate de aproximativ 18%.

Figura 15. Dinamica și structura cheltuielilor

Sursa: Primăria Leova

Atragerea investițiilor. În perioada analizată 2014-2019, la nivel local au fost implementate 15 proiecte din sursele bugetului local, bugetului de stat și din donațiile partenerilor externi.

În perioada 2017-2020 au fost implementate proiecte în valoare de 184 mln lei din care cota parte a APL a fost de până la 20% din valoarea investițiilor.

Tabelul 34. Lista proiectelor implementate la nivel local (pentru anii 2015 – 2019)

Anii	Denumirea proiectului	Finanțator	Valoarea proiectului, mii lei
2014	Aprovizionarea cu apă și canalizare or. Leova	BERD	893 290 (Euro)

Anii	Denumirea proiectului	Finanțator	Valoarea proiectului, mii lei
2014	Lucrări de reparație cu schimbarea tâmplăriei la clădirile grădinițelor de copii nr. 1 „Albinuța”, nr. 2 „Romanița” și Liceul Teoretic „M. Eminescu”	FISM	2 628 100
2014	Montarea colectoarelor solare la grădinița de copii nr.2 „Romanița”	FISM	141 200
2015	Construcția acoperișului șarpan la clădirea grădiniței de copii nr. 2 „Romanița”	FISM	695 600
2015	Elaborarea Plan Urbanistic General orașul Leova	USAID LGSP Moldova	337 906
2015	Implementarea unui sistem de automatizat de evidență contabilă la Î.M. „Salubr Leova”	USAID LGSP Moldova	340 240
2016	Proiectul „Energie și Biomasă în Moldova” Instalarea Centralei termice pe biomasă la Școala sportivă din or. Leova	Uniunea Europeană Implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)	657 310
2016	Amenajarea terenului de joacă pentru copii Hortița TE917.1	Fundația „Edelweiss” (Organizație Necomercială)	457 886
2016	Proiectul USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (750 pubele de 120 litri, din plastic, autoreider)	USAID	360 000
2017	Proiectul „Energie și Biomasă în Moldova” Instalarea colectoarelor solare pentru pregătirea ACM la grădinița de copii nr. 1 „Albinuța” or. Leova	Uniunea Europeană Implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)	798 630
2017	„Leova-oraș curat și bine amenajat”	Fundația „GliaEterna”	63 600 (3,1 mii Euro)
2017	Lucrări civile la grădinița de copii nr. 1 „Albinuța” din or. Leova	FISM	960 000
2017	Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Constantin Spătaru”	GIZ Uniunea Europeană	54 476 253 (2,4 mln Euro)
2017	Modernizarea serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare în Leova	GIZ Uniunea Europeană	70 000 000 (3,5 mln Euro)
2018	„Migrația și Dezvoltarea Locală” (MiDL) „Consolidarea capacităților în managementul deșeurilor”	PNUD	250 000
2018	Consolidarea și amenajarea malurilor canalului de scurgere a apelor pluviale din or. Leova	Fondul Ecologic Național	3 023 140
2019	Extinderea sistemului de canalizare în or. Leova Construcția stației de pompare a apelor uzate în or. Leova	GIZ Uniunea Europeană	47 154 139 (1,799 mln. Euro)

Sursa: Primăria Leova

2.6.3. Societatea civilă

La nivel local, în comunitate activează 7 organizații non-guvernamentale (ONG). Aceste organizații activează pe bază de voluntariat, sporadic accesează fonduri pentru soluționarea unor probleme locale.

Primăria orașului Leova, urmare a [Deciziei 9/14 din 09.12.2020](#) aprobat de Consiliul local, a lansat programul de Bugetare Participativă în cadrul căruia cetățenii vor decide ce proiecte vor fi finanțate și implementate de către autoritățile locale. Proiectele trebuie să corespundă criteriilor și cerințelor prevăzute în Regulamentul privind procesul de bugetare participativă

Bugetarea participativă este un proces prin care cetățenii identifică și semnalizează neajunsurile comunității, iar apoi propun rezolvări ale acestora prin soluții sub formă de proiecte. Toate propunerile de proiecte validate de autoritatea locală vor fi supuse unui proces de votare, prin care se va asigura reprezentativitatea rezultatelor, fiind decisă finanțarea unui anumit număr de proiecte. Pentru anul 2021, primăria or. Leova a planificat 200,000 lei. Valoarea fiecărei propuneri de proiect nu va depăși suma de 50,000 lei.

Tabelul 35. ONG-uri locale

	ONG / grupuri locale organizate (anul creării)	Numărul de membri	Descriere (obiectiv, activitățile principale)	Persoane de contact
1.	A.O. „Parteneriat Social”/2005	20	Obiectiv: Apărarea drepturilor persoanelor de vârstă a III-a. <i>Activități principale:</i> oferirea serviciului cantinei sociale pentru bătrâni; implementarea proiectelor; implicarea populației în activitățile de voluntariat.	Balan Raisa
2.	A.O. „Pyretus”/ 2003, 2020 modificare statut	12	<i>Activități principale:</i> renovare spații verzi de importanță curativă; renovare, amenajare spații verzi; organizare excursii; activități în cadrul campaniei „un trandafir pentru orașul meu”; proiecte.	Antonovici Viorica
3.	A.O. a „Băștinașilor din Leova”/2017	30	<i>Activități principale:</i> proiecte locale, economice; lucrul du diaspora, băștinașii; proiecte regionale; voluntariat.	Boris Pătrașcu
4.	A.O. „Forța Susținerii”/2016	25	<i>Activități principale:</i> asistență psiho-pedagogică; Incluziune socio-educatională și protejarea copiilor în dificultate; dezvoltarea durabilă a comunităților; educație privind formarea deprinderilor de viață independentă pentru copii și tineri; promovarea principiului bunei guvernări.	Nucă Aurelia
5.	A.O. „Se An Do”/2005	30	<i>Activități principale:</i> campionate locale, naționale și internaționale; activități pentru bunăstarea spirituală. Sunt 2 grupe: de la 7-12 ani și 12-17,18 ani.	Dobrea Sergiu
6.	A.O. „Armonie Plus”/2016	3	<i>Activități principale:</i> sprijinirea categoriilor defavorizate, vârstnici, copii; acționează pentru promovarea și apărarea drepturilor omului prin activități de prevenire, formare, asistență, etc.	Guiban Adriana
7.	A.O. „LT&Liceum”/2004	183	<i>Activități principale:</i> elaborarea, implementarea, monitorizarea proiectelor la nivel local, național; organizare/participare seminare, conferințe, traininguri, etc.	Cernea Natalia

Sursa: Primăria Leova

2.7. Analiza SWOT

Infrastructură, servicii comunale, locuințe, mediu

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ● S.A. „Apă Canal Leova” asigură cu servicii de aprovizionare cu apă și canalizare timp de 24 ore din 24; ● Î.M. „Salubr Leova” asigură desfășurarea lucrărilor de colectare, transportare și depozitare a deșeurilor (colectare săptămânală din poartă); ● Gunoștea orășenească corespunde cerințelor sanitare; ● Iluminare stradală – 90%; ● Trotuare reparate (pavate); ● Adăpost pentru câini maidanezi funcțional; ● Rezervația naturală „Lebăda Albă”; ● Lunca inundabilă cu vegetație de baltă; ● Stejarul pendunculat; ● Spații verzi pe teritoriul orașului, cum ar fi parcul orășenesc, scuaruri; ● Instituții publice care produc energie termică pe bază de biomasă; ● Proiecte implementate și în desfășurare în domeniile: apă, canalizare, salubritate; ● Stradă pietonală cu pavaj vechi, ca punct important de atracție pentru cetățeni și turiști; ● Vecinătatea cu râul Prut; ● Micșorarea tarifelor apei potabile livrate populației și agenților economici; ● Amplasarea favorabilă a orașului din punct de vedere geografic; ● Funcționarea Centrului Tinerilor Naturaliști. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Grad înalt de uzură a blocurilor locative (acoperișuri curg, rețele ingineresti învechite) ● Număr mic de Asociații de locatari înregistrate; ● Imobile neîngrijite, în proces de degradare; ● Eficiența energetică a iluminării stradale; ● Câini maidanezi; ● Stație de epurare ineficientă; ● Case de locuit neconectate la sistemul de canalizare; ● Incendierea și defrișarea vegetației; ● Pescuitul ilicit; ● Colectarea neselectivă a deșeurilor; ● Drumuri în varianta albă erodate – 50%; ● Drumuri asfaltate deteriorate; ● Canalizare pluvială insuficientă – 20%; ● Starea deplorabilă a malurilor canalului de scurgere a apelor pluviale; ● Insuficiența trotuarelor; ● Întârziere la plata taxelor pentru evacuarea deșeurilor a agenților economici; ● Capacitate redusă a populației de achitare a taxelor; ● Parc orășenesc neamenajat; ● Insuficiența locurilor de agrement; ● Inexistența agenților economici locali, care ar recicla deșeurile; ● Lipsa unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor a întregului oraș; ● Numărul caselor noi date în exploatare este în descreștere.
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> ● Cooperare intercomunitară cu satele din raion; ● Suport din partea experților cehi; ● Construcția a 92 de apartamente sociale; ● Conlucrarea cu Inspecția Ecologică Leova; ● Extinderea canalelor de scurgere pluvială către râul Prut; ● Extinderea rețelelor de canalizare, în cadrul măsurii investiționale „Extinderea sistemului de canalizare din orașul Leova”; ● Construcția stației de pompare a apelor uzate din orașul Leova”, susținute financiar de Uniunea Europeană, cu următoarele rezultate preconizate: 1 700 de locuitori conectați la un sistem îmbunătățit de canalizare; 5 056 de locuitori au acces la un sistem îmbunătățit de canalizare; construirea a 13,5 km de rețea de canalizare; 690 puncte de conectare la rețeaua de ape uzate; construirea stației de pompare a apelor uzate; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Calamități naturale: îngheț, ploi, inundații, secetă; ● Rata înaltă a inflației; ● Instabilitatea prețurilor a furnizorilor de energie și combustibil; ● Pandemia; ● Cadrul normativ și legislativ instabil.

- Reabilitarea traseului Leova-Giurgiulești;
- Atragerea investitorilor și proiectelor dezvoltare locală și regională;
- Colaborarea cu donatorii (AIPA, PNUD MiDL, Biroul Relații cu Diaspora, etc.);
- Colaborarea cu ADR Sud;
- Valorificarea resurselor energetice regenerabile.

Patrimoniul, Economie

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ● Patrimoniul istoric „Valul lui Traian”; ● Rețele de transport rutier dezvoltate; ● Soluri fertile; ● Resurse acvatice; ● Dinamică pozitivă a numărului de IMM-uri; ● Incubatorul de afaceri; ● Fabrică de asfalt. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Potențial nevalorificat a spațiilor industriale; ● Economie nediversificată (preponderent comerț); ● Prețuri înalte la produse agro-alimentare comparativ cu alte localități; ● Insuficiența locurilor de muncă; ● Subevaluarea bunurilor imobile; ● Cooperarea redusă dintre APL și mediul de afaceri; ● Lipsa unei Strategii de dezvoltare economică a orașului; ● Dificultatea forței de muncă; ● Salarii necompetitive.
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> ● Proiect de construcție a platformei industriale; ● Posibilitatea accesării diverselor programe pentru dezvoltarea afacerii; ● Construcția podului peste Prut; ● Subvenții pentru agricultori (AIPA); ● Îmbunătățirea condițiilor de creditare; ● Sporirea capacității de atragere a investițiilor (IFAD); ● Instruiri în domeniul afacerilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Instabilitatea prețurilor la resursele energetice; ● Inflația; ● Dezastre naturale (inundații și secetă); ● Emigrarea populației, în special în rândul tinerilor; ● Instabilitatea cadrului național legal; ● Concurența neloială; ● Restricții de circulație transfrontalieră; ● Politici fiscale nestimulatorii pentru dezvoltarea afacerilor.

Educație, cultură, sănătate

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ● Condiții bune în instituțiile preșcolare; ● Rețea de instituții educative și extrașcolare; ● Centrul de resurse cu educație incluzivă și necesități speciale; ● Muzeul de Istorie și Etnografie; ● Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici”; ● Î.M. „Centrul Stomatologic”; ● Rețea de instituții medicale: Centrul de Sănătate Publică Leova; Spitalul Raional Leova; Stația Zonală de Asistență Medical-Urgentă Cahul, filialia Leova (AMU); 	<ul style="list-style-type: none"> ● Dotarea insuficientă cu echipamente a casei de cultură; ● Insuficiența cadrelor didactice în instituțiile preșcolare; ● Salariile cadrelor didactice sunt mici; ● Apa caldă în grădinița nr.2 de la colectoarele solare se distribuie numai în blocul alimentar; ● Grădinița nr.2 nu dispune de teren sportiv la aer liber, dotat cu accesorii; ● Insuficiența specialiștilor; ● Insuficiența în instituțiile școlare (medici, psihologi etc.); ● Lipsa maternității;

<p>Centrul de Medicină Preventivă Raional Leova; farmacii; stomatologii;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 4 colective cu titlu „Model”; ● Organizarea evenimentelor cultural-distractive; ● Festival bienal Ion Aldea-Teodorovici; ● Personalități notorii; ● Cantină socială pentru 50 de persoane; ● Centru de zi „Speranța”, care oferă servicii educaționale pentru copii din familii vulnerabile; ● Ajutor cu alimentație pentru copii nou-născuți; ● Prestarea serviciilor pentru asistență socială și servicii pentru persoanele cu dizabilități; ● Orientare și formare profesională în cadrul Școlii Profesionale Leova; ● Sectorul asociativ, care oferă servicii pentru persoane de vârstă a III-a; asistență psiho-pedagogică; incluziune socio-educatională și protejarea copiilor în dificultate; promovarea și apărarea drepturilor omului prin activități de prevenire, formare, asistență, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa alimentației copiilor din licee; ● Insuficiența locurilor în grădinița „Albinuța”; ● Lipsa cadrelor tinere în domeniul sănătății și educației; ● Ponderea mare a persoanelor vârstnice.
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> ● Implementarea proiectului de sporire a eficienței energetice a Liceului Teoretic „Constantin Spătaru”; ● Proiect de reabilitare a monumentului natural-istoric „Valul lui Traian”; ● Implicarea tinerilor în proiecte pe domeniul social, cultural, educațional; ● Evenimente de promovare a culturii locale, naționale; ● Perfecționare profesională pe domenii de activitate; ● Colaborare cu donatorii externi; ● Promovarea activităților de parteneriat cu alte instituții și localități. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Nerespectarea termenilor de implementare a proiectelor; ● Inflația; ● Volumul finanțării bugetare mic per elev; ● Pandemia; ● Instabilitatea economică/politică din țară; ● Prețurile instabile la resursele energetice; ● Epidemii; ● Migrația.

APL, participare comunitară

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ● Veniturile proprii în creștere; ● Comunicare eficientă APL – populație – AE; ● Transparența activității; ● Capacitate de atragere a fondurilor/relaționare cu donatorii; ● Personal calificat; ● Cadre tinere; ● Dotare suficientă cu echipament tehnic; ● Calitatea înaltă a documentelor administrative elaborate; ● Implementarea proiectului de Bugetare participativă; ● Sală de ședințe, dotată cu sistem audio și video 	<ul style="list-style-type: none"> ● Salariu neatractiv a funcționarilor; ● Nivel mediu de cunoaștere a limbilor de comunicare internațională; ● Acoperișul sediului primăriei învechit, rețeaua electrică uzată; ● Tarife majorate pentru agentul termic, proiect ineficient din punct de vedere energetic; ● Surse financiare insuficiente pentru asigurarea contribuției.

<ul style="list-style-type: none"> ● Pagina de Facebook „Grup de comunicare cu Primăria or. Leova”; ● Informarea cetățenilor despre activități, decizii, probleme și consultarea acestora pe pagina de Facebook; ● Anunțuri privind proiectele de decizii și deciziile adoptate în cadrul ședințelor cu Consilierii locali pe pagina Primăriei; ● Colaborarea APL cu ONG-urile locale; ● Proiectul „Împreună cu cetățenii pentru bună guvernare”; ● Proiectul „Bugetul meu”, ce implică și încurajează cetățenii în aplicarea proiectelor de necesitate locală. 	
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> ● Posibilitatea accesării de programe și proiecte; ● Fondurile naționale și internaționale de finanțare; ● Colaborarea cu programele internaționale (USAID, PNUD MiDL, Leader, etc.); ● Proiectul „Primării pentru creștere economică”, care susține dezvoltare economică locală durabilă; ● Seminare de instruire a specialiștilor; ● Schimb de experiență național și internațional; ● Posibilități de creare a parteneriatelor publice-private naționale și internaționale; ● Cooperarea cu ONG locale, regionale, naționale, internaționale. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Competențe delegate fără acoperire financiară; ● Instabilitate legislativă; ● Instabilitate politică; ● Pondere mică a veniturilor proprii a bugetului local; ● Migrația forței de muncă calificate; ● Reducerea asistenței internaționale; ● Instabilitatea parteneriatelor; ● Epidemii.

3. Strategia de dezvoltare socio-economică

3.1. Viziunea comunității

Viziunea conturează imaginea privitoare la profilul organizației, direcțiile principale de evoluție a domeniilor de interes public și răspunde la întrebarea: care este stadiul de dezvoltare spre care se tinde, pentru perioada 2021-2026.

Formularea presupune fragmentare viziunii în elemente-cheie, specifice fiecărui sector sau domeniu implicat.

Viziunea orașului Leova:

- Un centru regional de dezvoltare economică, o localitate transfrontalieră dezvoltată din punct de vedere comercial, industrial, agrar și turistic, cu ofertă diversă de locuri de muncă.
- Un oraș modern cu o viață culturală și sportivă bogată, instituții de educație și cultură modernizate, care desfășoară numeroase evenimente de nivel local, național și internațional.
- Localitate cu o creștere stabilă a numărului populației, un centru inovațional atractiv, cu cetățeni responsabili, cu resurse umane de înaltă calificare.
- Oraș verde, cu infrastructura dezvoltată nepoluantă.

3.2. Cadrul și direcțiile strategice

Obiective Strategice:

Obiectivul strategic 1. Infrastructură modernă, servicii comunale calitative cu un mediu ambiant curat.

Program 1.1: Dezvoltarea infrastructurii rutiere.

Program 1.2: Îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și servicii de canalizare.

Program 1.3: Gestionarea fondului de locuințe.

Program 1.4: Managementul deșeurilor solide.

Program 1.5: Amenajare urbană și mobilitate.

Program 1.6: Diversificarea serviciilor Întreprinderilor municipale.

Obiectivul strategic 2. Economie dezvoltată și diversificată cu venituri decente.

Program 2.1: Dezvoltarea infrastructurii de afaceri.

Program 2.2: Creșterea capacităților mediului de afaceri.

Obiectivul strategic 3. Baza materială bună a instituțiilor educative culturale și de sănătate, număr suficient de cadre.

Program 3.1: Îmbunătățirea accesului elevilor la activități extrașcolare și extracurriculare.

Program 3.2: Diversificarea activităților culturale.

Program 3.3: Modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor preșcolare.

Program 3.4: Pregătirea cadrelor.

Obiectivul strategic 4. APL cu nivel înalt de pregătire și cu bază tehnico-materială modernizată.

Program 4.1: Îmbunătățirea capacităților funcționale și administrative a APL.

Program 4.2: Transparență și cooperare.

Program 4.3: Securitatea publică.

3.3. Planul de acțiuni pentru anii 2021 – 2026

Obiectivul strategic 1. Infrastructură modernă, servicii comunale calitative și un mediu ambiant curat.

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
Program 1.1 : Dezvoltarea infrastructurii rutiere.					
1. Construcția drumurilor în variantă asfalt	2021-2026	50,0 mln	Bugetul local, Bugetul raional, Fondul Rutier, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	Primăria, Consiliul raional	- 25 km de drum asfaltat
2. Reparația drumurilor în varianta albă (cca 30 km)	2021-2026	42,0 mln	Bugetul local, Bugetul raional, Fondul Rutier, Surse extrabugetare	Primăria, Consiliul raional	- 30 km de drum reparat
3. Construcția trotuarelor (str. Ștefan cel Mare, str. Vatlin, str. B.P.Hașdeu, str. Independenței, str. M. Eminescu)	2021-2026	35,0 mln	Bugetul local, Fondul Rutier, Proiecte investiționale	Primăria	- 20 km de trotuar construit
4. Elaborarea schemei de amplasare a indicatoarelor și marcajelor rutiere	2021-2023	30,0 mii	Bugetul local	Primăria	- Schemă aprobată
5. Instalarea indicatoarelor de străzi	2022-2026	600,0 mii	Bugetul local, Bugetul raional, Surse extrabugetare	Primăria	- 100 de indicatoare instalate
6. Îmbunătățirea marcajului rutier	2022-2026	750,0 mii	Bugetul local Surse extrabugetare	Primăria	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Suprafața marcajelor aplicate
7. Iluminarea trecerilor de pietoni	2022-2026	200,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria	- Proces-verbal de recepție aprobat - Nr. treceri de pietoni iluminate
8. Extinderea sistemului de iluminare stradală	2021-2026	1,2 mln	Bugetul local, Bugetul raional, FEE,	Primăria,	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Distanța rețelei construite;

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
			Surse extrabugetare		- Număr de străzi iluminate
9. Modernizarea sistemului de iluminat stradal cu corpuri de iluminat tip LED	2021-2026	2,0 mln	Bugetul local, Bugetul raional, FEN, Surse extrabugetare	Primăria	- 100% de becuri economice
10. Construcția drumului nou, care va intersecta str. Ștefan cel Mare și str. Unirii	2022-2026	5,0 mln	Bugetul local, Fondul Rutier Național	Primăria	- Distanța de drum construit
11. Construcția centurii (drumului de ocolire) către râul Prut	2022-2026	64,0 mln	Bugetul local, Bugetul raional, Fondul rutier, Surse extrabugetare	Primăria, Consiliul raional	- 3 km de drum construit
12. Construcția podului transfrontalier peste r. Prut Leova (Republica Moldova) - Bumbăta (România)	2022-2026	7,0 mln Euro	Bugetul local, Bugetul raional, Programe transfrontaliere, Surse extrabugetare	Primăria, Consiliul raional, Guvernul Republicii Moldova, Guvernul României	- Pod inaugurat
13. Construcția și amenajarea parcărilor auto	2021-2026	5,0 mln	Bugetul local, Partener privat, Surse extrabugetare	Primăria, Sectorul privat	- 10 terenuri de parcare amenajate; - Nr. de locuri de parcare amenajate
Program 1.2 : Îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și servicii de canalizare					
1. Revizuirea tarifului la apă pentru agenții economici	anual	-	Bugetul local	Primăria	- Decizie aprobată
2. Extinderea rețelei de canalizare	2021-2026	100,0 mln	Bugetul local, GIZ, FEN, ADA, programe investiționale, Parteneri din zona transfrontalieră	Primăria, S.A. „Apa-Canal Leova”	- 100% de rețele construite
3. Renovarea stației de epurare	2022-2024	70,0 mln	Bugetul local, Ministerul Mediului, Surse extrabugetare	Primăria, S.A. „Apa-Canal Leova”	- Restabilirea a 2 limpizitoare radiale și deznisipator sau reînnoirea lor; - Stație de epurare a apelor renovată
Program 1.3 : Gestionarea fondului de locuințe					

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
1. Revizuirea taxei de deservire tehnică a blocurilor locative	2022-2024	-	Bugetul local	Primăria	- Decizie aprobată
2. Impulsionarea creării asociațiilor de coproprietari, în scopul amenajării blocurilor locative mai vechi, reabilitarea acoperișelor deteriorate, etc.	permanent	-	Proprietarii de imobile	Primăria, Proprietarii de imobile	- Nr. de asociații de coproprietari
3. Izolarea termică a clădirilor publice și blocurilor locative	2023-2026	20,0 mln	Bugetul local, Contribuții ale asociațiilor de locatari, Surse extrabugetare	Primăria, Asociații de locatari	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Nr. clădiri publice termoizolate și eficientizate termic; - Nr. blocurilor locative termoizolate și eficientizate termic
4. Activități de informare cu locatarii blocurilor pentru îmbunătățirea administrării spațiilor comune	2021-2026	20,0 mii	Bugetul local	Primăria	- 1 eveniment trimestrial
5. Delimitarea terenului blocurilor locative	2021-2023	500,0 mii	Bugetul local	Primăria	- Plan geometric elaborat
6. Extinderea rețelei de gazoduct	2021-2026	4,9 mln	„Moldova gaz” S.A.	„Moldova gaz” S.A.	- Rețea de gazoduct extinsă până la 100%; -Extinderea rețelei cu 18,6 km
Program 1.4 : Managementul deșeurilor solide					
1. Instituirea serviciului de facturare pentru evacuare deșeurilor. Monitorizarea achitărilor serviciilor de evacuare a deșeurilor de către agenții economici.	2021-2023	-	Bugetul local	Primăria	- Serviciul de facturare operațional
2. Construcția platformelor pentru colectare pentru 8 blocuri	2021-2022	370,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Î.M. „Salubr-Leova”	- 8 platforme construite
3. Activități de sensibilizare privind managementul deșeurilor	2021-2022	50,0 mii	Bugetul local, Bugetul raional, Î.M. „Salubr- Leova”	Primăria, Consiliul raional, Î.M. „Salubr-Leova”, ONG-uri	- 4 evenimente anual

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
4. Monitorizarea platformelor pentru deșeuri prin intermediul supravegherii video (elaborarea proiectului, construcția, exploatarea) și conservarea depozitului de deșeuri din orașul Leova	Permanent	200,0 mii	Bugetul local	Primăria, Î.M. „Salubr-Leova”	- 8 platforme monitorizate - Depozit de deșeuri conservat
5. Colectarea selectivă a deșeurilor de la sectorul de case individuale	2022-2026	4,0 mln	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Î.M. „Salubr-Leova”	- 35% de deșeuri reciclabile colectate separat
6. Instalarea stației fotovoltaice la Gunoștea orașenească	2021-2022	200,0 mii	Bugetul local, Donații, Surse extrabugetare	Primăria, Î.M. „Salubr-Leova”	- Proces verbal de recepție aprobat - 2 stație fotovoltaice OFF Grid cu capacitatea de 5,04 KW
7. Cooperarea cu alte localități/raioane în reciclarea deșeurilor (Regiunea 2 – Leova, Cimișlia, Basarabeasca)	2021-2026	500,0 mii	Bugetul local, Î.M. „Salubr- Leova”, Surse extrabugetare	Primăria, Î.M. „Salubr-Leova”	- Acord de cooperare intercomunală semnat
Program 1.5 : Amenajare urbană și mobilitate					
1. Organizarea transportului public	2021-2022	-	Bugetul local, Partener privat, Agenți economici	Primăria	- Transport local operațional - Nr. rute transport public; - Aprobarea a cel puțin 2 itinerare a rutelor de transport public pentru locuitori
2. Construcția stațiilor de așteptare	2021-2022	200,0 mii	Bugetul local	Primăria	- 12 stații de așteptare construite
3. Amenajarea locurilor de staționare pentru taxi	2021-2022	100,0 mii	Bugetul local	Primăria	- 4 locuri de staționare amenajate
4. Amenajarea elementelor de mobilier urban (bănci, etc.) și iluminare în parcul orașenesc	2022-2026	2,0 mln	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Parc orașenesc iluminat; - Parc amenajat cu mobilier urban modern
5. Instalarea aparatelor de fitness în parcul central	2022-2026	2,0 mln	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria	- Proces-verbal de recepție a lucrărilor aprobat; -Nr. aparate de fitness instalate

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
6. Amenajarea locurilor de joacă în adiacența blocurilor și caselor de locuit, cu suportul comunității	2022-2026	800,0 mii	Bugetul local, Donații, Agenți economici, Surse extrabugetare	Primăria, Grupurile locale de cetățeni, ONG-uri	- 8 terenuri de joacă amenajate
7. Instituirea sancțiunilor pentru spațiile insalubre	2021-2022	-	Bugetul local	Primăria	- Decizie de modificare a regulamentului, aprobată
8. Amenajarea cimitirului nou	2021-2026	20,0 mln	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria	- Proces-verbal de recepție a lucrărilor aprobat
9. Restaurarea și conservarea Cimitirului evreiesc din or. Leova	2021-2024	2,5 mln	Bugetul local, Donații, Surse extrabugetare	Primăria	- Proces-verbal de recepție a lucrărilor aprobat; - 250 pietre funerare amenajate; - 250 inscripții restabilite; - 353 monumente amenajate; - 10 300 m ² de teren amenajat
10. Actualizarea Planului Urbanistic General (PUG)	2022	-	Bugetul local	Primăria	- Decizie aprobată
11. Organizarea discuțiilor publice cu privire la amenajarea rondoului de pe traseul național (stelă, monument, etc.)	2022	-	Bugetul local	Primăria	- Minim 3 evenimente
12. Construirea parteneriatelor public-private în vederea implementării proiectelor locale și/sau regionale pe domenii prioritare de dezvoltare	permanent	-	Bugetul local, Partener privat, Agenți economici, ONG-uri	Primăria, Locuitorii, Agenți economici	- Nr. de parteneriate public-private; - Cel puțin 3 proiecte locale și/sau de importanță regională de PPP pe domenii prioritare de dezvoltare
13. Amenajare canalizării pluviale și elaborarea unui plan strategic de apărare a orașului împotriva inundațiilor din cauza ploilor torențiale, prin construcția canalului de protecție a orașului împotriva inundațiilor.	2021-2026	60,0 mln	Bugetul local, Ministerul Mediului, FEN, Surse extrabugetare	Primăria	- Canal de scurgere a apelor pluviale amenajat - Lungimea canalului de protecție construit.
14. Consolidarea și amenajarea malurilor canalului de scurgere a apelor pluviale din or. Leova	2021-2026	25,0 mln	Bugetul local, FEN, Surse extrabugetare	Primăria, S.A. „Apa-Canal Leova”	- 600 m canal de scurgere pluvială

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
15. Consolidarea malurilor râului Prut și elaborarea proiectului tehnic a proiectului „Consolidarea și amenajarea malurilor râului Prut.”	2021-2026	70,0 mln (2,0 mln documentația tehnică)	Surse extrabugetare, FEN, Program POR (Republica Moldova-România)	Primăria, Consiliul raional, Ministerul Mediului	- Lungimea malurilor consolidate
Program 1.6 : Diversificarea serviciilor Întreprinderilor municipale					
1. Extinderea adăpostului pentru câini	2021-2022	100,0 mii	Bugetul local, Î.M. „Salubr- Leova”	Primăria, Î.M. „Salubr- Leova”	- Capacitatea crescută cu 50% a adăpostului pentru câini
2. Identificarea surselor pentru sterilizarea animalelor și instituirea unei taxe pentru câini	2021-2022	100,0 mii	Bugetul local, Donații	Primăria	- 100% de necesități acoperite cu resurse financiare - Nr. câinilor sterilizați; - Taxă pentru câini instituită
3. Procurarea unui concasor cu fălci pentru prelucrarea resturilor de betoane și asfalt	2021-2022	100,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria	- Concasor procurat

Obiectivul strategic 2. Economie dezvoltată și diversificată, angajați cu venituri decente.

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
Program 2.1 : Dezvoltarea infrastructurii de afaceri					
1. Dezvoltarea platformei industriale multifuncționale	2021-2026	90,0 mln	Bugetul național	Primăria, Consiliul raional, ODIMM	- 16 ha de teren dotat cu elemente de infrastructură
2. Elaborarea Strategiei de Dezvoltare Economică a or. Leova	2021-2023	-	Surse extrabugetare	Primăria, Asociați de profil	- Strategie de Dezvoltare Economică a or. Leova aprobată
3. Formarea terenurilor pentru afacerile agricole (construcția serelor, fermelor, etc.)	2021-2026	50,0 mii	Bugetul local	Primăria	- Plan geometric aprobat
4. Valorificarea în scopuri turistice a edificiului morii	2022-2024	2,0 mln	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria	- Obiectiv turistic operațional
5. Amenajarea complexului turistic „Valul lui Traian”	2021-2023	20,0 mln	Bugetul local, FNDR, Surse extrabugetare	Primăria, ADR Sud	- Obiectiv turistic operațional;

					<ul style="list-style-type: none"> - Atracții turistice renovate – 2 (Valul lui Traian, bazinul acvatic); - Atracții turistice amenajate – 1 (zona de cazare); - Teritoriu amenajat - aprox. 15 ha (3 ha - zona de cazare, 12 ha - bazinul acvatic); - Drum construit/renovat/reabilitat – 0,475 (km); - Locuri de cazare create – 20 case de lemn (40 locuri de cazare)
6. Reevaluare bunurilor imobile la prețul de piață	2021-2023	3,0 mln	Proiectul Băncii Mondiale	Primăria	- Bunuri reevaluate
7. Restituirea terenurilor deținute de penitenciar în proprietate APL	2023-2026	-	Bugetul local	Primăria, Consilierii locali, Ministerul Justiției	- Hotărâre de guvern aprobată
Program 2.2 : Creșterea capacităților mediului de afaceri					
1. Instituirea asociațiilor ramurale de producători	2022-2023	-	Surse extrabugetare	Primăria	- 2 acorduri semnate cu asociații înregistrate
2. Organizarea expozițiilor/tărgurilor de vânzare a produselor locale	2022-2023	240,0 mii	Bugetul local, Bugetul raional, Donații, Surse extrabugetare	Primăria, Consiliul raional, ONG-uri	- Minim un eveniment lunar - 12 tarabe instalate
3. Organizarea seminarelor de instruire pentru agenții economici în accesarea de fonduri pentru deschiderea noilor afaceri sau dezvoltarea celor existente	2021-2026	100,0 mii	Incubatorul de afaceri	Primăria, Consiliul raional	- 2 evenimente anual; - Nr. afacerilor noi inițiate; - Nr. participanților la seminare de instruire

Obiectivul strategic 3. Baza materială bună a instituțiilor educative, culturale și de sănătate, număr suficient de cadre.

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
-----------------------	--------------------------	-----------	--------------------	-------------	---------------------------

Program 3.1 : Îmbunătățirea accesului elevilor la activități extrașcolare și extracurriculare					
1. Diversificare secțiilor sportive pentru copii (tenis de câmp, volei , dansuri sportive)	2021-2026	50,0 mii	Bugetul local, Direcția de învățământ	Primăria, Consiliul raional	- 3 secții noi funcționale
2. Construcția unei Săli pentru lupte libere	2022-2026	20,0 mln	Bugetul național, Surse extrabugetare	Primăria	- Proces-verbal de recepție aprobat
3. Creșterea finanțării pentru Centrul Tinerilor Naturaliști (subdiviziunea zoo)	2022-2026	-	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primaria	- Decizie aprobată
4. Crearea muzeului familiei Teodorovici	2022-2023	2,0 mln	Bugetul local, Donații, Surse extrabugetare	Primaria	- Casă-muzeu a familiei Teodorovici înființată - Nr. de vizitatori
5. Reconstrucția Stadionului orașenesc, renovarea pistei de alergări	2022-2023	5,0 mln	Bugetul local, Donații, Surse extrabugetare	Primaria	- Piste renovate
6. Construcția unui teatru de vară în piața Independenței	2022-2025	2,0 mln	Bugetul local, Bugetul raional, Surse extrabugetare	Primaria	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Estradă construită; - Nr. de evenimente culturale organizate
7. Organizarea cinematografului în aer liber	2021-2023	200,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Partener privat	- Cinematograf construit
8. Reparația bazinului de înot de la Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”	2021-2026	20,0 mln	Bugetul local, Bugetul raional, Donații, Surse extrabugetare	Primăria, Consiliul raional, Partener privat	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Bazin de înot reparat
9. Dotarea Centrului de Creație a Copiilor cu tehnică modernă	2021-2026	500,0 mii	Bugetul local, Bugetul raional, Donații, Surse extrabugetare	Primăria, Consiliul raional Centrul de Creație a Copiilor	- Instituție dotată cu materiale necesare procesului educațional (tehnică digitală, audio-video, rechizitoriu, mobilier, utilaj)
Program 3.2 : Diversificarea activităților culturale					
1. Procurarea de echipament pentru Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici”	2021-2022	300,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici”	- 8 boxe; - 8 diimere; - 32 proiectoare

2. Procurarea costumelor naționale	2022-2025	45,0 mii	Bugetul local	Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici”	- 10 costume naționale pentru copii
3. Organizarea „Galei laureaților”	Anual	50,0 mii	Bugetul local, Donații	Casa de Cultură „Petre și Ion Aldea-Teodorovici”	- 1 eveniment anual
Program 3.3 : Modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor preșcolare					
Grădinița nr. 2 „Romanița”					
1. Reparația sistemului solar de încălzire a apei	2021-2022	128,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 2 „Romanița”	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Sistem solar reparat; - Nr. de beneficiari
2. Dotarea instituției cu echipamente	2021-2026	81,0 mii	Bugetul local	Grădinița nr. 2 „Romanița”	- 9 computere
3. Reparația locurilor de joacă	2022-2023	50,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 2 „Romanița”	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Locuri de joacă amenajate
4. Amenajarea pavilioanelor	2022-2023	100,0 mii	Bugetul local, Donații, Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 2 „Romanița”	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Nr. pavilioane amenajate
5. Reparația și dotarea cu utilaj a terenului sportiv	2022-2023	50,0 mii	Bugetul local Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 2 „Romanița”	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Teren sportiv amenajat; - Nr. echipamente sportive
6. Pavarea căilor de acces	2022-2023	200,0 mii	Bugetul local	Primăria, Grădinița nr. 2 „Romanița”	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Distanța de trotuar/drum pavat, m; - Porțiuni pavate
7. Cooperarea între instituția educativă preșcolară și școală. Organizarea activităților de ghidare în carieră	permanent	-	Bugetul local, Bugetul raional	Primăria, Consiliul raional, Instituțiile școlare și preșcolare, ONG-uri	- 2 evenimente anual; - Nr. de participanți
Grădinița nr. 1 „Albinuța”.					

8. Dotarea instituției cu tehnică de calcul	2022-2024	100,0 mii	Bugetul local	Primăria, Grădinița nr. 1 „Albinuța”	- Instituție dotată cu tehnică de calcul; - Nr. de beneficiari
9. Dotarea pavilioanelor cu măsuțe, scăunele	2022-2026	150,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 1 „Albinuța”	- Pavilioane dotate; - Nr. măsuțe, scăunele
10. Amenajarea terenurilor de joacă	2021-2024	220,0 mii	Donații, Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 1 „Albinuța”	- Teren de joacă amenajat; - Nr. de beneficiari
11. Construcția unui teren sportiv pe teritoriul grădiniței și dotarea cu inventar sportiv	2022-2025	200,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 1 „Albinuța”	- Teren sportiv construit și dotat cu inventar sportiv; - Nr. de beneficiari
12. Reparația bazinului de înot	2023-2026	200,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 1 „Albinuța”	- Bazin de înot reparat
13. Procurarea mobilierului în 3 grupe	2022-2024	120,0 mii	Bugetul local, Donații, Surse extrabugetare	Primăria, Grădinița nr. 1 „Albinuța”	- 3 grupe dotate cu mobilier (măsuțe și scăunele reglabile, paturi, dulăpașe în vestiare)
14. Creșterea și sporirea oferirii serviciilor acordate copiilor cu CES în CREI	permanent	130,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Grădinița nr. 1 „Albinuța”, ONG-uri	- Servicii oferite copiilor cu CES în CREI; - Nr. de beneficiari
15. Finisarea pavajului pe teritoriul instituției	2022-2024	200,0 mii	Bugetul local	Primăria, Grădinița nr. 1 „Albinuța”	- Distanța de trotuar/drum pavat, m; - Porțiuni pavate
16. Revizuirea utilizării spațiului grădiniței „Albinuța”. Reamplasarea Cantinei sociale	2022-2023	-	Bugetul local	Primăria, Grădinița nr. 1 „Albinuța”	- Spațiu reamenajat pentru 2 grupe; - Nr. de beneficiari
Program 3.4 : Pregătirea cadrelor					
1. Cooperarea între instituția educativă preșcolară și școală. Organizarea activităților de ghidare în carieră	permanent	-	Bugetul local, Bugetul raional	Primăria, Consiliul raional, Instituțiile școlare și preșcolare, ONG-uri	- 2 evenimente anual; - Nr. de participanți
2. Oferirea de facilități pentru tinerii specialiști (apartamente sociale)	2022-2026	300,0 mii	Bugetul local, Bugetul raional, Surse extrabugetare	Primăria, Consilierii locali, Consiliul raional	- 20 de apartamente pentru specialiști

Obiectivul strategic 4. APL cu nivel înalt de pregătire a cadrelor și cu bază tehnico-materială modernizată.

Proiecte / Activități	Perioada de implementare	Cost, lei	Surse de finanțare	Responsabil	Indicatori de performanță
Program 4.1 : Îmbunătățirea capacităților funcționale și administrative a APL					
1. Reparația acoperișului primăriei	2021	115,0 mii	Bugetul local	Primăria	- Proces-verbal de recepție aprobat
2. Revizuirea condițiilor contractului de prestare a serviciilor de încălzire	2021-2022	-	-	Primăria	- Acord de revizuire semnat
3. Includerea în fișa de post a funcționarilor, cunoașterea limbilor de comunicare internațională	2021	-	-	Primăria	- Dispoziție de modificare a fișelor de post aprobată
4. Implementarea sistemului de management electronic al documentelor	2022-2026	-	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria	- Sistem operațional
5. Implementarea sistemului de plăți online (taxe, tarife, etc.) percepute de primărie	2021-2023	-	Bugetul local	Primăria	- Sistem operațional
6. Organizarea instruirilor tematice pentru personalul primăriei	2021-2026	60,0 mii	Bugetul local, Surse extrabugetare	Primăria	- 2 evenimente anual; - Nr. de persoane instruite
Program 4.2 : Transparență și cooperare					
1. Organizarea campaniilor de colectare de fonduri de la comunitate și diasporă	2021-2026	10,0 mii	Bugetul local	Primăria	- 2 campanii anual
2. Semnarea acordurilor de înfrățire cu localități din alte țări	2021-2026	50,0 mii	Bugetul local	Primăria	- 10 acorduri semnate
3. Finanțarea proiectelor în cadrul bugetării participative	2021-2026	200,0 mii (anual)	Bugetul local	Primăria	- Buget modificat; - Nr. proiecte finanțate din bugetul local
4. Actualizarea paginii web a primăriei	2021-2026	20,0 mii	Bugetul local	Primăria	- Proces-verbal de recepție aprobat; - Statistici de vizitare
5. Elaborarea planului local anticorupție	2021	-	Bugetul local	Primăria	- Plan anticorupție aprobat
Program 4.3 : Securitatea publică					
1. Elaborarea unor măsuri în scopul evitării și comiterii infracțiunilor pe teritoriul or. Leova și instalarea unor sisteme de supraveghere video	permanent	50,0 mii (anual)	Bugetul local	Primăria, Inspectoratul de Poliție	- Nr. sisteme de supraveghere video
2. Instalare sistemului de supraveghere video în oraș pentru monitorizarea ordinii publice	2021-2026	250,0 mii	Bugetul local, Bugetul raional,	Primăria	- Sistem de supraveghere funcțional

			Donații		
--	--	--	---------	--	--

3.4. Planul și cadrul de monitorizare și evaluare

3.4.1. Etape de implementare

Succesul realizării Strategiei de Dezvoltare Comunitară a orașului Leova depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acesteia, de prezența unei coaliții încheiate în societate. În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând un scop personal, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt:

1. Administrația publică locală (Consiliul Local , Primarul, Primăria)
2. Locuitorii orașului
3. Societatea civilă
4. Agenții economici
5. Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, Organizațiile internaționale).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Comunitară (SDC) a or. Leova poate fi divizată convențional în 3 etape:

1. **Adoptarea SDC.** În cadrul acestei etape Strategia de dezvoltare va fi supusă dezbaterilor în cadrul Audierilor publice organizate de către primărie. După dezbateri și ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Strategia va fi înaintată Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.
2. **Implementarea SDC** se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.
3. **Monitorizarea SDC.** În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul Strategic de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

3.4.2. Monitorizarea strategiei

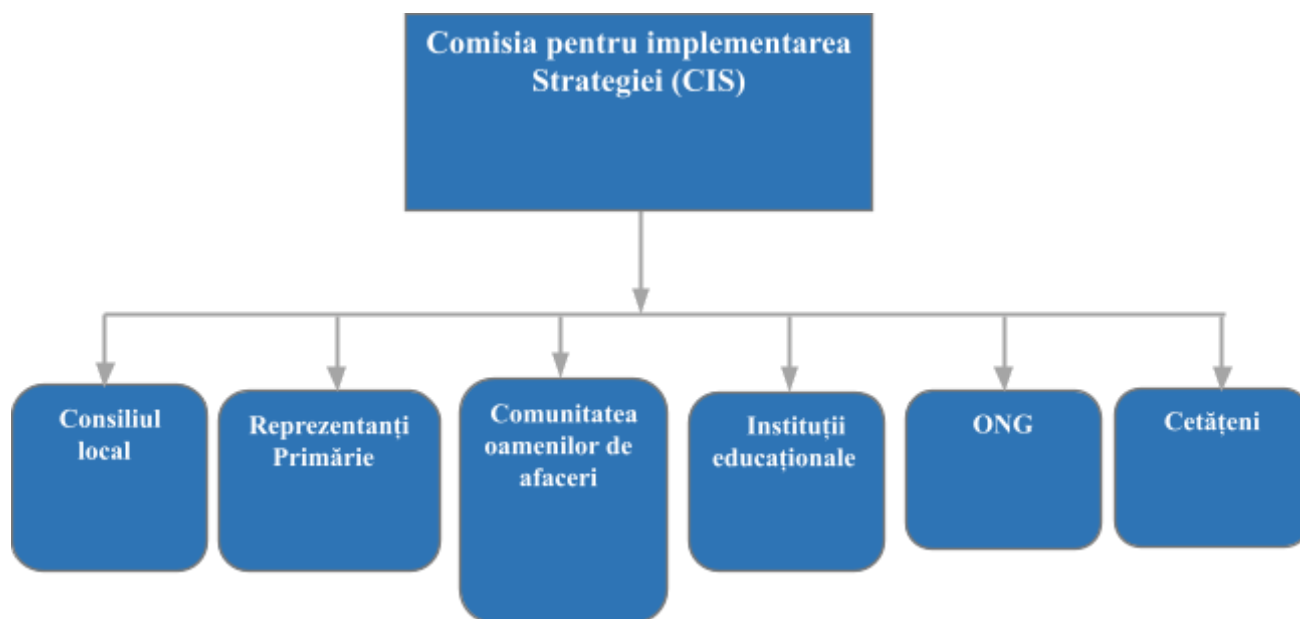
Procesul de monitorizare a strategiei constă în: (I) evaluarea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și (II) raportarea rezultatelor evaluării.

Monitorizarea implementării strategiei se va efectua de **Comisia pentru Implementarea Strategiei** (în continuare CIS). CIS va fi creată prin Decizia Consiliului Local cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul local și Primărie în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltare:

- Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate sau consilieri locali).
- Reprezentanți Primărie (Primarul, 2 – 3 specialiști).
- Comunitatea oamenilor de afaceri.

- Instituții educaționale (directori instituții de învățământ).
- Organizații non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-lor ce activează în domeniul protecției mediului, social, apărarea drepturilor omului și de tineret, etc.).
- Cetățeni (grupul va fi reprezentativ și va include tineri, persoane dezavantajate, număr proporțional de femei și bărbați, reprezentanți ai diverse grupuri sociale sau etnice).

Figura 6. Structura cadrului instituțional de monitorizare și implementare a Strategiei

În implementarea strategiei responsabilitățile de bază ale CIS vor fi:

- Planificarea implementării acțiunilor;
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare;
- Coordonarea activităților de implementare a acțiunilor și proiectelor de dezvoltare;
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate;
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni;
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local;
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile;
- Elaborarea și dezbateră proiectelor prioritare de dezvoltare;
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale comunității;
- Elaborarea și inițierea modificărilor în strategie;
- Elaborarea studiilor și proiectelor de dezvoltare, etc.

CIS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată în 6 luni.

Un rol important în procesul de implementare a strategiei îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului de acțiuni. Competențele Consiliului Local se vor axa pe:

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor;
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL;
- Încurajarea Voluntarilor în diverse activități publice;
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei;
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului de acțiuni a Strategiei.

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor către CIS privind realizarea Planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIS va prezenta Consiliul Local raportul de evaluare a implementării Strategiei.

Obiect Monitoring	Elaborator/ Destinatar	Raport	Descriere
Realizarea obiectivelor	CIS și Consiliul Local	Rapoarte semestriale/ anual	Raport bazat pe analize, sondaje a locuitorilor pentru evaluarea impactului implementării strategiei
Realizarea acțiunilor, proiectelor	Responsabili de implementare	Raport semestrial sau după finisarea activității	Rapoarte prezentate de responsabilii de implementare privind îndeplinirea acțiunilor, proiectelor

Evaluarea implementării Strategiei se va efectua prin analiza indicatorilor de dezvoltare. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare. În baza informațiilor furnizate de la responsabilii de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Riscuri și Impedimente de Implementare

Realizarea efectivă a acțiunilor propuse în Strategia de dezvoltare poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare: (I) interne și (II) externe.

Domeniu	Descriere
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării strategiei	<ul style="list-style-type: none"> • Confruntări de interese privind implementarea strategiei • Resurse financiare limitate • Capacități reduse de atragere a investițiilor
Parteneriat	<ul style="list-style-type: none"> • Cooperarea sporadică a autorităților publice locale cu sectorul de afaceri • Neimplicarea populației în susținerea inițiativelor APL • Lipsa de experiență a structurilor societății civile
Dezvoltarea economică	<ul style="list-style-type: none"> • Capacități reduse a comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale
Social	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea pături social vulnerabile • Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale • Emigrarea forței de muncă

Domeniu	Descriere
Mediu	<ul style="list-style-type: none"> ● Factori numeroși de poluare a mediului
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	<ul style="list-style-type: none"> ● Instabilitatea cadrului de reglementare ● Competențe delegate către APL fără acoperire financiară
Relații parteneri externi	<ul style="list-style-type: none"> ● Capacități reduse de menținere a relațiilor cu parteneri internaționali ● Potențial redus de cooperare cu partenerii internaționali
Starea economiei	<ul style="list-style-type: none"> ● Potențial investițional redus ● Infrastructură de afaceri nedezvoltată

Anexe:

Anexa 1.

Sectorul pentru proiectul „Complexul turistic Valul lui Traian” se situează în partea de Vest a oraşului Leova, la periferia oraşului, ce continuă cu lunca Prutului. Amplasarea este una favorabilă faţă de oraş, dat fiind faptul că există mai multe căi de acces spre zonă.

Proiectul investiţional are următoarele caracteristici şi detalii de construcţie:

Încăperi de cazare - 20 de case.

Pentru construcţia plajei datele tehnice includ:

1. Suprafaţa bazinului acvatic – 8,45 ha;
2. Volumul bazinului – 325,9 mii m³;
3. Cota nivelului apei actual – 3.0 – 4,5 m faţă de albia râului Prut;
4. Cota dambei de protecţie existentă – 21-21,5 m;
5. Cota nivelului apei NNR – 19,5 m;
6. Cota nivelului apei NF 1% - 20,5 m;
7. Perimetrul bazinului existent – 816 m;
8. Lungimea bazinului existent – 385 m;
9. Lăţimea bazinului existent – 190-255 m.

Anexa 2. Lista bunurilor municipale cu potenţial pentru investitori

Denumire edificiu	amplasare edificiu (centrul oraşului, la periferie, etc.)	Anul construcţiei	Suprafaţa	Starea fizică actuală	Tip proprietate
-------------------	---	-------------------	-----------	-----------------------	-----------------

1	Fosta clădire a grădiniței de copii	Or. Leova Str. Ștefan cel Mare, 62 (centrul localității)	1972	0,9555 ha	Deplorabilă (Clădire cu 2 nivele și subsol cu S sol – 1109,70 m ² . Clădirea este dotată cu rețele edilitare. Acces carosabil existent)	Public-privată
2	Bazin de apă, amplasat în clădirea L.T. „C. Spătaru”	Or.Leova, str. Ștefan cel Mare, 56 (centrul localității)	1988	500 m ²	Deplorabilă (Bazin de apă, amenajat pentru înot)	Public-privată
3	Clădirea secției de producere	Or.Leova, str. Ștefan cel Mare, 2 (centrul localității)	1980	713,3 m ²	Deplorabilă (Edificiul administrativ cu 2 niveluri du S – 229,8 m ² inclusiv: I nivel – S – 115,9 m ² și II nivel – S – 113,9 m ² . Clădirea a fost construită din beton-armat. Imobilul dat este înzestrat cu rețea de canalizare și apă potabilă. Suprafața terenului aferent secției de producere constituie 0,12 ha. Clădirea are acces la drum din beton, str. Ștefan cel Mare)	Imobilul dat este proprietate S.A. „Favorit Leova”. Primăria or. Leova deține 98 % din acțiuni.
4	Fabrica de cărămidă	Or. Leova str. A.Vlăhuță, 5 (spre periferia localității)		3 080 m ²	Deplorabilă (Fabrica de cărămidă cu capacitatea planificată de producție – 5 mil de cărămidă pe an. Clădire administrativă cu 2 nivele. Suprafața terenului aferent este de 3,0174 ha. Comunicații ingineresti existente. Acces carosabil – drum în variantă albă)	Public-privată
5	Construcție nefinalizată – școala muzicală la 312 locuri	Or. Leova, str. Independenței (centrul localității)	1989		Deplorabilă (Gradul de finalizare a este de 20%. Construcția blocurilor este din cărămidă)	Public-privată
6	Punctul de orientare profesională	Str. Independenței, 21 (centrul localității)		53,9 m ²	Deplorabilă	Public-privată
7	Clădirea punctului termic	Str. Miron Costin (centrul localității)		0,0021 ha	Deplorabilă	Public-privată

Sursa: Primăria Leova

Anexa 3. Statele de personal a aparatului primăriei or. Leova

6301,or. Leova str. Unirii, nr. 22 tel.fax (373) 2-22-06. 2-35-02 email: leovaprimaria@gmail.com
15.02.2021

DECIZIA nr. 1.12

„Cu privire la aprobarea
statelor de personal a aparatului
primăriei Leova”

În conformitate cu prevederile art.14, alin. (2), lit. l) din Lega nr.436/2006 „privind administrația publică locală”, Legea 155/2011 ”Pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice”, Legea 271/2018 ”Pentru modificarea unor acte legislative”, Legea nr. 270/2018 ” Privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar” și la propunerea primarului or. Leova, dl. [REDACTED]

Consiliul oraşenesc Leova a D E C I S:

1. Se aprobă statele de personal ale aparatului primăriei oraşului Leova după cum urmează:

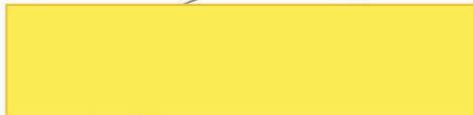
Nr. d/o	Denumirea funcțiilor	Numărul de unități
1.	Primar	1
2.	Viceprimar	1
3.	Secretar al Consiliului	1
4.	Contabil-şef	1
5.	Arhitect	1
6.	Specialist principal	4
7.	Specialist	5
8.	Conducător auto	0,5
9.	Total	14,5

2. Se completează statele de personal ale primăriei or. Leova, cu salarizarea din surse proprii, după cum urmează:

- operator în sala de cazane (gaze) – 0,5
- electrician – 1
- curier – 1
- paznic – 1 (grădinița nr.2)
- specialist în atragerea investițiilor-1
- lucrător de arhivă – 1
- inginer gospodăria comunală -1
- secretar dactilograf -1
- muncitor -1
- şofer -1
- ogradar -1
- deridicătoare -1,5

3. Executarea prezentei decizii se pune în seama contabilului-şef dnei [REDACTED]
4. Controlul îndeplinirii prezentei decizii se pune în seama primarului or. Leova.

PREȘEDINTELE ȘEDINȚEI
„Contrasemnat”
SECRETAR AL CONSILIULUI

Anexa 4. Serviciile publice și atribuțiile

Funcția publică/postul	Responsabilități ale funcției publice/postului	Nr de funcții publice / posturi
Primar	<ul style="list-style-type: none"> ● asigură executarea deciziilor consiliului local; ● numește, stabilește atribuțiile și eliberează din funcție șefii de subdiviziuni, de servicii din subordine, personalul primăriei, conduce și controlează activitatea acestora, contribuie la formarea și reciclarea profesională; ● asigură elaborarea proiectului de buget local al unității administrativ-teritoriale pe următorul an bugetar și a contului de încheiere a exercițiului bugetar și le prezintă spre aprobare consiliului local; ● exercită funcția de ordonator principal de credite; ● reprezintă colectivitatea locală în relațiile cu alte autorități publice, persoane fizice și juridice din țară și străinătate, precum și în instanțele judecătorești, în condițiile legii; ● sprijină colaborarea cu localități din alte țări, contribuie la extinderea cooperării și a legăturilor directe cu acestea. 	1
Vice-primar	<ul style="list-style-type: none"> ● exercită o parte din atribuțiile primarului, care îi sunt delegate în exclusivitate numai de către primar. 	1
Secretar al Consiliului orașenesc	<ul style="list-style-type: none"> ● planifică și organizează desfășurarea ședințelor Consiliului orașenesc; ● întocmește procesul-verbal al ședințelor Consiliului orașenesc; ● asigură legalitatea actelor adoptate de Consiliul orașenesc și emise de primarul orașului; ● asigură efectuarea lucrărilor de secretariat; ● autentificarea actelor și documentelor; ● acordă ajutor metodologic și consultativ consilierilor și comisiilor consiliului orașenesc; ● aducere la cunoștința publică deciziile consiliului local și a dispozițiilor normative ale primarului. 	1
Contabil-șef	<ul style="list-style-type: none"> ● asigurarea planificării și bunei gestionări a bugetului orașului; ● organizarea ținerii contabilității; ● asigurarea utilizării corecte a bunurilor domeniului public și ale celui privat. 	1
Arhitect	<ul style="list-style-type: none"> ● asigurarea realizării politicii de stat în domeniul arhitecturii, urbanismului și amenajării teritoriului; ● avizarea documentației de urbanism și amenajare a teritoriului, precum și aprobarea proiectelor tuturor obiectelor amplasate în limitele teritoriului orașului; ● coordonarea construirii și întreținerii construcțiilor publice, a locuințelor, a drumurilor, străzilor și locurilor publice; ● coordonarea întreținerii și dezvoltării sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, epurare a apei, și altor obiecte de amenajare a teritoriului orașului; 	1

	<ul style="list-style-type: none"> conduce procesul de salubritate a localităților din aria primăriei, depozitarea și utilizarea deșeurilor menajere. 	
Specialist principal		
Specialist principal (contabil-șef adjunct)	<ul style="list-style-type: none"> decontări cu personalul primăriei și instituțiilor subordonate privind retribuirea muncii; decontări cu titularii de avans; decontările privind indemnizațiile pentru copiii aflați sub tutelă; evidența contabilă a veniturilor și cheltuielilor bugetare, și a celor speciale, în conformitate cu normele expuse în instrucțiune; contribuie la efectuarea inventarierii patrimoniului primăriei; întocmirea și prezentarea rapoartelor financiare trimestriale și anuale în domeniul de activitate. 	1
Specialist în planificare	<ul style="list-style-type: none"> elaborarea proiectului bugetului orașului în întregime; planificarea veniturilor și cheltuielilor pe alinate; tarificarea angajaților primăriei și instituțiilor subordonate conform legislației în vigoare; întocmirea și prezentarea rapoartelor financiare trimestriale și anuale. 	1
Specialist în reglementarea regimului proprietății funciare	<ul style="list-style-type: none"> dirijarea procesului de reglementare a regimului proprietății funciare; controlul asupra folosirii raționale a terenurilor; ținerea cadastrului funciar; ținerea monitoringului funciar. 	1
Specialist în percepere fiscală	<ul style="list-style-type: none"> colectarea, în teritoriul distribuit de primar, a următoarelor impozite și taxe locale: impozitul funciar de la persoanele fizice (cetățeni) și gospodăriile țărănești (de fermier), impozitul pe bunurile imobiliare de la persoanele fizice (cetățeni), taxa pentru amenajarea teritoriului, percepută de la gospodăriile țărănești (de fermier), taxa de la posesorii de câini, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii de la persoanele fizice; asigurarea evidenței complete și integrale a tuturor contribuabililor din perimetrul teritoriului de care este responsabil; conlucrarea cu cetățenii în scopul respectării termenilor de plată stabiliți pentru achitarea impozitelor și a taxelor locale stabilite; întocmirea dărilor de seamă lunare, trimestriale și anuale privind achitarea impozitelor și a taxelor locale stabilite; evidența bunurilor imobile aflate în posesia populației teritoriului administrat; pregătirea pachetului de documente pentru încasarea silită a impozitelor și taxe de la persoanele restante. 	1
Specialist		
Specialist în percepere fiscală	<ul style="list-style-type: none"> colectarea, în teritoriul distribuit de primar, a următoarelor impozite și taxe locale: impozitul funciar de la persoanele fizice (cetățeni) și gospodăriile țărănești (de fermier), impozitul pe bunurile imobiliare de la persoanele fizice (cetățeni), taxa pentru amenajarea teritoriului, percepută de la gospodăriile țărănești 	1

	<p>(de fermier), taxa de la posesorii de câini, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii de la persoanele fizice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • asigurarea evidenței complete și integrale a tuturor contribuabililor din perimetrul teritoriului de care este responsabil; • conlucrarea cu cetățenii în scopul respectării termenilor de plată stabiliți pentru achitarea impozitelor și a taxelor locale stabilite; • întocmirea dărilor de seamă lunare, trimestriale și anuale privind achitarea impozitelor și a taxelor locale stabilite; • evidența bunurilor imobile aflate în posesia populației teritoriului administrat; • pregătirea pachetului de documente pentru încasarea silită a impozitelor și taxe de la persoanele restante. 	
Specialist în domeniul recrutării, încorporării, tineret și sport	<ul style="list-style-type: none"> • evidența supușilor serviciului militar domiciliați permanent sau temporar pe teritoriul de care este responsabil; • recrutarea și încorporarea resurselor umane și furnizarea resurselor tehnice și materiale în forțele armate; • exercitarea controlului îndeplinirii de către cetățeni a obligației militare și a regulilor de evidență militară; • organizarea activităților de tineret la nivel local; • propagarea culturii fizice și sportului în rândul tinerilor prin implicarea de a participa la evenimentele organizate de primărie; • organizarea evenimentelor culturale în orașul Leova; • gestionarea activităților comisiei de situații excepționale din oraș și a activităților din domeniul protecției civile. 	1
Specialist (relații publice)	<ul style="list-style-type: none"> • coordonarea procesului de soluționare a petițiilor și cererilor parvenite de la cetățeni și de la organele administrației publice; • informarea cetățenilor orașului privind principalele activități organizate de Consiliul orașenesc și primăria orașului; • asigură accesul la informația de interes public; • eliberarea autorizațiilor de funcționare agenților economici. 	1
Specialist (în problemele achizițiilor publice)	<ul style="list-style-type: none"> • planificarea achizițiilor publice; • inițierea și lansarea procedurilor de achiziții publice; • derularea și finalizarea procedurilor de achiziții publice; • perfectarea documentelor, administrarea contractelor de achiziții publice. 	1
Jurist	<ul style="list-style-type: none"> • asigurarea reprezentării intereselor primăriei și în caz de mandatare, a consiliului orașenesc în cadrul instanțelor judecătorești, organelor de drept; • participarea la elaborarea actelor primăriei sau a consiliului orașenesc; • acordarea asistenței metodologice primarului, consilierilor, funcționarilor primăriei, instituțiilor subordonate; • acordarea asistenței juridice cetățenilor la examinarea plîngerilor și petițiilor; • realizarea procedurilor de management al resurselor umane (a procedurilor de personal). 	1

